

AZ SZENT PAL LEVELEI MELLEKET KÖV

lőmb fűlőmb városbeliefnek irt.

Az	Romabeliefnek.	1	Az	Thessalonicebeliefnek.	8
	Zorintbusbeliefnek.	2		Thessalonicebeliefnek.	9
	Zorintbusbeliefnek.	3		Timotheusnak.	10
	Galatiabeliefnek.	4		Timotheusnak.	11
	Efesusbeliefnek.	5		Titusnak.	12
	Filippiteliefnek.	6		Filemonnak.	13
	Kolossabeliefnek.	7		Sidosnak.	14

AZ TÖBB APO

stolosnak levelei

Az Szent	{	Jakab levele.
		Peter levelei
		János levelei.
		Judas levele.

Az menniét ielenszűl valóforú.

213' Romabelicnek írt levelenek értelme.

Az on testamentummal két része vagon. Az első része
be foglalta az új euangelistának írását. Az második
az apostoloknak leveleit / kiknek főzzöle az bent Pál
az bñuatásban utolsó lán / az apostolságban való jól
gálatban első / első az isteni tudományban / első az írásmat nemess vol
tában. Ki fülömb fülönub városbeli népnek írt levelet / írt tanít
uáninak és / úföt az bñtben erősségün / és az keresztényi io iletre int
un. Az írt ez első leuel az Romabelicnek jól / kiknek / mivel hog fñ
népnek valónak / és egybet főzött leuel / ieles leuel írt / mellet fñ
értelme ez / hog minden nép / akar Sida nemből való legyen és az
far pogán nemből való / ezal az Xristusban való bñtnek általa
kerij meg az or isten előtt való meg igazulást. Azaz az or istennek
írgalmasságabol üdvözüllet / nem az ü érdemeiből / de mell írgal
masságot / sem meg nem foghatnak / sem meg nem kerhetnek / hanem
ezal az bñtnek általa. Mert bñt hog az or isten írgalmas / bñt
hog az ü bent fñnak ártatlan vire bñtásának / és bñtának érdeme
nek miatta ez egybñ világot meg engesztelte ligen magának. Az
bñt mellett minden io ilerben foglaltat magokat / és io fñel vñrít
az orolso napot / mellet az or isten az ü bñtőlirt iutalmat ad üneki
et / az ü lelketnek üdvösségit. Hog ez vñ ligen / írásual és pildauat
megbizonyítja. Az az keresztény bñtnek summaia. Az ki ezt érti min
dent ért / ha ki nem ért / auag vñan nem aforia értene / semmit nem
ért az bñt dolgában. Ha az bñt hog ért / ez illen ümaga meg ezal
ja magát. Eass lediglen mell nag miltatlan dolog embernek ü mas
gat

gát meg ezálni. Éaſt mell rag veſedelem azt nem érteni/az mit
 érteni kell mindennek/az miben mindennek úduſſighe ſúgg. Nál
 uān vagon fediglen ez hog ſofaſn vadnak/ſik vgan nem aſariāſ ez
 érteni/azirt hog haſnos nekik ez vilāg ſerint. De ez leues ideig
 valo haſon/az hűtetleneknek öröſſe valo ſart hoz viſhontag az hi
 uetnek ez vilāgh ſar vallāſ öröſſe valo haſnot hoz. Ez ſereſten
 hűtet dolgāt az bűnös emberi termiſet meg érti/ielesben az iſten
 nek itiletiben mikor az nag ſételkediſben/az nag ſilelemben/az nag
 retteghiſben/ſemmibe nem eſbetik egébhez/hanem ezāſ az iſtens
 nek irgalmaſſagához/ſemmiben vigāſtalaſt/ſemmiben bizodalmat
 ſemmiben ſeghiſzighet nem talál/hanem ezāſ abban. De ez vtol
 ſo eſmēret fiſo/ez veſedelmes eſmēret ſofaknak/nimelleknek nem
 veſedelmes/tudni illik azofnak/ſiket az iſten ezudaſippen meg
 akar tartani. Pilda mūneſűnt az lator/ſinek az fiſo eſmēret/ez
 remiſſig/úduſſighe fiſo nem lūn. De ez ritka pilda. Azirt aſam
 fiait bátorſāgoſb mindenifűntek idein az hűtet lāmpāſat meg gun
 tanunk/ez az io ezelekedetnek igbō ſōuidnek ſezűntbe vennűnt/ez
 az mennei vōleghint fiſen vārnűnt/hog ū vele az örök menefezōbe
 be meheſűnt/ez hog amaz balgatag hűzetuel ſi ne reſeggűnt ez ū ve
 let egetembe az antōn fiſen ne zōrgheſűnt/ez hog az vōleghintnek
 ſimez rettenetes ſauāt meg ne hallűt. Bizōn bizen mondom tūnek
 tek/nem tudom ſik vattok. Éaſt legetek en tūlem/ſik hamiſſāgot eze
 leſettek. Az ſi ezt valſa/erōſſ ſū ſiſlān rakta házāt/mellet ſem az
 ar uiz el nem moſhat/ſem az nag vōſ el nem dūnhet. Ez az Ebrū
 ſus egghāzānaſ fundamenteoma/mellnēl egebet ſenſi nem vethet/
 mellet ſezdettűl fogua/ſofaſn el aſartanaſ rontani/ez moſtān ez
 el aſariāſ/te miſippen azof nem tehetűt/azonſippen ez el ez nem
 ff n t he:

tsebetil/mellnek tzuabbā ellene el nem hatalmazhatnak/meg az po-
 kolnak kapui es. Ez fundamentomot vet az u predikallasanak az
 igaz doctor az Christus Jesus/ezt bent Pal/ezt bent Peter/ezt
 bent Janos/ezt az egéb apostolok. Ez fundamentomot kell vetni
 mindeneknek/tit az Christus hūit predikallat/mert valakit más
 fundamentomot vīssnek bevidenek/es ezen nem ippitenek/nīluān
 meg ielentit hog nem igaz doctorok/hanem hamissak/nem pāstos-
 rok/hanem birekek. Azirt aśāmfai/ez ielből fōnnēn meg elmerhet
 sūf/tiket sellen mūnekūnf fōuetmūnf/tiket nem/hog u veleť egetem
 be őróffē el ne vesbūnf. Ez leuel eghiss az kerebteni tudomānt rōm
 dedēn be foglalla/ha ti iol ešibe vīss. Mert hol azokrul/melleť az
 kerebten hūiben sū dolgot/tudni illit az Būnrul/es annak mi vōls
 tarul/az O tōruinrul/az Euangeliumrul/az Hūtrul/es az isten
 előtt vala meg igazulasrul/az Szabad akaratrul/az Isteni valas
 tarul/az Istennek titok itiletirul/es az u meg foghatatlan bölzesi
 ghirul/az kerebteni āldozatrul/es io iletrul/az engbedelmessigrul
 az kerebteni szabadlāgrul az megbotrāntostatāsrul/es egebelrul es
 Azirt ha ti ez leuelet meg oluassā/es meg ērti/eghiss az kerebteni
 tanusāgot summa berint ērti. De tiuālekippenvalo tudomānt tiuān
 ez leuelnek ērtelme/mert neheffigheť vadnak benne/mīlippen az u
 egéb leueliben es. Ez neheffigheťnek nīluān valo ofai vadnak/mel-
 leťet rōuid bešiduel meg nem irhatnak. Rōnū azirt az bent Pal le-
 uelēit mindenneť oluassni/nem kōnū mindenneť meg ērteni. Az mit
 meg ērtēť benne/nag nīeresignēť itilled/az mit meg nem ērtēť/ūz
 gelezēť el ranta hog meg ērtēťēť/es el ne vnnāť az bent irāsnak ta-
 nulāsat. Mert ūdōuel az or isten az t es meg aggā ērteneť az mit
 nem ērtēť/ha tiuān nem liss/es u tūle fōdēťēť. Ez tanusāg mūn-
 fāť

leuelnek értelme.

3

Fat fiuān/vigāzāsi fiuān/elmit fiuān/hūtōt fiuān. Ez két otolsó
dolgot az istentől kirieđ/ amaz két első te magadtul meg nérbeted
Ez leuelnek fualtsippen két része vagon. Az első részben/ az fereb-
ten hűtre tanít. Az másodikban az io iletre int. Nem ok nélkül va-
gon kediglen ez/ hog az bent irás az hűtuel az io rzelekedet et eg-
be foglalja. Mert mikippen az hűt hiaba valo az io műelkedet nél-
kül/ azonkippen az rzelekedet es hasontalan az igaz hűt nélkül. Bi-
zon az hog az hűtnek általa üdüözülnek az hiuel/ de az ottan hűtnek
általá/mellőő nem holt hűt/ azaz/ mellben az hiw ember iluīn/
io műelkedetelben foglalja magát/ es ottatban/ melleket bizonuul tud
az or istennel kellemeteseinek lenni/ melleket lát az ferebteneknek
hasnokra es ippulisekre lenni. Int kediglen minden rendbeli embe-
reket/ mindeneknek az ű ileteknek tanúságát meg iruān. Inti az afa-
tot/ az fiatalot/ az vrafot/ az halgátot/ az szabad renden valótot/ az
házafotot/ az őzuegetet/ az Sido nipet/ az pogān nipet. Inti
az ofot/ kī az hűtben erőfket/ kī vīshontag erőtleneit/ vighezetre
minden állapotbeli/ es rendbeli ferebteneket. Eīfi kediglen ezt
bent Pāl nem ez az ez leuelben/ hanem az egēb leueliben es/ mel-
let ez vān renduel fouetkeznek. Eīfi az egēb apostolot
es/ pīdāt viuīn (mint en aligom) ez bent Pāltul/
kī estippen kezdi el az ű leuelit.

ff ij

An Pāl

4

Az Szent Pál

apostolnak levele mellett
az Komabelieknek írt.

Első rlv. 1

Pál Jézus Krisztusnak szolgáló / hivatalos apostola / az istennek Euangeliumára magamnak ki pálaftatom / mellett ennek előtte ighirt vala az ű profetáinak általa az Szent írásokban az ű fiának felőle / ki test szerint Dávidnak maguából támadott vala / ki néluan meg jelenteték hog' istennek fia igen / hatalmas / águat az meg Szentelések lelke szerint / ebből hog' fel támadá halottaiból az Jézus Krisztus az művrunk / kinek általa vűm en ez istennek fedvőit / és ez apostolságot / hog' minden pogán nyelk főzött legyenek k' az ű neibe valóhűtre babilanok / k' nek főzölő vattok tú és Jézus Krisztusnak hivatalosi. Mindeneknek k' Komában vattok is ennek szerelmes nypinek / és hivatalos Szentinek k' uánok az istentől az mű asankul / és az mű vrunk Jézus Krisztustul isteni fedvőet és b'efesiget.

Elsőpör h'at adok az en istenemnek az Jézus Krisztusnak általa mind tú felölerek / hog' hire vagon mind ez eghis világon hog' tú az hűtre fordultatok. Mert bizonyágom ennekem az isten / k' az en lel kemuel t'ftelek az ű fiának Euangeliumában / hog' S'ünetlen t'ftek em lefezetet

III. Romabelieknek írt

lefejezetet tő felőletek az en imád!ághimban mindenforē ezt íruiñ
 hog tő hozzátok mehesse / ha valamikppen el vighetetre valamifo
 ron az istennek asarattából tő hozzátok io vram törtinnik. Mert fi
 uanlat tőfőfő látni / hog valami lelki aiánditban főzőssé tegelek tő
 főfő / siuel meg erőssülletek. Azaz / hog főzőrdighes vigasztalást ve
 get tő főzöttetek az tő egymás főzött való hűtőfőfőnek általa / és
 egetembe az en hűtőfőfőnek általa. Afarom hog tudástokra legen az
 tāmfiái / hog gáfortá volt bāndikom hog tő hozzátok mennek / iölle
 het meg tartoztattam ligen mind ez napiglāñ / ez vigne hog valami a
 hasznót tennik tő főzöttetek és / mikppen az egéb pogān nipek főzött
 és . Mind Görögőknek és mind egéb idegheñ nipeknek / mind tudó
 soknak és mind tudatlanoknak tartozom / ekppen az menire ennes
 sem aiándikom vagom / fiő vagot tūnektek és / fiő. Romában vattok
 predikālni / mert nem bigenlem en az Ehsziusnak euangeliumāt /
 mert az istennek tehet sige az / mindennek űdűssighire / fi biki .
 Először az Sido nipek / az vāñ az Görög nipek / mert az isten
 nek igassága az euangeliumnak általa nīlatkzik fi / hűtből hűtre .
 Mert meg vagom íruiñ . Az igaz fedigleñ hűtből fog ilni. Mert fi
 fi nīlatkzik az istennek haragia az : menni orőagból / embereket
 minden gonos voltoknak / és hamisságoknak ellene / fi az meg esmērt
 igasságot hamiss dologban tarták. Annakofairt hog nīluāñ vagom ű
 malok az esmēret / mellet az istenrűl vehet valaki . Mert az isten
 meg nīlatkőttatta űneket . Mert valami dolgofot az embereket meg
 nem lāthatnak az istennek dolgaiban / azofot iol meg lāhatták /
 mīforon az ű sof mūinek általa meg értheti minden azofot / és az ű
 örőktűl fogva való hatalmasságát / és istensighit . Azirt hog maoo
 fot meg re menihessik . Annakofairt hog mīforon meg esmērtik le = e

leuel.

5

gen az istent/nem alkippen tisztelek mint istent/és hálaátosok nem
voltanak úneki/hanem meg czalattanak az ú gondolatoknak álta
la/az istent be fogta az ú tudatlanbúót/ mikor ú magokat bős
ezeknek hinnet lenni/éftelenek lúnek/ és el változtatát az halha
tatlon istennek felfighes voltát/más kipnek általa/nem czaf halan
do embernek li faragott kipe/hanem annak felette oltra/mell ha
sonlatos madaraknak/és barmoknak/és máso hirghetnek kipehez.
Annakofairt az isten és fertelmességbe engedé úfót esni az ú búót
nek gondolatában/ hog únón főzöttök galázotual illeszik az únón
telteket/lik el változtatát az ú igaz tiszteletit hamiss tiszteletre/és
tisztelek/és imádát az teremtet állatokat/az teremtő istennek fele
te/lik diczirni kell mind örökké. Amen

Annakofairt galázatos kuanfágba engedé az isten úfót esni.
Szeret az ú aspen nipi és /el változtatát az termibetnek folásat/
oll folásra mell termibetnek ellene vagon. És az onkippen az fira
fiak és /az aspen emberekuel valo ilisnek termibet berint valo folá
sat el baguán/ú magoknak ittelen kuanfágokra fel gheriedinek/
éggik az másinak ittelen kuanfágára/az firtiak az firtiaknak it
telen kuanfágára/vtalatos dolgot műeluin/ és az ú tiueghisefne
iuralmat/az mint illek/ú magokra viuek. És mikippen ionak nem
lätaték únekiek/hog az istent meg esmérnek/azonkippen az isten és
oll ebbe engedé úfót esni/mell nem dicziretes. Hog oll dolgokat
műelninek/mellet nem kell valo műelniek. Lik be telinek minden
búnuel/paráznaságual/czalardságual/telhet etlensiguel/goneffáge
ual/lik telletek irigsiguel/galkosságual/häborgásual/álnaiságual
lik gonos erforszüet/áruolot/rágalmazot/isten gúiolót/bofsif ag
lik tiuot/lik magokat fen vifelik/diczetkedot/gonos dolgoknak lelöt/lik.

23. Romabelicnek írt

attolnak bauāt nem fogaggāk/értelem nélkül való/ fiú berzett dol-
goknak nem allanak/ fiú semmit nem haytanak azokhoz / fiúket ter-
míket berint beretni kell vala/ fiú bifelegre nem hajolnak/irgalmak
sagnélkül való. Kif miforon az istennek igazságát tuttat lign/hog
miltot legenc halakra azok/ fiú illen dolgot tiúnek/nem ez az
ollan dolgot tiúif/ hanem annak felette egg arant diczirif azoka
mal/az fiú tiúif.

Masodik rife

Anakofairt o te ember meg nem mentheted maga-
dot/valaki vag/ fi mást itilif. Mert ez dologual
hog mást itilif/te magadot farhozatod. Mert vgan
azonofot tiúed te / fi mást itilif. Tugguf fedig hog
az istennek itikete igazság berint vagon/azolnak ef-
lene/ fiú illen dolgot tiúnek. Gondolodi fediglen ezt o ember/ fi
azolot itiled/ fiú illen dolgot tiúnek/ es vgan azonofot tiúed/ hog
ee el meheff az istennek itiletinek elotte? Quag az istennek nag io vol-
tat/ es túrifit/ es tegelmessighit meg vtalodi / es nem tudodi/ hog az
istennek io volta tighedet arraint/ hog iteledet meg iobbicrad. De
az mint az te feminsighed vagon/ es az te búed/ mell nem tud iouā
lenni/ az istennek haragiāt gheriefed te magadra/ az haragnak nap
iān/ mellen niluān lifen az istennek igaz itilete/ fi meg fizet minē
dennek az mint az ū czelekedetes nagon/ az ofiak/ fiú az io müelfe-
detben megmaraduān/ dúczosighet/ es tiúteffighet/ es halhatatlan
iletet keresnek/ öröf iletet fizet. Azokra fediglen/ f. f. baboras/ es fiú
az igazságnak nem enghednek/ hanem az hamisságr. Enahcōnek/ meg
pāborooas/ es harag iū/ es sanarusag/ es felerűig iouendore/ minden e-
embernek

beriet lelkinek ellene/ki gonoszt cselekedik. Először az Sido népnek
 lelkinek ellene/azután az Görög népnek lelkinek ellene és. Dürzős-
 gbe lißen kediglen/és tisztessigbe/és bifelegbe mindennek/ki iot cze-
 lekedik. Először az Sido népnek/azonkippen az Görög népnek és.
 Mert ninczen szemlét tekintete az istennél. Mert valakit tör-
 uinnélkül vitkeztenek/törüinnélkül vesznek és el/és valakit az tör-
 uinben vitkeztenek az törünnel általa itiltetnek meg. Mert nem
 azot igazat az istennél/ki az törüint halgattat/hanem ki az tör-
 üint műelfedetkevel be tölti/azot az igazat. Mert mikor az po-
 gánol/ki nek törünnel ninczen az termiszetnek törünnit be tellesítik
 azot mikor az törünnel ninczen/úgy magot vadnak magoknak tör-
 ünnibelet/ki meg mutatnak az meg írott törünnel cselekedett/ki-
 nek egetembe az ú lelki esmérteket tanubizonyítást tiszte/és az ú
 gondolatú ú közöltől úfot auag vadollat/auag meg mentek az napon
 mikor meg jött az or isten az embernek búfnek titok dolgait/az
 Jesus Christusnak általa mint az en euangeliumomban vagon. Je-
 me te Sidonak neveztetel/és magadot gonorkótteted az törüinben/
 és diczedel az istenben/és tudod az ú akaratát/és azot diczired
 az mellek ieles dolgok/az törünből erre tanítatván/és híved te ma-
 gadot vadoknak vezertnek lenned/és világosságnak az löttségben/
 epteleneknek tanítóianak/tudatlanoknak doctorának/és ott embernek
 hog finel az törünnel általa az istennek esmérteinek/és igazságnak
 mogga ligen. Amakofairt ki egetet tanítat/te magadot nem taní-
 ted. Ki ezt hirdeted hog nem kell orozni/orozást tisz. Ki azt mon-
 dod hog nem kell házasság törisnek bünibe esni/házasság törisnek
 bünibe esel. Ki az báluánokat átkozod/báluán imádásnak bünben
 lelekedel. Ki az törünnel diczedel/az törünnel meg beghis-
 98 7 nek általa

23. Romabelicsek jre

az általa az istent tisztéletlenül illeted. Mert az istennek neve
 hi irottatod sádalmarzát az pogán nipek között / misippen meg va
 gon iruan. Mert az főnül metelis bizony hasna / ha az törvint
 meg tartod / hog ha az törvint meg seghed / az te főnül metelised
 főnül metelisének való teste változott. Annakofairt ha az főnül
 metelisének való nip meg tartánga az törvint / mellnek meg tara
 salából igazulást vár / nemde ez ilyen embernek főnül meteliséne
 kül való teste főnül metelisére vitéstis? És nemde meg itili tighes
 det az főnül metelisének való nip / hi az terméketnek törvint tar
 ta / ha az törvint meg tartánga / hi az törvint betűinek és az fő
 nül metelisének általa az törvint meg seghed? Mert nem az az vi
 do az hi embereknek láttára Sido. Sem az / az főnül metelis / mel
 let tisznek az testen embereknek láttára. Hanem az / az Sido / az
 hi tithon Sido / és az főnül metelisé az igaz főnül metelis /
 mell lélek szerint lisen / nem betű szerint / mellnek dicsérete nem em
 berekül vagon hanem az istentül.

Sarmadik rík

Iben halogga felül azirt az Sido az pogán nipek /
 auag mi hasna vagon az főnül metelisének? Sot va
 gon mindenkppen. Mert első ez / hog az Sido nip
 nek solt az isten az O törvinben / és ünekié ott
 az törvint. Mit nértene ez dologal / ha nimelke u főzölö
 bútetlenek voltak? Nemde azoknak az u bútótlenfighe az istens
 nek hitosighes igbiretit erőlemé tiszii? Ne ligen ez. Sog ligen
 az isten igaz / minden ember kedighazug / misippen meg vagon ir
 man. Sog igaznak itilteffél az te befűdiben / és gőzedelmet vig
 misq

imitoron itilei liſen felöled. Hog ha az mü hamiss voltunk az isten
 nek igaz voltát nſluānvaloa tiſi / mit mondhatunk? Nem de hamis
 ſi az isten / ſi az bűmirt meg haragbſi / és rula boſſut áll? Embere
 ſoſas ſerint ſolok. Ne ligen ez. Mert miſippen itili meg az
 iſtenez világot? Mert ha az iſtennek igazſága / az en hamiss volz
 tomnak általa magaſtaltatott ſel / és űneſi dirziretſire vagon / mi
 irt ennek vtāna en és vő itiltetem mint ha bűnös volnik? És nem
 de infabb monguſ azt az mit egg nihān embereſ mondanak / és en
 rulam gonobul ſolnak / és azt mongaſ hog en ezt mondom. Tegūnſ
 gonobſ / hog törtinnik ionefūnſ vtāna. Mell ez ſele embereſnek
 ſarhozattok igazon vagen. Annaſofairt mit mongunk? Jobbak vas
 gunſi mü Sido nipeſ az vogan nipeſnēl. Semmiſippen nem. Mert
 ennek elötte ofāt aduān meg mutatām / hog mind az Sido nipeſ
 s mind az Borog nipeſ / mind nāianbūnōſ of legeneſ / miſippen meg
 vagon iruān. Ninzen igaz ember ez az egg és / ninzen ſiben érte
 leni ligen / ninzen ſi az iſtent ſereſſe / mind el tētenek / mind ege
 ſembe haſontalanoffa lūtteneſ / ninzen ſi tot müclſeggif / ninzen
 mind eggiglen és. Az ű torkoſ oltan mint egg meg nſlt koporſo / az
 ű nclueſuel ālnaſſagrailteneſ / aſpiſ ſigofnak mirghe vagon az ű aia
 ſok alatt / ſiſneſ az ű ſaiſok miregbēſiduel / és ſidalmas beſiduel tel
 les / gorſok az ű lāboſ az vſirneſ ſi ontāſara. Romlās / és veſedelem
 vagon az ű vtolban / és az biſeſigneſ vtāt meg nem eſinēreſ / nin
 zen iſteni ſilelem az ű ſemeſneſ elötte. Tugguſ ſediglen hog valami
 delgot az o tōruin mond azofnak mongaſ ſi az tōruinneſ birtoka az
 latt vadnak hog minden embernek ſāia be dugattaffiſ / és mind ez
 ſiles vilāg ſöteleſ ligen az iſtennek. Annaſofairt hog az O tōruin
 nek paranczolatinaſ / eleſedetiſből / egg ember ſem igazulhoſ meg

az istennek előtt. Mert az Ő törünnel általa vagón az bűnnek
 esmérési. Mostan fediglen az Ő törünnélkül telenteit ki az isten
 nél való meg igazulás / misoron meg bizonytatit az Ő törünnel
 és az profetának irásinak bizonság titeliuel. Az istennél való meg
 igazulás fediglen az Jesus Christusban való hűtnek általa vagón
 mindenekre / és mind azokon / kiknek hűtök vagón. Mert ninczen
 válogatás. Mert mind náian vitéztenek / és meg fogatkozott
 mindenekben az istennek diczirete. Meg igazultatnak fediglen in-
 gen / az isteni kedvnek általa az váltáságu / mell az Jesus Chris-
 tusban vagón. Kit elő ada műnekünk az isten engheztelől / kinek
 az ű vire főzbe íar az hűtnek általa / ezirt hog meg mutassa az ű
 igaz voltát / és hog megborzassa az bűnőket / melleiben richi üdö-
 tül fogua voltunk / melleket az isten el túre / hog meg mutassa hog ű
 igazítja az bűnös embert ez teleen való üdöben / ezirt hog ű ligen az
 igaz / és az ki meg igazítja azt / ki az Jesusnak hűtéből vagón. Anna-
 fokairt hui vagón az diczefedis? Ki rekeztetett. Mell törünnel ál-
 tala. Az czelefedisnek törünninek általai? Nem. Sőt az hűtnek tör-
 ünninek általa. Annafokairt azt itilluk / hog ember hűtnek általa
 igazul meg / az Ő törünnben való io műelkedetek nélkül. Quag az is-
 ten ez az Sido nipeki istene? Quag nem az pogán nipeknek és is-
 tenei? Bizón az pogán nipeknek és. Mert vgan azon egg isten / ki
 meg igazítja az Sido nipet az hűtéből / és az pogán nipet az hűtnek
 általa. Annafokairt el vifbúti ereit az Ő törünnel az hűtnek általa.
 Ne legen az. De inkább helyt adunk az Ő törünnel.

Megedik rísi

It fogunk annafokairt mondani hog lelt ligen Abra-
 ham

ham az mű asánk lelt berint? Mert ha Abraham az io műelkedet
 ból igazult, vagon diczefedise/de nem isten előtt. Mert mit mond
 az irás? Hün fediglen Abraham az istennel/és meg igazulást vitet
 tetek u tüle. Az fi fediglen io műelkedetben foglalla magát/ annak
 az iutalmat nem aggak vó mint ha fedwes dolgot műelkedett vol
 na/ hanem mellre tartozott volna. Az fi fediglen io műelkedetben
 nem foglalla magát/ hanem hiszen abban az fi meg igazult az bús
 nóst/ az úhúte meg igazulást vitetik. Mitippen David és meg
 monga az embernek bódogságát/ tit az isten io műelkedet nélkül meg
 igazult emberirt vissen. Bódogok az fiknek meg borzattattanak az u
 vitéi/ és fiknek el fedeztettene az u bűnei. Bódog ember tit bűnös
 emberirt nem vissen az or isten. Annakofairt ez meg bódogulás
 rza az főrnül metelisenélkül valo nipekre iutai? auag az főrnül mete
 lisben valo nipekre és? Mert azt mongul hog az Abrahamnak az
 hűt/ meg igazulást vitetett igen. Annakofairt mitippen vitetett?
 akkoron vitetetti mikoron főrnül metelisenben volna/ auag mikoron
 főrnül metelkedis nélkül volna? Nem akkoron mikoron főrnül me
 telisenben volna/ hanem főrnül metelis nélkül. És fel viue az főrnül
 metelisenet ielit/ mell az hűtnek általa valo meg igazulást tele va
 la/ mell hűte valo/ mikoron az főrnül metelkedis nélkül volna/ hog
 attok lenne mindeneknek/ tit főrnül metelisenélkül liuin az hűtöt val
 tat/ hog azoknak és az hűt meg igazulást vitetnek/ és attok lenne
 az főrnül metelkedő nipeknek és/ tit nem rza az főrnül metelkedő
 nipektől nemzettetninek/ hanem annak felette az hűtnek nomdisiban
 tannanak/ mell hűt valo az mű asánkban Abrahamban akkoron és
 mikor főrnül nem metelkedett volna. Mert nem az o főruinnek al
 tala törtint az igbiret az Abrahamnak/ auag az u magzattanak
 hog

Als Romabelief niet jre

hog ū iouendöre ez vilagnai örököse lenne/ hanem az hűtben való
meg igazuláskat általa. Mert ha ez az az örökösök/ fi az
törvénhez való nipel/ hiába valóa lútt az hűt/ és az ighiretnek ereje
ninczen. Mert az Ötörvén haragot műelfedik. Mert az holott
törvén ninczen/ ott törvén seghis sinczen. Annafofart az hűtől
adatit az örökös mint ingen/ hog erőssigen az ighiret minden mag
zatnak/ nem ez az anna/ fi az Ötörvénből vagon/ hanem anna
és/ mell az Abrahamnak hűtől vagon/ fi mindenünknek atya.
Mifippen meg vagon iruán. Sof nipel túm/ hog te atya lig/ an
nak pildaiara az finet hűt való/ fi ilög-típi az holtakot/ és elő
hija azokat az mellet nem vadnak/ mint ha volnának. Mell Abra
ham reminsig nélkül reminsig alatt-híu ez hog ū iouendöre sof ni
pelnek lenne atya az isteni ighiret berint/ mellyben illen mondás lútt
úneki. Mifippen lútt az te maradikod. És erősten nem lútt az ū
hűtiben/ nem gondola az únontestit/ mell immáran elholt való/
mikorcn közel ház estendős volna/ sem az Sárának elholt mihit/
de az istennek ighiretiben fésighes nem való hűtetlen signet mlat
to. Hanem az hűtnek általa erőss lútt az istennek tístessighit meg
adā/ telles bizodalmas lútt hog az fi úneki az ighiretet lútt vas
la/ vagon az onnak hatalmassága és volna fogadásat be tellesigent.
Annafofart és/ meg igazulást viteték ū túle. Irua ninczen fedig
len hog ez az ū irtet vitetett ligen ez meg igazulást/ hanem mū
irtetűnt és/ fiktet meg igazulást vitetik iouendöre az hűt/ melle
uel híbűnt abban/ fi fel támaszta halottaiból az Jesust az mū oru
tot. Ki holatra adattatott való az mū bűnűnkirt/ és fel támaszta
te az mū meg igazulástunkirt.

Stodik rife

Annafoairt meg igazultatuan mü az hűtből/ bife
 sighunk vagon az istenuel/ az mü brunfnak az Jez
 sus & hristusnak általa/ kinek általa ez es törtte
 net münekünk hog az hűtuel az Istennel fedvibe
 tutnánk/ meliben állunk/ es diczedünk ez res
 minsig alatt/ hog az isteni dűczőségben rifelet fogunk lenni. Nem
 ezal ebben/ hanem annak felette diczedünk az saharuságok
 ban/ tuduan hog az saharuság/ bife siquel valo türist berezzen/ az
 bife siquel valo türis fediglen ioa lelisi/ az ioa lelisi fediglen remin
 sighet/ az reminsig fediglen meg nem figenit/ miuel hog az isteni
 nel berelme az mü hüünkbe öttetett az bent lilefnek általa/ mell
 münekünk adatek. Mert az & hristus meg miforon erőtlenek vol
 nánk az üdönek mi volta berint bűnösökirt hala meg. Mert az iga
 zirt alighal meg valaki. Mert az toirt netalam valaki halalt es
 benued. Aianka fediglen münekünk az isten az ü mü hozzánk valo be
 relmit ewel hog miforon meg bűnösök volnánk az & hristus mü iret
 tünk hala meg. Annafoairt sokual inkább meg menekedünk az ha
 ragtul ü általa/ meg igazultatuan az ü viriuel. Mert ha akkoron
 meg engbesteltetink az istennel/ az ü fiának halalanak általa/ mi
 foron ellensighi volnánk ünek/ sokual inkább meg menekedünk az
 letinek általa/ miforon immaran meg engbesteltettünk. Nem ezal
 ebben fediglen/ hanem annak felette diczeduin az istenben
 az mü brunfnak Jezus & hristusnak általa/ kinek általa viuof mo
 stan az meg engbestelisi. Annafoairt mikippen egg emberirt ioue
 f be az bün ez vilagra/ es az bűnnel általa az halal/ es ezenkippen
 bb min

23. Róma belicfnestjre

minden emberekre az halál elhata / mialt fog mind náian bűnt tunk
 Mert az o törünnel ki adásaiglan vala az bűn ez vilagon / de az
 bűn bűnné nem vitetik mikoron törünné ninczen. Sóg az halál a
 dántul fogua Mosesiglen vralkodék azofon esik bűnt nem tuta
 tenek vala / annak hasonlatosságarahog az Adam az paranczolatot
 meg segte vala / ki pldāia annak / ki el iouendő. De nem affip
 pen vagon az bűn mint az aiándif. Mert az egg embernek bűninel
 miatta sofān holtanak meg. Az istennek fedőve / es az ű fedővinel
 általa valo aiándif / mell az egg ember vala / az Jesus Christus / a
 sokakra sofual nagubb búsiguel hata ki. Es mikippen az egg bűnös
 embernek általa állott vala reānt az halál / nem azonkippen állta
 az istennek aiándifa. Mert bizon az hog az fārhorat egg bűnből
 tāmab az fārhoratra / az aiándif fediglen sok bűnből az meg igaz
 zulásra. Mert ha az eggnek bűninel miatta vralkodék az ha
 lál az egg embernek általa / sofual inkább fognak vralkodni az ilek
 nek általa azof / ki az istennek fedővinel bűvöltat / es az meg igaz
 zulásnak aiándifot vīšik az Jesus Christusnak általa. Annakofairt
 mikippen az egg embernek bűninel miatta teriede el az veszedelem
 minden emberekre / hog fārhoratot hozzon / azonkippen az eggnek
 meg igazjtāsának általa teried el az io dolog minden emberekre /
 hog örök iletre valo meg igazulást hozzon. Mert mikippen az
 egg embernek enghedetlen voltának általa / bűnös embernek állapot
 kaba estunk vala sofān / azonkippen az eggnek enghedelmes voltának
 általa meg igazult embernek állapotában līšnek sofān.
 Az o törünné fediglen azonközbe közintbe ioue / hog az bűn el sokasul
 na. Holott fediglen el sokasula az bűn / ott nagubb búsiguel mutatā
 meg magát az istennek fedőve / hog mikippen vralkodott vala az
 bűn

bűn az halál hozásiban / azonfippen az istennek fedőre és vralkodni
az meg igazulásnak általa az örök életre az Jhesus Xhristusnak általa

Satodit ríj

la.

Mert fogunk annafokait mondani? Mert mara-
gunk az bűnben hog az istennek fedőre nag bűsiget
mutassa magát mű hozzan? Ne igen az. Kif meg
holtunk eggyer az bűnnek / mitippen ilünk ennek vān
na vān azonban? Avag nem tuggatoti / hog valamienin meg fe-
resteltettunk az Xhristus Jhesus neibe / az ű halálába ferefteltet-
tünk meg? Annafokait el temettettunk ű vele egetembe az fereft-
signet általa az halálra / hog mitippen fel tāmastatott halottaibol
az Xhristus az afa istennek fellsighe voltānak általa / azonfippen
mű és ony illetben iariunk. Mert ha az Xhristus tagāba vāgunk
oltua az ű halālānak hasonlatos voltānak oltala / nilua az ű fel tā-
madāsāban és ríbejef lísunk. Azt fediglen tudnunk kell / hog amaz
mű bennünk valo righi ember ű vele egetembe meg fereftetett / hog
az bűnnek ű teste el rontatne / hog ennek vānna az bűnnek ne bol-
gallunk. Mert az fi meg holt meg igazitott az bűnből. Hog ha
meg holtunk az Xhristusval / tugguk hog ilni és fogunk ű vele. Tud-
nunk kell ezt és hog az Xhristus halottaibol feltāmaduān / több meg
nem hal / az halál ű ranta több meg nem vralkodil. Mert hog meg
holt vala / az bűnt holt vala meg eggyer / hog fediglen il / az isten-
nek il. Azonfippen tū és gondollatof meg magatofot / fífi bizón hog
az bűnnek meg holtatof / de iltef az istennek / az Xhristus Jhesusnak
az mū vruntnak általa. Ne vralfoggi annafokait az bűn az tū
balando testetefben / hog annaf engheggetef az ű fíuanfaghi berint.

23. Romabelicének 1re

És ne aggátok az tú tagaitokat az bűnre / hog az hamisságnak segűe-
 ri legyenek / hanem aggátok tú magatokat az istennek mint fű az
 meg holrafnak főzzőle illethe fordultatok / és aggátok az tú tagaitokat
 az istennek / hog az igazságnak segűeri legyenek. Mert az bűn tú rang-
 totok nem oráskodik. Mert nem vátok az o törűnnek birtoka alatt
 hanem az istennek fedőe alatt. Mi azirt? Visszezűnt azirt /
 hog az o törűnnek birtoka alatt ne legűnk / hanem az isten fedőe
 alatt? Ne legen az. Nem tuggátok / hog az fűnek tú magatokat
 aggátok boldaul / hog neki engheggetek / annak vátok boldai az fi-
 nek engheggetek / afar az tűn ligen / mell halál hoz / afar engedel-
 messig / mell / igazulási hoz? Halu ligen fed iglen az istennek hog bi-
 zon az bűnnek valátok boldai / de bűtetek kerint reá harlatok az ta-
 nuságnak mozgára mellre tűtőt vűnk. Még szabadulatok fedig
 az bűntől / és az igaz életnek lűtő boldai. Nimi emberi dolgot
 mondot tűnetek az tú tetteketnek garlo voltairt. Mert misippen
 boldaul adátok az tú tagaitokat az tertelmessigne / és az törűntelen
 signe / hog egg / és más törűntelenfighet műelnitek / ez enkippen mo-
 stan és aggátok boldaul az tú tagaitokat az igaz életnek / hog bent
 életet viselletek. Mert misoron az bűnnek volnátok boldai az igaz
 életnek szabadosi valátok. Annakofairt mirzoda hasnotok vala az tú
 nőfhen / melleket mstan figenletek? Mert azoknak vighe halál.
 Mstan fediglen az bűntől meg szabaduluan. Az istennek fediglen
 boldai luvit / meapagon az tú hasnotok az bent életre / vighetek és
 megpagon az örök élet. Mert az bűnnek bolda halál. Az istennek
 arándisa fediglen / örök élet / az Xhrisus Jezusnak az műorunknak
 általa.

Hetedik rife

Quag

uag nem tuggatoli atamfiaimert azofnal belof fik
 az toruint ertit / hog az toruin rzaf annie ideig oraf
 fodit az emberen mené ideig az toruin ilénd. Mert
 az oras uskon ember foteles az u oranaf mig az u
 ora il az toruinnek altala / hog ha meghaland az u
 firie megabadult az u firjnek toruinutul. Annafofart mig az u fir
 ie il / paraznanaf fogiaf itilni ha mas firjhez megen. Ha fedig meg
 haland az u firie / megabadult az u firjnek birtokabol / hog paraz
 na ne legen / ha mas firjhez megen. Annafofart atamfiat is
 es meg olettettetek az o toruinnek az Xhrisus testinek altala
 hog mas hoz adnatof magatofot / ahhoz fi halottaibol fel tamadas /
 hog gomolozot teremzenek az istennek. Mert iniforon az testben
 volnanf / az bunoknek gonof fiuansaghi / mellef az toruinnek altala
 la padnaf / ereiben valanaf az mu tagainkban / hog az halálnaf go
 molozot teremzenek. Mostan fediglen megabaduluan az o tor
 uinnek birtokabol / meg holtunk az toruinnek / mell munkot bir vala
 hoz foglatot tegunk az lilefnek on voltanaf altala / es nem az betu
 nek o voltanaf altala. Annafofart mit mondhatunk? Az o toruin
 buni? Ne legen ez. De az tunt nem elmérim / haneni az o toruinne
 nek altala. Mert az gonof fiuansagot sem tuttam volna / ha az o
 toruin ezt nem mondotta volna. Gonof fiuansag benned ne legen.
 De: alfolmatossagot viuin az bun az paranczolatnaf altala / mindert
 gonof fiuansagot nemze en bennem. Mert az o toruin nélful az
 bun megholt vala. En fediglen righenten toruin nélful ilef vala.
 Miferon fediglen az paranczolat forintbe iutt volna / az bun meg
 eleven: de / en fedig meghalif. Es az paranczolat lelettetef halas
 f lomra lenni ennekem / mell iletemre peresztetett vala. Mert az bun
 bb in alfolm

21 **Romabelieknek írt**

alkalmatosságot nérvén az paranczolatnak általa / tiuekghisbe enye
 engemet / és annak általa meg öle. Annafofairs bizony az hog az
 törvén bent / és az paranczolat bent / és igaz / és io. Annafofairs az
 mi io vala / ennekem halál lúni? Ne legen ez. Sóg az bűn. Hog meg
 szerzeng az bűn / hog halált nemz ennekem annak általa az mi io
 vala / hog az bűn felette igben bűnös lenne az törvinnel általa.
 Mert tuggul hog az o törvén lilek berint valo / de en test berint
 valo vagok az bűnnel birtoka alá aron adattatván. Mert az mit
 ezeledem nem dirzirem. Mert nem azt tišem az mit afarok / a
 hanem azt tišem az mit gúlólók. Ha fediglen azt tišem az mit
 nem afarok egg értelmen vagok az Törvénuel hog miuel io az törv
 én. Azirt immáran nem en tišem azt / az mit tišek / hanem az bűn
 mell en bennem lakozik. Mert tudom hog io nem lakozik en bens
 nem / az az en testemben. Mert vagom afaratom az iora / de nem
 talalom meg mint tegem meg azt. Mert iot nem tišek mellett as
 farok / hanem gonoszt tišek / mellett nem afarok. Ha fediglen azt ti
 szem az mit en nem afarok / nem en műelem immáran azt / hanem
 az bűn / mell en bennem lakozik. Annafofairs ezt talalom magam
 ban / hog miforon az törvinnel általa iot afarok ezeledni / hog en
 hozzám gonosz dolog ragaszkodott. Mert gónörködöm az istennel
 törvéniben az belső ember berint. De egéb törvén látof az en taga
 imban / mell az en lelkemnek törvéninek ellene viaskodik / és fogság
 ba vêt engemet az bűnnel törvéninek / mell az en tagaimban vagom
 En háualas ember. Kiszodafog ki menteni engemet ez halálra
 köteles testből. Halát adot az istennek az Jesus Xristusnak az mű
 vrunknak általa. Annafofairs en / en magam / lelkem berint az isten
 nek törvéninek szolgál / testi berint fediglen az bűnnel törvéninek.

Melcsadik rife

Annafof airt immārañ semmi farboztatāsof nira
 ren azofna/ kif az &hrisfus Zesuban vadna/
 kif nem test berint iarna/ hanem lilef berint.
 Mert az illetnek lelfi törünie meg szabadna engbe
 met az bünnek/ és az halálna birtolabol. Mert az mire az o tör
 ünnek tehetfighe nem vala/ az ű erőlen voltairt/ mell erőlenfighe
 vala az testben/ azt az isten meg tellesítge az ünön iat el borzats
 uan/ fi hasonlatos lün bünös emberi testhez / és el farboztatā az
 bunt az bünből az testnek általa/ hog az o törüinbeli meg igazulási
 be tellesednek mű bennünk/ kif nem test berint iarunk/ hanem lilef
 berint. Mert az kif testi emberek/ testi dolgotra viselnek gondot/ az
 kif fediglen lelfi emberek/ lelkiekre. Mert az testnek afaratka/ haz
 lal. Az lilefnek afaratka fediglen/ illet/ és bifeleg. Annafof airt hog
 az testnek afaratka az isten ellen ellenfigkippen ezeledik. Mert
 az isten törünie ala nem agga magát/ mert ingen sem teheti. Az
 kif fedig testi illetben vadna/ az istennek nem lehetnek kellemetesek
 ű fediglen nem testi illetben vattok/ hanem lelfi illetben/ mert az is
 tennek lelke lafozik tú bennetek. Hog ha valakiben az &hrisfusnak
 lelke ninczen/ ez nem ű hozzá valo. Ha fediglen az &hrisfus tú
 bennetek vagon/ bizony az hogholt az test az bünirt/ az lilef fedig
 lenillet az meg igazulásiirt. Hog ha annak lelke lafozik tú bennetek
 fi fel támasztā az Zesust halottaibol/ az fi fel támasztā az &hris
 fust halottaibol/ meg eleuemi az tú halando testeteket és/ az ű lelke
 irt/ mell tú bennetek lafozik. Annafof airt alamsiai adoffok vagunk
 f nem az testnek/ hog test berint illunk, Mert ha test berint ilendetek
 meg

meg baltot/ha fediglen lilefue az testnek szélefedetít meg öléndít
 tel/ilni fogtet. Mert azot az istennek fiai/ki az istennek lelkítul
 viseltetnek. Mert az lilef az mellei búróf nem únsigne lefse/hog
 eruel csinglen filelemre illetek/hanem ott lefket búróf/mell fiua fo
 gadásnak lefse/mellnek általa ezt fiáltul/afaa. Vgan azon lilef
 canubizonlagot tißen az mû lelkünfue egetembe/hog istennek fiai
 legunk. Hog ha fiai vagunk tchag öröfösi es vagunk. Az istennek
 bizón öröfösi/az &hristulual fediglen egenló öröföföf. Mert u vele
 egetembe benuedunk/hog u vele egetembe megdúróultessunk. Mert
 meg gondolom hog nem egenlóf az mennei dúrófíghet ez mostani
 úróben valo saharulagot/mell dúrófíghet meg ieleni mû hozzántio
 uendöre. Mert az teremtetett állat forgalmatosságuval valo váras
 ual vária/hog az istennek fiai hluán fogianak lenni. Mert az te
 remtetett állat ez világhi hqaba valo dolognak birtoka alá vettetett/
 nem az u afaratta berint/hanem annak afaratta berint/az fi útet
 birtoka alá vetette reminsig alatt. Mert az teremtetett állat es meg
 babadul iouendöre az fogatkozás vitelnek szolgálattabol/az istennek
 fiainak babadságaba/mell dúrófíghet lißen. Mert tugguk hog
 minden teremtetett állat mû velunk egetembe foháßkodik/es az ger
 met búlófhoz egenló fándalmat benued mind ez ideiglen. Nem
 ezaf az fediglen/hanem mû es/ki az bent lilefnek elő arándíft bir
 tul/mû es mû magunkban foháßkodunk az fiua fogadást várúan/
 az mû testünknek meg váltását. Mert az reminsignek általa me
 nekettünk meg. Az mell reminsiget lát fediglen valaki/nem re
 minsig az. Mert az mit lát valaki/mjrt reminli vgan azont?
 Ha fediglen reminluf azt az mit nem látunk/azt bifefiguel valo
 úrisnek általa váriuf. Szinte azonkippen az lilef es seghizigbet
 tißen

Isten az mű erősten voltunknak. Mert az sem tuggat mint fell fir
 nunk az mit imai-ságunkban firunk/de az lilek esedezik mű irettünk
 meg mondhatatlan szabkodásoskual. Az fi fediglen az emberetnek
 fű:it nizi/tugga mi ligen az lileknek afaratta/mert isten berink
 esedezik az bentekirt. Tuggat fediglen hog azoknak mindenek az is
 ra kghigziguel vadnak/fik az istent beretik/és fik az istennek el va
 ghezett afaratta berint biuatalosof lűnek. Mert az fik eleitűl fog
 ua ű nála tudua valának/ azokot elől el és vighezze/hog az ű fiának
 abrazaatápor hasonlatosof lenniel/hog ű legen elsőbűlűt az lot ara
 fiaf főzött. Az fiket fedig eleitűl fogua el vighezett vala/el és biuā.
 És az fiket elbiua/azokot meg és igazitā. Az fiket fediglen meg
 igazitā/azokot meg és dűrűzűtű. Mit mongunk annakofait ezek
 re? Ha az isten mű mellettűnk vagon/ficzo da lehet mű ellenűnk?
 Ki az ű tulandon fiának nem fedueze/hanem mind mű irettűnk ha
 lálra ada azt/ mikippen lehet hog mindent aiāndifon és ne aggon
 műnekűnk? Kiczoda fogia bűntetni az istennek valaűtűt nipi? I
 sten az fi meg igazitű. Kiczoda az fi el fog fārhozotni? Az
 Christus az fi meg hala/sog infābb az fi fel és tāmāstaref/fi és
 az istennek többia felől vagon/fi és főzbe tar mű irettűnk. Kiczoda
 bafat el műnkűt az istennek berelműtűl? sañarusāghi? felerűsiāghi?
 hāborusāghi? ehsighi? ruhātlanisāghi? vesēdelemi? tōri? Mikippen
 megvagon iruān. Te iretted halálra adatrakunk minden napon/ol
 tanof vāgunk/mint az mególni valo iuhof. De mind ez ebben aőze
 delmet vűűnk/annak általa/fi műnkűt berete. Mert hūuān hűűm
 hog sem halāl/sem illet/sem angalof/sem az fű angalof/sem az ha
 talmas angalof/sem oll dolgot/mellet ez iclen valo űdōben törtin
 f hetnek/sem ollat/mellet iouendō űdōben törtinhetnek/sem ollat/

mell: felül állanak reánk / sem oltak / mellet az misfigből támad-
nak reánk / sem valami egéb teremtet állat el nem bafajthar mün-
föt az istennek berelmitül / mell az Jesus & hristusban az mū prun-
ban vagon.

Silencedik rí

Az & hristus bizonságom hog igazat mondok / hamis-
sat nem mondok / tanubizonságot tiuin emnefem ege-
tembe az en lelfi esmêretem es / az bent lilefnek álta-
la hog búemnek búnetlen valo görrelme vagon. Mert a

azt fiuānnam az & hristusul hog en magamot vet-
ne el ű túle az en atamfiat / test berint valo rafonsághimirt / fi-
Israelnek nemzetisghiből támadtana / ezeket fogadā az isten fiuā
ezek az igaz diczefedis / ezeknek tiug az isten az testamentomot
ezeknek berze az töruint / ezeknél vagon az igaz isteni bôlgalat / ezek-
nek tiug az isten az ighireteket / ezeknek atok azok es / listul az
& hristus támadott test berint / mell istent diczirni kell mindenek
ben mind örôfke. Amen.

Nem mondom fediglen ezeket azirt hog fi ment ligen ešemből az
istennek bešide. Mert nem mind Israelnek nipi azok / fi Israel-
ul támadtana / sem mind Abrahamnak fiai euel / hog űnefi maga-
zati hanem az Isaafnak általa fog neuezetni teneked az magzat
azaz / nem azok az istennek fiai / fi test berint valo fia / hanem
azok bamlaltotnak az magzatotnak fôziber fi az ighiretnek fia
az ighiretnek bešide fediglen ez. & z űdôben el iôuô / es fia lisen
az Sarānak. Nem ez az fediglen / hanem az Rebekka es fiafot
fogadott vala egêtul / az mū afāntul az Isaaful. Mert mikorôn
meg az germeket ez vilāgra nem búlettenek volna / es mikorôn sem
valami

valami iot / sem valami gonoszt nem tette nek volna / hóg az isten
 nek el vighezett a faratt / valasztas berint maradna meg / nem az is
 ez elefedetefbol / hanem abbol az ki el hui / ez so adat el uneti. Az na
 gutb fogal iouendore az kussebbnek. Mitippen meg vagon iruan.
 Az Iakobot beretim / az & saut kediglen gulolim. Mit mongunk
 annakofairt? Vagoni hamissag az istennel? Ne legen ez. Mert
 Monlesnek ezt monga. Irgalmazok iouendore avol valakin suem
 meg elis / es konorulok azon / valakin konoruleteffigre indulok. Ana
 nakofairt nem attul vagon ez az ki a faria / es foueti / hanem az is
 tentul / ki irgalmas. Mert az iras Farabonat ezt monga. Ezirt
 tamastalat fel tighedet / hóg meg mutassam az en hatalmas volto
 mot te rantad / es hóg mind ez egyiss földön hire legen az en neuem
 nek. Annakofairt az kinek akar irgalmaz / az kit akar meg kemisiti.
 Ezirt ezt mondhatod ennekem. Ebbag mire panaßolkedik meg es?
 Mert az u afarattanak ki állott ellene? Sóg infabb o ember / ki vag
 te ki ellene felels az istennek? Mongai az alkotuan annak az ki u
 tet alkotta ezt? Mire alkottal enghemet igen? Huag ninczeni ha
 talma az messternek / ki sarbol ezinal edint / hóg vgan azon ezinal
 sarnak ribibol / egg edint vg alkosson / hóg vele tisteltseggenek / mast
 kediglen hóg vele ne tisteltseggenek. Hóg ha az isten meg afaruan
 mutatni az u haragiát / es ki telenteni az u hatalmasagát / az u hos
 su ideiglen valo turisuel / el turg az haragnak edint / ki vesedelem
 re valok valanak / es hóg ki telenteng az u durzósighinek kardagsa
 gat az irgalmassagnak edinhez / melleket az durzósigre elein ber
 zett vala. Kiket el es hui / tudni illik munkot / nem ez az Sido
 nipet kozzol / hanem annak felette az pogan nipet kozzol es. Mit
 tippen az Osee irasaban es ezt monga. En nipemnek huiom iou

213. Sodomabelicnek írt

Mindőre az nipek mell nem en nípem vala/ és szerelmesnek hívom
 azt/ mell szerelmes nem vala. És lipen ez hog az helyen hívattassa
 na az iló istennet fiainak/ bolyt ez mondatott vala úneket. Nem
 en nípim vartot tū. Ésaias fediglen ezt kiálta az Israel nipe felől
 Ha az Israelnek fiainak páma anné volna/ mint az tenghernék
 fővené/ az maradiki úduzúlnek tővendőre. Mert az or isten az ű
 befűdit meg tőfili/ és meg rőuidíti az meg igazításban. Mert
 az isten meg rőuidített befűdet szerz az földön. És mikippen
 Ésaias először meg mondotta ezt. Ha az seregheket istene mag
 zatot nem hagott volna műnekünk/ vőgan lűtt volna dolgunk mint
 az Sodomabelicnek/ és az Gomorrabelichez hasonlatcsol lűts
 cunk volna. Annafokairt mit mongunk? Hog az pogan nipek/ kik nem
 fővetik azt/ honnan az meg igazulás vagon/ meg fapczolat az
 meg igazulást/ az meg igazulást fediglen/ mell hűtből vagon. Vő
 pontag az Israel nipe/ ki az meg igazulásnak tőruinít főveti vala
 az meg igazulásnak tőruinire nem iuta. Műi olirt? Mert nem az
 hűtből afarna vala meg igazulni/ hanem olí mint az tőruinben
 valo io rzelekedet elből. Mert megbotránkozának az meg botrán
 kozásnak tőruibe/ mikippen meg vagon iruán. Ime le tősem az Si
 onnak hegin az botránkozásnak tőuit/ és az meg botlásnak tőfűtlá
 tāt/ és minden valaki ű benne hívén meg nem figenül.

Tizedik rísz

Tamfiat az en kőemnek io űgekezeti/ és az istenhez
 valo főnőrhísem az Israel nípnek űduössighire vas
 gon. Mert tanubizonfágot tőfűt úneket/ hog az
 isteni szolgálásban foglaltak magokat / de nem érte e
 lem szerint

Nem berint. Mert nem értvén az isteni igazulást / ezazon úgyszemint / hog az ú tulandon éreiekből való meg igazulás helyén állon az isteni igazulásnak nem akarának engedelni. Mert az Krisztus / az o törvinnel be tellesítőie minden hitvnek meg igazulására. Mert Moyses azt írta az törüből való meg igazulásról / hog az mell ember meg tündi azofot illetet néer magának azofnak általa. Az mell meg igazulás fediglen hűből vagon az effippen bel. Ne mongad az te bűedben ezt. Kiszoda fog fel menni az menni be? Azaz / az Krisztust onnan felül le hozni. Auag kiszoda bálle az milligbe? Azaz / az Krisztust halottaiból hátra hozni. De mit mond? Közel vagon te hozzád az istennek ighie az te bűedben / es az te bűedben. Azaz / az hűtnek ighie / mellett predikálunk. Hog ha az or Jესus vallo az te bűdual / es hiended az te bűedben / hog az isten útet fel támasztotta halottaiból / úduözül. Mert bűel lißen az hűtel az meg igazulásra / bűaal lißen fedig az istennek vallása az úduössigre. Mert ezt monga az irás. Minden fi ú benne hißen meg nem bígenül iouendöre. Mert válogas tás ninczen / sem az Sido níp főzött / sem az Bóróg níp főzött. Mert vgan azon mindeneknek ora / fi mindenekhez bűsiguel való seghizigbit mutatka / fi útet seghizigul hűnak. Mert minden úduözül valafi az ú neuit seghizigul hűuanga. Mitippen fogiák ananafairt seghizigul hűni azt / az lißen nem hűttenek? Mitippen fognak fedig hűnni annak / az firul semmit nem hallottanak? Mitippen fognak fediglen hallani predikator nélkül? Mitippen fognak fediglen predikallani / ha arra borzátottak nem lißenek? Mitippen megvagon irua. Mell ifes labol vagon azofnak / fi bifisigbet hirdetnek / fi io dolgot hirdetnek. De nem hanlottanak mind az euangeli

24 Romabeltefntfite

geliomra. Mert az Esaiás ezt monga. Vram kizoda bútt az
mú hallomāsunknak? Annafofaint az bútt az hallásbol vagon. Az
hallás fediglen az istennek ihgiinek általa vagon. De ezt mondom.
Huag nem hallottati? Sóg inkább minden földre ki ment az ú pa
uofnak zenghise / és ez földnek keretsighinek batarira ki hatott az
ú befidek. De ezt mondom. Nem esmérgei meg az istent az Israel
nipe? Ezzó az Moses / ki ezt monga. En hitlensigre inditlak
túfót az pogan nipek általa / mellet nipek nem tudnak / és az nipek
nek általa / mell eptelennek alitattak / haragra inditlak túfót. a
Esaiás fediglen ez otān batorfagot vissen / és ezt monga. Megta
lalanak engemet azok / kik engemet nem kerestek valo / mluān va
lo lútt azoknak / kik en rulam nem kerdettek valo. Az Israel ni
pinek ellene fediglen ezt monga. Mind eghis napōn ki teriestűn
tartam az en kezeimet az nipe / ki búttelen / és ellenem polo.

Ezeneggeditrik

Mondom annafokairt. Elvetettēi az isten ú túle
az ú nipe? Ne legen az. Mert en és az Israel ni
pinek kőzōle valo vagot / Abrahānnak magzattabol
valo / Beniaminnek nemzetsighibol. Nem vetette
el túle az isten az ú nipe / ki annak elotte esmēretia
ben valo. Huag nem tuggatoki mit mond az iras az Illesrűl? Mē
kippen escedezik az Israel nipek ellene / ezt monduān. Vram / az
te profetaidot meg ōlēt / és az te oltaridot le rontāt / és ezak en ma
gam maradit / zenghemet és meg afarnak ōlni. De mit mond ū
neki az isteni felelet? Meg hagit en magamnak hét ezer firfiat / kik
kērdet nem hanyottanak az Baalnak. Annafofaint ezenkippen
ez

ez mostani időben és az maradik níp az istennel ingenibe való vā-
 lastása kerint vagon. Hogha ingenibe vagon / immārañ ninczen
 io műelkedetéből. Mert az ingenibe való dolog / immārañ nem es-
 sik ingenibe. Ha lediglen io műelkedetéből / immārañ ninczen inge-
 nibe való dolog. Mert ha ingenibe való dolog volna / az io műelkedet
 immārañ nem volna io műelkedet. Mi azirt? Az mit keres az Is-
 rael nipe / azt meg nem nére / hanem az válastás nére meg / az ti
 meg maradának fedig meg vakulának. Mitippen meg vagon irua.
 d Oll leket ada nekik az isten / mellet az bānat fuldal / oll bemelet /
 hog mellekuel ne lāssanak / és oll fileket hog mellekuel ne hallanak /
 mind ez mai napiglan. Dauid es ezt monga. Az ű aştalok
 űneket túrré váltik / és vadābāssa / és oll kīssigghe mellbe meg
 botránszozanak / és mellben űneket batratizetis legen. Az ű be-
 meket sōtit fogia be / hog ne lāssanak / és az ű hātōfot mindenforon
 ghōibge teged. Mondom annakofairt. Azirt űtfōrteneke meg / hog
 el esninel? Ne legen ez. Hanem azoknak el eliseknek általa törtineke
 az űduōssig az pogān nipeknek / erre hog űfōt bitlensigre inditana.
 e Hogha azoknak esete ez vilāgnak fazdaglāga lūn / és azoknak meg
 kecsūlise az pogānoknak fazdaglāga lūn / meniuvel infābb azoknak tel-
 les voltok? Mert tūneket mondom pogān nipeknek / mert en az po-
 gān nipeknek apostola vāgōf fel magāstalom ezt / az miuel az istent
 szolgálom / ha valamī tippen fel indithatnām az Sīdo nipek / mell-
 en velem eāg test / hog tūfōfōt fōuetninel / és űduōssigare vōhatnik nū-
 fiket azok fōzzól. Mert ha azoknak tūle való el vetisiből enghez tel-
 tetek meg az isten ez vilāgnak / mirzoda lisen azoknak esmeglen az
 istenhez való vītelek egēb / hanem halottaiból való illet?
 f Hogha bent az buzānak elei / bent az tīptāia és. És ha

az istennek atándífi/és az ú el hiuatála/az ú afarattánál el változ-
tatása nélkül való. Mert mikippen tú és righenten nem híbít
vala az istennek/mostan kediglen irgalmasságot íeritet az ú hűtöt-
lenfighetnek általa/ezenkippen ezet és mostan hűtetlenné lúttene/
ebból hog tú irgalmasságot íeritet/ hog azet és irgalmasságot
íeríenék íouendőre. Mert hűtetlenfig alá rekeftett az isten minz
deneket/hog mindeneknek irgalmazna.

O istennek fázdagágának/és bölcsesíghinek/és értelminek mill
d volta/mell ighen meg tudhatatlanos az ú ítélet/ és vighire mehe-
tetlene/ az ú vtaí. Mert fírzoda tutta meg az istennek afarattát
Quag fírzoda volt úneki tanárz adoia? Quag fírzoda adott előspör
valamit úneki/mellet ejmeglen úneki meg kellenfízetni? Mert
mindenék ú túlc való/és ú általa/és ú benne. Úneki adassít az
dúrzósig mind örökké. Amen.

Ébenkettődik rísz

Anakofairt afámíai ííreket tútótót az istennek ír-
galmas voltára/tegitet ezt hog az tú testeteket legem
ííőáldozat/és bent/és az istennek kellemetes/és
az tú isteni fogalattot okos legen/és ez vilógnak
abráz arfához magatokat ne aggátot/banem el vála
ííortassátot magatokat az tú értelmeketnek megvnyulásának általa/
hog meg ííassátot mi legen az istennek afaratta/mi ligen íío/és kel-
lemetes/és fogatkozás nélkül való dolog. Mert mondom ezt az
istennek atándífanak általa mell ennefem adattatet/mindennek íí
tú ííőzötteteket forog/hog valaki fellebb ne érrzen úmagorul miné
ííértent ííell. banem vó érrzen/hog mirtííletes legen/és ííozan-
íí marc

213. Romabelicnefjre

Mert mikippen egg tesiben sof tagunk vagon nem minden tagunk
 nak fediglen egg müelketet vagon / ezenkippen sofan egg testet ti
 búnt az &hrisztusban / seientid fediglen egg más másifunknak ta
 gai vagunk. De maga fülömbb fülömbb atándifunk badnak az isten
 tül / mü nekünk adatott aiándifok berint / akar mongam az irásnak
 magarazásanak aiándifát / mell az búntet riße berint vagon / akar az
 aiándifot / melluel egg másnak seghetseghet tißen fogalat titeluel /
 akar az tudománnak aiándifát / melluel valaki mást tanít / akar azt
 melluel valaki mást intis berint valo befiduel iora int / akar azt / a
 melluel valaki eggúgúsiguel másnak adakozik / akar azt melluel vala
 ki egebetnek elötte bergalmatosságuat tud iarni / akar azt melluel
 valaki nomorulton fönörül / es ezt tiße vidam búel. Zettetessig
 nélkül valo beretet legen bennet / az gonof dolgot gúlölliret / az is
 dologhoz ragaszkodat / atafiúi beretetnek általa eggmást beressiz
 tet. Eggitek mástoknak elöl úgekezze tißteffighet tenni / az tú
 dolgotokban rest: ne legetek / buzgo sefüet legetek / az údónek fogal
 latot / is reminsigben luin örüengetek / az sanaruságot bifeziguel túr
 jitek / imádságban búntelen foglalatot legetek / az tú marhatolbol
 az benteknek rißt tegetek az ú búffighetben / vendig fogadot lege
 tet / Zot pollatot azok felöl kik tútót ütöznek / iot pollatot mon
 dam / es gonof nekik ne fiuánáto. Örülletek azokual / az kik ör
 uendeznek / es siriatot azokual az kik sirnak. Eggitek mástokhoz
 egg is búel es akaratuat legen. Feñ ne érezetek / ha nem az alább
 valokhoz illesztetek magatokat. Ne legetek feüitek túmagatokban /
 se valakinek gonofirt gonofit ne tegyetek. Bölcsesiguel tißteffighet
 dolgotban foglalatot magatokat minden embereket elötte / ha le
 bet / az menire tebetfigtet vagon minden embereket bifezigben
 illik.

illeték/ ne állatok boskut magatokrul feretó cāmfiat/ honem aggas-
tot helyt az haragnak. Mert meg vagon trua. Az bosku állást en re-
am hadd/ esen meg állom bosbudot/ az or isten menga. Annafo-
kairt ha éhezit az te ellenfighed/ oggenni annaf/ ha somuhozit/
agginnia annaf. Mert ha ezt tēnded/ ighó penet fogh gūrteni az
ú fighre. Meg ne gőzetteffél az gonof dologtul/ fog gőzd meg az go-
nof dolgot io dologual.

Ezen harmadik ríse.

Minden lile birtoka alatt ligen az nag mltolágē
ban valo feiedelmeknek. Mert az feiedelmli gntmē
ezen egēbtul/ hanem az istentul. Az mi feiedelma-
sighet vadnak fediglen az istentul bereztettenek. An-
nakofairt valaki ellene áll az feiedelemnek/ az isten berzifinek áll ek-
lene. Az fí fediglen ellene állandnak/ú magofnak farhozatot ners-
nek. Mert az feiedelmek ninczenek filelmekre azofnak/ fí tot cze-
lekednek/ hanem azofnak fí gonof. Akarodi fediglen hog ne fíll az
feiedelemtul? Az mi io azt teged/ es dirzireted lißen abbol. Mert
istennek folgāia/ fi teneked iodra vagon. Ha fediglen gonof tiff
fíll. Mert nem hūba vifeli az tört. Mert istennek folgāia/ bosku
allo az haragban/ azon fi gonof rzelekedendik. Annafoairt birto-
kof alatt kell lenni/ nem rza haragtul valo fíltetefben/ hanem an-
nakofairt es/ hog az lelfi emēret erre int. Mert ezirt fizettef adot
es. Mert istennek folgai/ es ebben minden ereiefuel magofot foglal-
láf. Aggátot meg annakofairt mindenefnek az miuel tartoztot
fínek törvín adoual tartoztot/ törvín adot aggátot/ fínek ofior adou-
ual tartoztot/ ofior adot aggátot/ fínek filelemuel tartoztot/ filelem

23. Romabelicfntf ire

uel legetek hozzáia/ finek ti fteffiguel tartoztok ti fteffigbet tegetek
neki. Senkinek semmiuel ne tartozzatok hanem ewel hog egymást
beressitek. Mert az fi mást beret az töruint be töltötte. Mert ama
az paranczolatok. Ne leleczél ház asság törisnek büniben. Ne lig
galkos. Ne orozz. Ne monghamiss tanubizonfagot. Ne legen
gonof kiuanfagbenned/ es ha valami egéb paranczolat vagon/ sum
ma berint ez befidben foglaltatik be. Tudni illik. Szeressed az te
közeli valo emberedet/ mint te magadot. Az berelem az közeli valo
embernek gonof nem czelekedik. Annafofirt az töruinnek be telte
fityse az berelem.

Zelesben ezirt/ mert tuggut az üdöt
hog ideie legen immārañ műnekünk az ālombol felserkennünk.
Mert mostan közelen vagon az üdüössig műnekünk/ hog nem mint
akkoron mikoron hisfűt vala. Az il elő halladott/ az nap fediglen
el közeli ghet. Annafofirt vessük le az főtisignek czelekedetit/ es olz
közünk az vilagossagnak fegueribe/ iariunk ifeseñ/ mint napual.
Nem dobzodasokban/ es riseghes fedisekben/ nem āgban valo gōnō
rűsighes illetnek viselisiben/ es buiālfodasokban/ nem hāborkodásban/
es māsra valo irigfediseben/ hanem az Jesus Xhrisust vegitek fel
pōtōzetetekben/ es az testnek gongāt ne visellitek gonof kiuanfagokra.

Rihenncgevitk rife

Hozzatok vegitek fediglen azt/ fi meg nem erőff
az hűtben/ nem ez vīgre hog vetefedisefuel itileteket
tegetek. Bizon az hog nimell azt hisi/ hog minc
dent io meg egni. Nimell fediglen fi nem erőff az
hűtben fertbeli vetemīnefuel il. Az fi minden elee
deluel il/ meg ne vālla azt az fi nem il. Es az fi nem il/ ne itille
azt az fi il. Mert az isten azt ūhozza vūtte. Ki vag te/ fi itilez
tiff

ket tiſſ máſnak ſolgáta felől? Az ű tulandon vranak áll/ auag ha
 el eſt es/annak eſt el/ ſóg eröſſen helyre állattatik. Mert tehetſia
 ghe vagon az iſtennek errz hog űtet helyre állaſſa. Bizón az hog im
 ennek ilſen itileti vagon/ hog egg napot az más naphoz vet / amanz
 nak kediglen egg itilete vagon minden napul. Minden az ű tulan
 don értelmiben telles hűtuel legen. Az ki az napual gondol/az or
 iſtenirt gondol vele. Es az finem gondol az napual/ az or iſtenire
 nem gondol vele. Az ki minden eledeluel il/az iſtennek tiſteſſighe
 il/ mert hálát ad az iſtennek/ es az ki nem il/ az or iſten tiſteſſighe
 re nem il/ es hálát ad az iſtennek. Mert mű főzzölünk ſenki ű ma
 ganak nem il/ es ſenki ű magának nem hal meg. Mert aſar ilünk/
 az iſtennek ilünk/ aſar meghalunk/ az iſtennek halunk meg. Annaſo
 kairt aſar illünk s aſar meghallunk/ az or iſteng vagunk. Mert az
 Chriſtus mind az hálát ezirt ſenuede s mind ezirt tāmada ſel/ s
 mind ezirt tēre eſmeglen iletre/ hog mind holtakōn/ s mind ilōkōn
 vralſoggik. Te kediglen mire itiled az te aſadfiát? Auag te es mire
 vtalod meg az te aſadfiát? Mert mindhátañ az Chriſtus itilō ſe
 kinek eleibe fogunk állattatni. Mert meg vagon irua. Iſek en/az
 or iſten monga/ennekemi minden tērd meg hanta magat/ es minden
 riſto valláſt tiſen az iſtennek iōuendōre. Annaſokairt mindenitünk
 ű magarul ſāmot fog adni az iſtennek. Annaſokairt ennek vtānna eg
 gikünk az māsifunkat ne itille/ hanem inkább azt itilítet/ hog vala
 mit ne veſſetet ſibe az aſaſtu meg ű főzzik/ auag meg botrānfőzzik.
 Tudom es hīluāñ hiſem az or Jeſusnak általa/ hog ſemmi eledel
 nem főzőnſighe s ű magában/ hanem annak/ az ki valamit főzőnſi
 gheſnek aliſt lenni/ annak főzőnſighe. De ha eledeledirt az te aſad
 ſ fia meg ſomorodik/ nem ſeretet ſerint iārſ immārañ. Ne veſeſd el
 ſſ in az te

az te eledeled az / az fiirt az & hristus megholt. Annafofart
 vőg illetet auual az mi io ű magaban tūneket / hog gonost ne men-
 ganaf tūfelőletet. Mert az istennek orōaga nem itel / s nem itel /
 haneni igazság / es bifejig / es pent lilefben valo erom. Mert az fi
 ezefnek általa szolgál az & hristusnak / fellemetes az istennek / es az
 embereket főzött es dicziretes. Annafofart azt főuessűt az mi az
 bifejighez valo dolog / es az mi dolgokból eggmást ippőhetűt. & i
 ne ronezad az istennek műit eledeledirt. Minden állat tífia /
 de nem az embernek / az fi másnak meg botránforasaua isit. Jo a
 husi nem enni / es bort nem inni / sem valami egebet / az mi által az
 te atādja meg űfőzif / auag meg botránforif / auag az hűtben
 erőtlen voltāt meg iclenti. Vagoni teneked hűtöd? Te magad
 ban tarczad az isten előtt. Wodog az fi ű magát meg nem feddi ab-
 ban / az mit ioa hāg. De az fi megfeddi ű magát / ha mind
 az által es endif / el fāhozott / mert nem isit hűtből. Valami
 fediglen hűtből ninczen / bűn az.

RIZENŐTÖDIEK RÍB

Artozunk fediglen mű fifeket eront vagon erre / hog
 el vifellűt azofnak erőtlenfigheket / fifeket eriect nina
 zen erre / es nem fell mogunkot felletnűnt magunk
 nak. Mert mű főzzölünk minden az ű atkafianaf
 felleffe magát iodologban / mellből ippűllon. Mert
 az & hristus ű magát nem fellette ű magānaf / mint meg vagon ira-
 ua. Azofnak galazat titelet en reām esines / fife te rantad galazas-
 tot tífnek vala. Mert valami dolog
 előpör meg vadnaf irattatuōn / az mű tanusāgunfra vadnaf meg
 irattatuōn / hog az bifejiguel valo tūrisnek / es az pent irūsofnak vif-
 gapt

gaftatásának általa is reminſighünk legyen. Az bifefiguel valo tû
 rilnet/ és az vigaftatásnak iftene fediglen agga ezt tûnetet/ hog
 tû főzöttetef egg értelem ligen az Jcfus & hriflus által/ hog egen
 ló afaratual/ eág bāual diczirjtek az iftent/ és az mû vrunfnak
 az Jcfus & hriflusnak atkāt. Annakofairt fogaggatof tû hozzātōk
 eágitek māsfofot/ mikippen az & hriflus és hozzá fogada mūna
 fōt az iftennek dūczōsighire. Errul ſolof fediglen/ hog az Jcfus
 & hriflus ſolgāia volt az Sido nipek az iftennek igaffāgānak
 d meg mutatāfairt/ hog be telleshteng az ighiretcek mellet az atāk
 nak lūttenek vala. Hog fediglen az pogān nipek az irgalmaſſāghirt
 az iftent diczirjē iōuendōre/ mint meg vagon irua. & nnekofairt
 vallāst tibeſ teneked az pogān nipek főzōtt/ és az te neuredet diczi
 rem iōuendōre. & ſmeglen ezt mongā. Drūlletek pogān nipek
 az ū nipiuel egetembe. & ſmeglen. Mind tū pogān nipek di
 rzirjtek az or iftent/ és egetembe diczirjtek ūtet minden nipek.
 & ſching & ſaias ezt mongā. Az Jcfusnak gūfere liſen/ és az fi
 fel tāmād hog az pogān nipekē vralfōggik/ az pogān nipek abbant
 fognak bizni. Az reminſignek iftene fedig be tōlczōn tūfōfōt min
 den ōrōmuel/ és bifefiguel/ ez vigne valo hūtelre/ hog tū reminſigben
 legetek/ az ſent lileknek hatalmānak általa. Mert ſiluan hīſem ezt
 atāmſiai en és tū ſelōletet/ hog tū eſtelletet vattoſ io voltotofual/
 és hog be tellesettetek minden tudomānūal/ vā hog tū főzöttetef eág
 gitek az māsfofot iora intheti. Bātorſāgoibān irik fediglen tūnetet
 atāmſiai valami riſben/ mint fi intenilek tūfōfōt/ az iftennek a
 iandifabol/ mellet az iften ennēfem adott/ erre hog az Jcfus
 & hriflusnak ſolgāia legel az pogān nipek főzōtt/ ūnetek ſolgālat
 ſ uān az iftennek euangeliomāt/ hog az pogān nipeknek ifteni aiāndi
 ſot

Istenemetes legyen/ és bement az bent lileknek általa. Annakofairt
 vagon mitől dicséféggem az &hristus Jესusnak általa/ ez illel dol
 gosban/ mellek az illelhez tartoznak. Mert semmit nem mére
 folni az'ollan dolgokrul/ az melleket az &hristus en általam nem
 erelefedett az pogánoknak hűtre valo hanlāsaban/ bešidemenek/ és
 erelefedisemnek általa/ és az ielenšighefnek/ és ezuda titeleknek ere
 nek általa/ és az istennek lēlfinēk hatalmānak általa/ hog Jерusa
 lemtul fogua mind Illhriaiglan/ az kornul valo tartomānosban/
 be tellefngellem legen az &hristusnak euangeliomāt/ azonkippen inz
 nen toua és ezen űgefēzem/ hog ott predikallam az euangeliomot ho
 lott az &hristusnak hire neue nem volt/ hog ideghen fundamentom
 ra ne rakiaf/ hanem az mint meg vagon irua. Meg lātfať azok és
 az fīfnek ű felole semmi nem hirdettetett volt/ és az fīf nem hals
 lottak volt/ értelmet vīšnek ű felole. Annakofairt gāfortā meg tars
 tottattam/ hog tū hozzātōf ne mehetnīf. Mostān fediglen mīforon
 gouābbā maradāsom ne legen ez tartomānosban/ és fiuānsāgom le
 gen tū hozzātōf mennem immāranšof eštendōtul fogua/ valamīfo
 ron vtra indulōf Hispaniaba/ tū hozzātōf megef. Mert reminlem
 en ezt/ hog mīforon azon līšen vtam/ hog meg lāssalaf tūtōfōt/ és
 hog tū fīfirtessetef engem et oda/ de vōg/ hog ha előšpōr valami rīš
 šerint az tū veletet valo nāiassāgual meg eleggedendem. Mostān
 fedig Jерusalembe megef az bentelnek šolgālātšaban. Mert ionak
 lātattetef ez az Macedonia/ és az Arbāiabelieknek/ hog az šeghīf
 bentelnek/ fīf Jерusalembe vadnak/ marhāiosbol valami rīšt tenni
 nek. Mert űneliek īglātattetef/ és tartoznak űneliek. Mert ha az lēlfi
 aiāndīfokban rīšt tūttenek az pogān nīpeknek/ tartoznak ezef és šol
 galatōt tenni azoknak az testi aiāndīfokban. Annakofairt mi helyen
 ezt el

ezt el vighezndem / és perzét alatt be adándom úneket ez seghy
eziguel gómörzít / az tú vārestoknak általa tēret Hispaniaba.
Mert tudom hog mikorōn tú hozzátok menendek az Ebrisiuſnak
euangelionānak tellesāldomāssāual mennék. Kirek fediglen tūs
tōfot atāmſiai az mū vrunknak az Iesus Ebrisiuſnak általa / és
az lelki ſerelemnek általa / hog tegyetek imādſágot az istennek en
treitem / és seghyzeret meg enghemet ſi nag neheſſigben vagot /
hog ſabadíjzon meg az isten enghemet az hūtetlenektől / ſik Sido
orſágban vadnak / és hog ezen ſolgálatom kellemeles legen az
ſenteknek mellet tiſek / Jeruſalemben úneket seghyzerhet viuin
hog nag örömucl mennék tú hozzátok az istennek akarattānak álta
la / és hog tú veletet egetembe lelkemben nyugodalmat veget. Az
bikéſigneſt iſtene legen fediglen tú veletet mindentekuel. Amen.

Ribenhatodik riſ

I neketek atānlom fediglen az Febet az en hugos
not / ſi az Lenchreben valo egghāzbeli nipek ſol
galoia / hog ūtet hozzátok vegitek az Ebristuſban
mint tú hozzátok illik / ſik ſentek vattok / és seghy
eziguel legetek úneſi / valami dologban ſűfōs liſent
az tú seghyzeritek nélkül. Mert ez ſokaknak egebetnek és seghyzeri
uel volt / és ennekem és. Kōſōnnētet az Priſtānak / és
az Aquilānak / ſik ennekem az Ebristuſ Ieſuſban ſeghīdim / ſik az
en lelkemirt az ūnōn ſcieket vetek veſedelemre. Kirek nem ezal
en adok hālat / hanem mind az eghilſ pogānok kōzōtt valo egghāz
beli nipek és. Azonkippen kōſōnnētet az ū hāzabeli ſereſteneknek
és. Kōſōnnētet az Epenetuſnak / ſi ennekem ſereimes / ſi az Arho

Romabelietnek írt

Iobeliel közzől első lún az Zhristus hütiben. Köpönnetek az Mart
 ānā/ki en írttem sokat munkalodék. Köpönnetek az Andronicus=
 nat/és az Junianā az en rāfonsāghimnat/és fíuel eggūt valik
 fogua/fík ieleset az apostolosnat főzotte/fík en előttem voltanā
 az Zhristus hütiben. Köpönnetek az Ampliānā/ki az or istenben
 ennekem berelmes. Köpönnetek az Urbānnā/az ki az Zhrisuf
 ban enghemet meg seghíte/és az Stachynnā/ki ennekem berel
 mes. Köpönnetek az Apellānā/ki az Zhrisuf hütiben ionā lelet
 tetett. Köpönnetek azotnā/az fík az Aristobolusnā házā nipi főz
 zól vadnā. Köpönnetek az Herodionā/az en rāfonsāghimnā. Kö
 pönnetek azotnā/fík az Narcissusnā házā nipi főzzól vad
 nā/fík az Zhristus hütiben vadnā. Köpönnetek az Erifēnā
 nā/és az Erifosānā/fík munkāt tífnek az or isten hütiben. Kö
 pönnetek az Persisnē/ki ennekem berelmetes/fík az or istennek
 hütiben ighen nāg munkāt tūn. Köpönnetek az Rufusnā/fík az
 or isten el vālasta/és az ū annānā/és az en anāmā. Köpönne
 tēk az Asyncritusnā/az Flegonnā/az Hermānnā/az Patrobānā
 az Mercuriusnā/és mind az atāfiāknā/fík ezekuel vadnā. Kö
 pönnetek az Filologusnā/és az Juliānā/az Nereusnā/és az ū
 huqānā/és az Olympānā/és mind az benteknē/fík ezekuel vadnā
 Köpönnetek tū főzöttetēk eggmāsnā bent ezokolāsban. Köpönne
 tūnektēk az Zhrisufnā eggbe gūlt nipi. Kirlek vighezetre tū
 főföt atāmfiāi/hog végitel ešetefbe fík leaenēk azot/fík tū főzöt
 tetēk hāborusāgot inditnā/és botrānkozāst tífnek ez tudomānnā
 ellenē/mellet tū tanulatot/és táuozzatot el azotul. Mert valā
 fík efiēle emberef/nem az or Iesus Zhrisufnā szolgál/banem
 az ū hāsolnā/és pip bepidnē/és bizelfedisnē általa az egg ūgū
 nek

nei fűtőt tiueghisbe entif. Mert az tú hűtre való hajlások
 nak minden nipek főzött híre lún. Annakokait bizoráual érdemi
 vagen tú felőletek. De atareim hog tú bölczek legetek az iorat
 az gonofra fi diglén tiptat. Az bifeignek fediglén istene meg
 ronka az sātánt az mū lābainfnak alatta rōuid ūdōten. Az mū
 brunk Jesus Xhrisiusnak legetek fedwiben. Kōpōn tūnektek az
 Timeotheus / az en mūes tāi sem / es az Lucius / es az Jāson / es az
 Sosipatēr / az en rāonsāghim. En Tertius fi ez leuelet irām
 kōpōnōk tūnektek az or istenben. Kōpōn tūnektek az Caius az en
 gazdam / es az egghāzbeli nipeknek gazdāia. Kōpōn tūnektek az
 Erastus az vārosnak kincz tartoia / es az Quartus atasiu. Az
 mū brunk Jesus Xhrisiusnak legetek mind ūaiān fedwiben. Amen.
 Az istennek fedig / fi meg erőssnhet tūtōfōt az euangelion berint
 mellet en hirdetek / es az Jesus Xhrisiusnak neuinek predikallāsa
 berint / az isteni titolnak meg ielenisinek mī volta berint / mell ō
 rōktul fogua valo ūdōtben el volt titkoltatūān / mostān fediglén fi ie
 lentetg / es minden nipeknek főzōtte fi ūlatfōzē az profetatnak
 irāsina āltala / az ōrōk istennek erre vālastāsānak paran
 czolatta berint / hog az hűtre hajollanak az Jesus
 Xhrisiusnak āltala / az istennek mondām /
 fi ezaf ūmaga bölcz / dūczōsig
 adassik mind ōrōkē.
 Amen.

Az Komabelieknek ezt leuel fűldetett volt Korinthusból az Febr
 nek āltala / fi Zenshrebeli egghāzbeli nipek szolgálōia vāla.

A Z SZENT PAL

első leuelines értelmé/ mellett az
 Zorinthusbelieknek írt.

3 Zorinthus neuú városbelieket ſent Pál fordította
 ta vala az pogánſágból az Zhriftus hűtíre/ mellrűl
 az hamis predikátorok azon valának hog űfőket az Si
 do törvénre vonnák. Annakokait ſent Pál ez leueli-
 ben először int űfőket hog az hűtben meg maragganak/ az mellre űfőket
 tanítottta vala. Másodszor fűdiglen feddi űfőket az ű bűnökrűl.
 Mert valának ű főzöttök/ ſik fűlomb fűlomb bűnben ilnek vala/ tud
 ni illik/ lilekben valo fel ſualkodásban/ dobzodásban/ torfoſſágban
 buiaſágban/ fősuinſigben. Az lilekben valo fel ſualkodás tiſi vala
 ezt/ hog éggik az máſiknál jobbak itilne magát lenni/ hog nagy mil
 tóſágbeli apoſtol ſereſtelte volna meg űtet. Ebből támadnak vala
 az vetefedís ſerint valo hatoru beſidek és/ mellékel éggik az máſik-
 nak az vetefedísben ezt monga vala. En Apollóſe vágok/ en Peteré
 en Pálé. Az dobzodásnak/ és torfoſſágnak bűne tiſi vala/ és vőgön
 ezen lilekben valo fel ſualkodás/ hog mikor űn az iſten vaczoraiára
 gűlnék vala/ az ſazdagok nem váriák vala az ſeghinéket/ hanem
 iſſnek vala/ és mind arziglatoznak vala/ hog meg riſſeghűlnék vala
 az egéb ſereſſenek azonközbe éheznek vala/ annira hog nem ezaf há-
 boruſág/ és mirtikletlen ílet volna immáran ű főzöttök/ hanem an-
 nak ſelette nemi egenetlensig/ mell az iſtennék vaczoraiához nem
 illik vala/ és az ſereſſeni egenéſſiguel valo ilethez. Az lilek-
 ben valo fel ſualkodás tiſi vala ezt és hog niki ű főzöttök az ſent
 Pált meg vállák vala/ mint ſi ſeghin ember volna/ és alá valo

embernek lattatnék / ki befűdiben ifjeseñ solo nem volna / és tudatlan
nak lattatnék. Továbbá hog / az felszalkodásban nem hisz vala
az / az mi az keresztén hitnek fundamentoma. Az buiaságnak
bűne tibi vala / mell Corinthusban igben el sokasult vala / hog egéb
bűnöknek neme főzött ott ember és vala ott az városban / ki az ű a
sának felcsigbiuel / az az / mostoha annáual lakik vala / és ez illem
bűben iló embert ű főzölöt ki nem űztik vala / és hog az egéb fer
telmes illetű kereszténuel együtt ilnek vala / mint ha kik az ű bűnök
nek feduezninek. Az fosuinsigne bűne tibi vala / hog ű főzöttől
nem valami nag dologrul perelnek vala / hanem ott dologrul / ki píná
zirt vala. És ez tibi vala az pogán biráknak elötte / mell dologs
ual az keresztén netvnek nag galázatot hoznak vala. Továbbá
az halottaknak fel támadásarul és feltámadnak vala / mell az kereszt
sén hitben fű dolog. Utolstör az házasságrul kűlomb kűlomb értele
mek vala ű főzöttől. Az irt fű lippen ezekrűl ír bent
Pál úneket / űföt meg fedduin / űföt intuin /
és űduóssigbes tanuságot úneket
minden dolgotrul aduān.

II íj az bent

Az Szent Pál

nak első levele/mellet

az Korinthusbelieknek írt.

Első r. 1.

En Pál istennek akaratának általa / Jhesus Xhris-
tusnak hiuatalos apostola / és Sostenes az atasiu
irunk az isten eggházbeli népnek / mell Korinthusz-
ban vagón / kik meg kenteltettenek az Xhristus Je-
susnak általa / hiuatalos kenteknek / mind azokual
egetembe / kik az mű vrunknak Jhesus Xhristusnak netvit vallak /
minden helyen / akar ű helyeken / s akar mű helyünkön. Riuanunk
túnektek az istentől az mű atánktól / és az or Jhesus Xhristustól /
isteni kedvet / és békésigyet.

Halat adok az en istenemnek mindenkoron tú írtetetek az istennek
aiándikarul / mell túnektek adattatott / az Jhesus Xhristusnak általa
la / hog aiándikual megfardagulatok / ű általa / minden nékven va-
lo befűbben / és minden tudománban / mell dologual az Jhesus Xhris-
tus tanubizonfágának ereie lún tú kennek / vő hog semmi isteni
aiándikban egebefűnél alább valok ne legetek. Kik váriátok az mű
vrunknak Jhesus Xhristusnak meg ielenisít / ki meg és erőssít tútő-
fűt mind vigbiglen / hog ne büntethessenek tútőfűt az mű vrunknak
Jhesus Xhristusnak napian.

Híro az isten / fűnek általa /
el hűuat

el hívattatátok / hog' az ú fiaival az Jhesus & krisztusival az művünk
 ual ríbelet legetek

Kirlet fediglen túfót atámsiai az
 művünk Jhesus & krisztusnak általa / hog' mind náiañ egg fip
 pen foltatok / es bepilltetek / es ne ligen tú főzöttetek lot hasonlās /
 hanem egg értelemuel / egg akaratual liuñ / egg ipp testet tegetek.
 Mert bizonyossá titetim en tú felőtetek atámsiai az & loenek hā
 zabeli nipitúl / hog' lot vetekedís legen tú főzöttetek. Szolot fe
 diglen errúl / hog' minden tú főzötletet ezt monga / En bizony Pā
 le vagot / en fediglen Apollos / en fediglen & esaf / en fediglen & hri
 stus. El oſtatotti az & krisztus? Pál fepülti meg írettetek? auag
 Pál neuibe kereſteltettetek meg? Mát adok az istennek / hog' ſen
 tit, nem kereſteltem ligen tú főzötletet / hanem ezat az & krisztus
 es & aiust / hog' valaki ne mondana / hog' az en neuembe kereſteltem
 ligen. Meg kereſtelim fediglen az & Stefananak hāzabeli nipit es
 & rnek felette nem tudom hog' valakit kereſteltem ligen. Mert nem
 kereſtelni borzata enghemet az & krisztus / hanem predikálni / nem
 naq bőlcz beſiduel / hog' ſiua ne titessik az & krisztus kereſtfaia.
 Mert az kereſtfaia beſide / bizony az hog' balgatagság azotnak / kik
 el veſnek / de múnékúnt / kik úduózúlúnt / istennek hatalmas volta.
 Mert meg vagon iruñ. El veſtem az bőlczeknek bőlczefighit / es
 az naq értelműeknek értelmet el vetem. Hul az bőlcz? Hul az iras
 tudo? Hul ez világhí vetekedő mester? Nem meg bolondítai az isten
 az világnak bőlczefighit? Mert minet vāanna az istennek bőlczef
 sighiben értelmet nem vehete ez vūa az istenrúl / az ſiñon bőlczef
 sighinek miatta / ionak láttaték az istennek / hog' ott predikállasnak
 általa úduózíteng az hiueket / mell balgatagságnak láttatnék. Mere
 az & ido nipek es iclenfighet ſiuañnak / es az & örögök es bőlczefi
 ghet -

ta fildemuel/ és nagy rettegésben lúf tú főzöttetel/ és az én befiz-
dem/ és az en predikáción nem vala szerzetuin emberi bölze-
signet tépidiból/ melluel el hanyat/ hanem az bent lileknet/ és
az ú hatalmasságának meg mutatásban/ hog meg tessit hog az tú
hútorót ne ligen embereknek bölzeshiben/ hanem az istennek ha-
talmas voltában. Bölzeshiget bolot fediglen telles húu
nipek főzött /olt bölzeshiget fediglen mell nem ez világhe/ sem ez
világnak feiedelmie/ fí/ semmie titetnet/ hanem az istennek bölze-
shigit befillút/ mellnet rentet erete vagon/ és mellnet nem mindenek
értetnet/ hog miuel titon valo bölzeshig/ mellnet az isten elcítul fog
ua elől el vighzett vala az mūdűzőshigünkre. Mellet hog miuel
titon valo bölzeshig/ ez világnak fú emberi főzöl senki meg nem
erte. Mert ha meg értettik volna/ az dűzőshiget vót meg nem
fehettetik volna. De ez lún mikippen meg vagon iruā. Az sem
nem látta/ és az fil nem hallotta/ és az embernek búibe nem
ballottanak ezet/ melleket az isten elől meg szerze azofnak fí/ ū
tet beretik. Mūnefünk fediglen az isten meg ielente az ū lalkia-
nek általa. Mert az lilek mindeneknek vighire megen/ meg az
istennek misshiges dolgainak és. Mert kizoda tugga az em-
bereknek főzöl azofot/ melleket az emberhez tartoznak/ hanem
ezet az embernek lelke/ mell ū benne vagon? Ezenkippen azofot és
melleket az istenhez tartoznak/ senki nem tugga/ hanem ezet az
istennek lelke. Mūnefünk fediglen nem ez világnak lalkit attā/
hanem az lalket mell az istentul vagon/ hog tugguf azofot melle-
ket az Xhrisius adott/ mūnefünk mellekrul bolunk és / nem oll be-
bidetuel mellekre az emberi bölzeshig tanit/ hanem az mellekre
az bent lilek tanit/ fí/ lalkiethez lalkiet hasonlunk. Az ember kes-
mm digl

25 Corinthusbelieket jrt

Diglen li ezal neüendiken/ es ilo testi meg nem fogia azofot az mel
let az istennek leltihez valok/ mert azof balgatagfagnak lartatnak u
nekis/ meg sem ertetheti/ hog miuel azofrul lilek berint lipen itilet.
De az ember kinek lilek berint vagon ilete mindenekrul itiletet ti
ben/ u rula fediglen senki nem tißen itiletet. Mert kirzoda tutta
az istennek akarattat/ kirzoda fog adni tanaczot/ uneki? Xu fedig
len az istennek akarattat iol ertuk.

Sarmadik rik

Es akamsiat nem bolhatik tunektek mint leltiek
nek/ hanem bolnom kelletek mint testieknek/ es ollak
nak/ his az Christusban germetek volnatok. Ten ital
ual neuelilek tutofot es nem itefuel/ mert megeros
tot nem vala/ de meg mostan es ninczen erotok.

Mert meg es test berint valok vattok. Mert mikoron tu forzottetek
hitlensig/ es vetekedisigen/ es part utisek/ nem testiek vattok/ es
nem emberi termiset berint iartok? Mert nimell tu forzoletek
ezt monga. En bizony Pale vagoi/ mas fediglen/ en Apollos/ k
nem testi berint valok vattok? Kirzoda azirt az Pal? Kirzoda
fediglen az Apollos? hanem ezal bolgat/ kinek általa az hutre for
dulatok/ es mikint az isten mindeneknek munkat adott. En tum az
plantalast/ az Apollos otorze meg/ de az isten ada neukedist. Annak
okairt sem az nem lehet valami/ az ki plantalast tißen/ sem az/ ki
azt otorzi/ hanem az ki neukedist ad az isten. Az fediglen/ ki az
plantalast tißi/ es ki azt otorzi egget. De maga mindennek meg ag
gat az u iutalmat az u munkaira berint. Mert az istenuel eggutt
muelunk/ tu fediglen az istennek pantas titele vattok/ es az isten
ennek

ennek alkotánia vattol/ az istennek aiándifánaf miu:ta ferint/
 mellet ennekem ada. Mert egybölcz fú alcz mester fundamen
 tomot vetet/ más ember ippnt fediglen felül ranta/de meg lássa
 minden mikippen tißen felül ranta ippntist. Mert más fundamen
 tomot senki nem vethet ennek külüle/az mellet vetettének/ mell az
 Jhesuz Xhrifus. Hog ha valaki ez fundamentumra felül rak ara
 nat/ ezüstöt/drága kővetet/fakot/šināt/šalmāt/mindennek az ű
 müe niluān lißen. Mert az nap meg mutatka/mell az tűzben meg
 d terczik. És mindennek az ű müe minemű igen/ az tűz meg fog
 ia mutatni ha io. Ha finek müe meg maradand/az mit felül rakott
 iutalimat vißen/ ha finek az ű müe meg ighend/fart vall/ű maga
 fediglen meg menekedik/de vő mint ha fi tűzből šaladott ki. Nem
 tuggátoki hog az istennek vattol tū temploma/ es az istennek lelle
 lafozik tū bennetek? Ha fi az istennek templomat meg ferteztetiek
 vekt az isten. Mert az istennek temploma šent/ tū vattol fe
 diglen az templum. Valaki űmagāt meg ne ezassa. Ha valaki ű
 maganak láttatit bőlcznek lenni tū főzöttetek balgatag legen ez vis
 e lagon/hog bőlczet titeffik. Mert ez vilāgnak bőlczsighe balgatag
 ság az istennek elötte. Mert meg vagon iruān ez. Az fi meg fog
 ia az nag bőlczeket az ű ālnaságokban. És meglen. Az or isten
 tugga az nag bőlczeknek gondolatit/hog hiāba valok legenek. Annaž
 ofairt emberelben senki ne diczekeggik. Mert mindenek tiētek a
 far Pāl legen/s akar Apollos/s akar Zefas/akar ez vilāg/akar i
 let/akar halāl/akar ielen való dolog/akar iouendō. Mind ezek
 mondām/tiētek/ tū fediglen az Xhrifus vattol/az Xhrifus fe
 diglen az istenē.

Megedik risz-

Képpen berzállón munkót ember mint az Xpist
 usnak szolgál/ és az istennek tiot dolgainak há
 zidolgosit. Az mi fediglen ezefelkelette meg ma
 rad/ az dolgozóban azt fiuánnak/ hog valakit hito
 nek találta. En nálam fediglen igben/ fizein dolog az / afar tú
 sületet itilteffem en/ s afar az emberi itilettül. Sóg en magam
 sem itilem meg en magamot. Mert az en lelki esmértem sem
 mi dologrul meg nem fedd enghemet/ de ennek általa meg nem
 igazultatam/ hanem az or isten/ az fi enghemet meg itil. Anna
 ofáirt údonel elotte valami itiletet ne tegetet/ mig nem el iouend
 az or isten/ fi meg világosítá iouendöre az főtisignek tiot dolgait
 és huluán valóa tibi az fűetnek tanáczit/ és akkorén dirzirete lie
 ben mindennek az istentül. Ezeket fediglen atámfia
 ai pilda kippen vum en magamra/ és az Apollósra tú irettetek/
 hog mő bennünk tanulnatot/ hog valaki annak felette az mint meg
 iram úmagarul ne vilekéggit/ hog eggitek az másolnak ellene/ im
 az amannak ellene fel ne fualkoggit. Mert fizeoda itil meg ti/ pe
 det? Fizeoda aiándifod vagon fediglen az mellest másul nem
 vüttél/ hogha másul rütted/ mit dirzekedel/ mint ha nem vütted
 volna? Immáran halatot be tólt/ immáran meg fardagultaa
 tot. Mő nálunk nélkül orfágot hertetek/ afarnám hog hertetek
 volna/ hog mő és tú veletet eggütt orfáalanant. Mert azt alig
 tom hog az isten enghemet/ fi otolso apostol vagot vő mutatott li
 gen/ mint egg halálra valo embert. Mert ollanná lűt/ mint fi
 mind ez világ/ s mind az ördögöt/ s mind az embereket zudálnak.
 Mő balgatagot vagunk az Xpistufirt/ tú fediglen bölczet vattot
 az Xpistus által. Mő erőtleneit vagunk/ tú fediglen erőben patz

eot/ tû híreket és neveset vattot/ miú orlatotot vagunk. Mind ez
 ideiglen mind chezunk/ és mind somiuhozunk/ és mind ruhátlanot va
 gunk/ és mind ófoluel verettettünk/ és mind idestoua budosunk/ és mind
 munkát tûbunk tulandon kezeinkuel munkaloduán. Az fi mûnekünk
 gonost mond/ annak iot mondunk/ az fi mûnköt haborgat/ azt nek
 el túriús/ az fi bídalom bebiduel illet/ annak iot fiuánunk. Ollan
 ná lunk/ mint ez világnak valami gheretsighe/ és mindennel
 valami el vetett riße mind ez napiglan. Mert azirt mondem ez
 d hóg tútótót semiremliguel illesselet/ de intelet tútótót mint en be
 relmesfiarmot. Mert iolleshet pantalan doctortot ligen az & hri
 stus hitiben/ demaga nem sot asatot vagon. Mert bizón az hóg
 az & hristus Jeshuban az euangelionnak általa en búlilek tútót
 tót. Intelet azirt tútótót/ hóg enghemet fõuessetek. Ennekofairt
 kûldim en tú hozzátot az Timotheust/ fi az or istenben ennekem
 perclmetes/ es hito fiam/ fi ehetesbe iutassa tûneket az en or
 imot/ mellet az & hristusban vadnak/ azonkippen misippen min
 denütt minden eggházbeli nipek fõzött tanitást tibelet. Szinte az
 6 azonkippen fel fuáltottanak nitek tú fõzöttetek mintha tú hozzátot
 nem mennik. De roud údóben tú hozzátot meget/ ha az isten akar
 ta/ és meg látom azoknak kik fel fuáltottanak nem az ú bebidetel/
 honem io müelketeket. Mert nem az bebidben vagon az isten
 nek orbága/ hanem az io illetben. Mit asartot vesköuel mennik tú
 hozzátot/ auag peretetuel/ és enghedelmeslileuel?

Stodik rix

Andenestul fogua paráznaśag hallattatik lenni tú
 fõzöttetek/ és oll paráznaśag/ mellet meg az pogá
 mm, in noē

23. Corinthusba írt levele

nek főzött sem mondanak lenni/ hogy valaki az ú atának felesége
 uel ilyen. És tő fel fualkottatok/ sőt inkább bánkodnotok kell va-
 la/ hogy ki vettette tő főzöletek az ki ez dolgot tőtte. Mert bíz-
 zón az hogy en/ mint ki testem szerint tő tőletek táuul vagot/ lel-
 kem szerint fediglen ielen vagot/ immáránel vighestem ezt/ mint
 ha ielen volnát/ hogy az ki ez bűnt tőtte/ az sátnának adattassít
 testnek veszedelmire/ hogy az lilek údvőzűllőn az or János napján
 az mő vrunknak az János Zhrisztusnak nevébe tő erre egbe gúluin
 és az en lelkem uel/ és az mő vrunknak az János Zhrisztusnak ha-
 talmáual. Nem io az tő dicsékedistek. Nem tuggátok hogy
 egg tő főuáß/ mind az eghisß tőßtát meg főuáßosítá. Annafoka-
 irt tőßtíngzátok ki az righi főuáß/ hogy on tőßtát legetek/ mikippen
 főuáß nélkül való voltatok. Mert az mő husiti áldozatunk/ az Zhri-
 stus mő irtettünk áldoztaték. Annafoka irt údnepet údóllunk nem
 az righi főuáßban/ sem az gonosságnak/ és álnakságnak főuáßba-
 ban/ hanem ott kéneketben mellettben főuáß ninczen/ az az tisztaság-
 ban/ és igazságban. Irít tőnektek leuelemnek általa/ hogy magatok-
 tot az paráználkodónak főzibe ne eluegíténétek/ auag fősúniék:
 nek főzibe/ auag ragadozónak főzibe/ auag báluán imádónak
 főzibe. És nem irám hogy ez világon való paráználkodo embereket
 mindenestül fogua el táuostatnátok. Mert ekkippen ki kellene ez vi-
 lágba mennetek/ mellett ighen kellene kiüarunk. Mostán fedig-
 len irít tőnektek/ hogy ezek főzibe magatokat ne eluegítzitek. Ha
 valaki/ ki atafiu nevet visel paráználkodo lőnd/ auag fősúni/
 auag báluán imádo/ auag bídalmas befídú/ auag ríßeghes/ az
 uag ragadozo/ ez illen uel eggútt ingen ne egetek. Mert miért kelle-
 ne ennekem/ azokrul itéletet tennem/ kik nem mő főzölünk való?

nem

Nem azoknál tisztelti itilletet/sik műközzölünk valof? Azokot pedig
 len sik műközzölünk ninczenek/az istenitili meg. Ki es úzzitelt
 azt túközzölöletet/az fi gonof. **Harodik rife**

Rábirhattai magát valaki túközzölöletet/finet ű
 ge vagon māsual/hog az gonof pogān birot előtt pe
 relsen/es nem inkább az bentel előtt? Quag nem
 tuggatofi/hog az bentel fogiat meg itilni ez vilā
 got? Es ha túaltalatot itiltetif meg ez vilāg/ miltatlanof vattos
 fi valami fűsded törvíneknel titelire? Nem tuggatofi hog az angā
 lotot es meg fogiut itilni/nem ezal ezeket/mellet iltre valof.
 Annakofairt mikorō per tāmād közzöttetef az ollan dolgotnak felőle
 mellet iltre valof/ azokot fogiatof biroā/sik az egghāzbeli nip kö
 zött keves berzűletben vadna. Ezt arra mondom/hog meg figena
 litet magatotof. Annira el fogatkozotti túközzöttetef az bölcz em
 ber/hog egg se ligen/si törvint tehesen az ű atfafia közzött/es mās
 atafiu közzött? Hanem egg atafiuat az māsifual kelli perelni/es
 ezt az pogān birat előtt kelli tenni? Annakofairt bizōn az hog im
 mār az vitet mindenestűl fogua túbenneket vagon/hog egg mās
 māsifual perlōdtōf. Mijrt inkább nem benurditel el/az mi tör
 vintelen esett rantatof/mijrt inkább az tútt kárt el nem túritet?
 Sog inkább tútisztelti törvintelen dolgot māsōn/es tútisztelti mās
 na kárt/es ezt tisztelti az atafiaknak? Quag nem tuggatofi
 hog az hamissat az isteniet orpāganat örōfosi nem lisnel? Ne tiue
 leciertef. Sem parāznālkodof/sem bāluān imādot/sem hāz asfag
 törōf/sem sik nimo bűnben ilnet/sem sik firsifual perkeznet/sem
 pruo/sem fōsuinel/sem rifegehetef/sem askozodof/sem koborlō
 az isten

23. Corinthusbelieferne

Az istennek orfágának örökös nem lőnek. És efféle emberet valóban nikit tú főzölket / de meg mosának túfót / de meg bentek lőnek / de meg igaztának az mű orunknak az Jesus & hristusnak általa. Mindenek engbeduc vadnak ennekem / de nem mindenek használnak. Mindenekre hatalmam vagon ennekem / de en seik hatalma alá nem akarom magamot adnom. Az eledelek az hasirt vadnak / és az has az eledelekirt / az isten fediglen mind az has / s mind az eledeleket semmiz tősi. Az test fediglen nem az parāznal kődāsirt vagon / hanem az or istenirt / és az or isten az testirt. Az isten fediglen az or Jesus és fel támasztá / és munkót és feltásmaszt az ű hatalmasságának általa. Quag nem tuggatoki hog az tú testet az & hristusnak tagiairegenek? Amakofairt az & hristusnak tagiait el viuin azt tegemi hog az parāznának tagiairegen? Nem tuggatoki hog az ki az parāznához eggesül / hog egg test ű vele. Mert mint az irās monga / fetten egg testint lőnek / de az ki az or istenhez eggesül ű vele egg lőlek. El támasztat az parāznalkodást. Akarmi bünt tegen ember minden az test fulul vagon / de az ki parāznalkodik az ű tulandon testinek ellene viskezik. Nem tuggatoki hog az tú testet az bent lőleknek temploma / az mell túbennetel laforik / mell az istentul vagon túneket / és tú nem vattok az tú magatok hatalmában. Mert aron vāstának meg túfót. Tegetek dicziretet immarañ az istennek az tú testetelben / és az tú lelketelben / mellet az isten.

Hetedik rīf

3 mi dolgostrul iratok ennekem. Jo embertnek / hog felfigbet ingen ne illessen / demaga az parāznalkodásnak

dáskaf el távozotásait / minden embernek tulandon felesighe li-
gen / és minden aszkembernek tulandon firne legen. Az firn az ú
felesighinek meg agga az io afaratot / az melluel neki tartozik / as-
zonkippen az felesig és az ú firjnek. Az felesignek az ú tulandon te-
stijn hatalma ninczen / hanem az firynek. Azonkippen az firynek és
az ú tulandon testijn hatalma ninczen / hanem az felesignek. Eggi-
et mástoknak fogatkozása ne legen / hanem ha valamit egymás-
alattából tettek eggy ideiglen / hog büntölisre / és imádságra agga-
tot magatokat / és esmeglen eggyé mennetek hog az sátn tótófo-
ne kisirzen / hog magatokat meg nem tühelitek. Ezt fediglen eni
ghedelem berint mondom / nem paranczolat berint. Mert azt as-
farnam hog minden embereket effippen volnának / mint en és vagot.
De mindennek tulandon aiantika vagon az iszentül / nimellnek effi-
pen / nimellnek más kippen. Mondom fediglen ezt / azotnak fik nem
házasot / és özueget / io ün:iek ha effippen meg maradnak mint en
és / hog ha ú magot meg nem tartóztaták / házassallanak meg .
Mert jobb meg házassalni / hog nem mint gheriedezni. De az háza-
sotnak ezt paranczolom / nem en / hanem az or isten. Az felesig el ne
vállik az ú orátul / hog ha el valóndik / házassagnélkül maraggon / as-
uag az ú oráual meg bíllik / az firn és / az ú felesighit el ne ha-
ga. Az egebet: en mondom / nem az or isten. Ha valamell afasim-
na hűtetlen felesighe vagon / és ez felesignek afaratta vagon erre /
hog az ú oráual lakik / el ne haggá az ú felesighit. És ha valamell
aszkembernek hűtetlen firie vagon / és ez firynek afaratta vagon
erre / hog az ú felesighiuel lakozzik / el ne haggá útet. Mert meg-
penteltetett az hűtetlen firn az ú felesighinek általa / és meg bentel-
tetett az hűtetlen felesig az ú firjnek általa. Ha ez ig nem volna
m az

23 Corinthusbelieket írt

az tú fiaitof fertelmeket volnának. De mostan bentel. Hogyha az
 büctelen el megen/ám mennien el. Nem fell embernek/auag az se
 résztén aszon embernek efféle dologban szolgálát alatt lenni/hanem
 belesíghes dologban vagon az műhiuatalunk az istentől. Mert mit
 tucáz benne aszon ember/hogyha az te firtedet meg menihessed far
 hozattul/auag mit tucáz benne te firtv hogyha az te felesíghedet
 meg menihessed farhozattul. Akar mikippen legem ez/minden ab
 ban iarión el/az mint az isten az ú atándifát neki oštotta. És
 minden azonkippen iarión az minemű hiuatala az or istentől va
 gon/és effippen rendel:m ez dolgot minden eggházbeli nipeknek főz
 zotte. Ha sinek főrnül metelisen vagon hiuatala/be ne neuelle az
 ú főrnül metelt testit. Ha sinek főrnül metelisenk fülüle vagon hi
 uatala/főrnül ne meteléggi. Az főrnül metelkedisben valo litel sem
 mi/és az főrnül meteli/nélkül valo litel semmi/hanem az istennek
 paranczolatina meg tartása. Minden ember az hiuatalban ma
 raggon meg/az meliben hiuattatott. Szolga rendben vagoni hiua
 talod/ne gondoll véle/lóg infább ha igaz sine babad rendben les
 hetnil és/infább ill az te hiuatalodual. Mert az sinek az or isten
 nek hütiben solga rendben vagon hiuatala/az és az or istennek baba
 dola. Azonkippen az sinek babad rendben volt hiuatala/az Christ
 usnál solga rendben vagon. Áron vüttene volt meg tútófót/ne lege
 tek embereket solgai. Átámsiai minden ember abban maraggon
 meg az istennél/az miben hiuattatott.

Az búzefrül fediglen paranczolatom ninczen az istentől/de maga
 tanáczot adof/mint fi az istentől irgalmaságot nértem/az eige
 hogyhiv leges. Annakofatrt aljtom hogy io higen ez/ez vici val
 sülsíghirt. Mert io az embernek effippen lenni. Feld. p. 10. 1

23. Corinthusbelieknef írt

És hűz leánat/íol tífti. Annakofairt az íi házaffagra agga/íol tífti/ demaga az íi házaffagra nem agga iobban tífti. Az felekg főceles az házaffagnaf törvintre asztiglan/ metztiglen az ú firtie il/ hogha meghalánd az ú firtie/ szabad vele valakibez akar házaffa gyamenni/ ezaf ezt az or istennek törvintre ferint tege. Demaga oodogb ha affippen marad/ az en értelmem ferint. Azt aligom fe digleit/ hog en bennem és az istennek lelfe vagon.

Szelgadikef írt

Szeggut fediglen hog mindenfűnfnef tudománya vagon azot felol az melletet az báluanofnaf aldoznak. Az tudomán fel fuallottat/ az berelem fediglen ipz pnt. Hog ha valaki lattatit ú maganaf valamit tud ni/ meglen semmit nem tud mimodon sellen tudni. De az íi az istent fereti/ ezt az isten esméri. Annakofairt az állatofnaf itelinet fe löle/ melletet az báluanofnaf aldoznak/ tuggut hog egg báluan í in ezen ez vilagon/ és hog egg isten íe legen egéb/ hanem ezaf egg. Mert íol lehet vadnafatit isteneknek mondatnat/ mind az menni orbagban í mind az földön/ mitippen íot istenet és vadnaf/ és íot oraf és vadnaf/ de maga műnfűnf egg istenűnf vagon/ íi az afa íst en/ íitűl mindenet vadnaf/ és mű és ú benne/ és egg az or Iesus Xristus/ íi által mindenet vadnaf/ és mű és ú általa vagonf/ de nem mindenben vagon tudomán. Íitíí fediglen azt aliguan/ hog báluan ísten vagon/ mind ez ideiglen og ífnef valami állatot mint ha az báluanofnaf aldoztatott volna/ és miforon az ú lelfi es mēretet cróten legen/ meg ferteztetit. De az ítel sellemetessz nem íífen műnfot az istennel/ és ha igaz ífűnf és valami nekűnf eból e nem

nem marad / és ha igaz nem ítélt és semmi meg nem fogatkoz-
 zék múnctunk. De meg láttátok hogy valamiképén ez dolog / melkre
 tűnétek hatalmatok vagon / bántására ne legyen azotnak / his az hűt-
 ten erőtlenség. Mert ha látand valaki tisztelet / siben tudomán vagon
 hogy az baluánolnak apostalához ültél / annak ú lelti esméréte / fi meg
 nem erőss az hűtben / nem tel ippiteresi hogy azotban egif ú és / az
 melleket az baluánolnak áldoztanak? és el vőß az te atád fia az fí
 meg erőtlens az hűtben / az te tudománodban / fiirt az Xristus meg
 b holt volt. Ezenképpen mikorón az tú atátot fiainak ellene vittezték
 és az ú lelti esméréteket meg sebbetitek / mell az hűtben meg erőtlens
 az Xristus ellen vittezték. Annakofairt ha az eledel meg bánta
 az en atámfiat / öröské soha hűst nem ítem / hogy az en atámfiának
 bántorodására ne legyen.

Silencedi ríß

Nem vagotki apostol? nem vagotki szabad? az Jesus
 Xristust az műorunkot nem látta mi? nem en műs
 em vattoki tú az or istenben? Ha egebetnek apostol
 lok nem vagot / tűnétek bizony apostolotok vagot .
 Mert bizony tú vattok az or istenben az en apostollágomnak perze-
 te. Az en feleletem azot főzött / his enghemet ferdene ez . Ninczen
 hatalmunk ennünk / és innunk tú főzöttetek? Ninczeni hatalmunk
 mű velünk kereksten aspon embert hordozunk / miképén az egéb
 apostolok és / az or istennek atafiai / és mint Peter és ? Auag ezak
 ennekem és Barnabásnak ninczeni hatalmunk hogy ezt tegül? Kis-
 rizoda vittezték az únón folgán volaha? Kirzoda plántál földet /
 az ú termésitől nem ípít? Auag kirzoda óriz nán barmot / fi az
 n n n

23. Corinthus belicfnefje

Tannal teigbol nem isit? Nem emberi folas ferint mondomi ezt? Nem az tönai es vgan azont mongat? Mert az Moisesnek tör-
 ténben meg vagon iruā. Se ne foffed az nómtato ókornel páiat
 Gondot vifeli az ifien az ótróres auag ezt mindenestül fogua nem
 mü irttūnt mongat? Mert ezt mü irttūnt irtat meg/ hog az fi
 pánt/ annal reminfig alatt fell pántani/ es az fi gabonát nómtat
 reminfig alatt/ az ű reminfigiben ríffnek fellenni. Ha mü tū
 neket ldfi dolgokban valo vetíft túttūnt/ nag dologhi ha mü teltes
 ket aratūnt tú nálatot? ha egebet az tú raytatot valo hatalmof fe-
 rint valami ríft víffnek tú túletet/ miirt infabb mü nem tehetnő
 ezt? de en nem isit az en hatalmamuat/ hanem mindent el ferues-
 det/ hog valami tántorodást ne teget az Xhriftnak euāgeliumas-
 nak. Nem tuggatofi hog az áldozatból ilnet azot/ fit az áldozatban
 munkat ríffnek? Az fit az oltarra ríffnek folgálatot/ nem víffnek
 ríft azotban/ az melleket az oltarra ríffnek? Az or ifien es eftyen
 ferze/ hog az fit az euangeliumot hirdetik/ az euangeliumból illenel
 An fedtgleñ ezek főzról eggíftad sem ítem. Dol lehet nem azirt
 irām ezeket/ hog ezt fiuānnām tú túletet. Mert iobb ennekem in-
 fabb meg halnom/ hog nem mint az en diczeledísemet valaki híar
 ba valoā tege. Mert ha predikállom az euangeliumot nirz ofa
 miirt diczeleggem. Mert büffig ennekem ezt tennem. Tan fedtgi-
 leñ ennekem ha nem predikállom. Mert ha akaratom ferint tēas
 dem ezt/ iutalmat víffet/ ha akaratom nélkül tífem/ dolgoffágot bí-
 tanat en reām/ miczoda iutalmam vagon tehāg ennekem? ez hog
 miforon predikállot/ az Xhriftnak euangeliumat ingentbe valoā
 segem/ ebben hog gonoful ne tífet az en hatalmamuat az euangeli-
 um hirdetífben. Mert miforon pábad leget mindenestül/ minden-
 netnek

25 Corinthusbelieknek írt

gútt megenvala. Az láfilla fedig az Christus vata. De solat ú főz
 zólok az isten ionak nem ilet. mert el vešte úfot az pustában.
 Azel fediglen műetünk pildántra lúnel / hog gonof dolgotnak gon
 of fiuansága bennünk ne lenne / mitippen azofban es gonof dolgot
 nak gonof fiuansága lún. Baluán imádof se legetet / mitippen ni
 mellet azof főzról / mint meg vagon iruán. De úle az níp bogennet
 es innet / es fel felinet iárodni. Paráználkodás ofual es magunkat
 meg ne fertetessük mitippen nimellet azof főzról paráználkodá
 s ofual fertelmessé lúnel / es egg napon huson három ezer vešte el ben
 net. Az Christust es ne físi rzúl / mitippen nimellet azofnak főzró
 le físi rtet / es az figotnak miatta el vešinet. Ne zugogátot es az
 ástennet ellene / mitippen nimellet azofnak főzróle zugodánat / es
 el vešinet annak miatta / fi tellessíguet el vešte. Mind ezet fediglen
 pildatul lúnel ú rangot. Meg vadnak fediglen irua etet az mú ta
 vuságunkra / fi ez világnak idetnek vighire törtintünk lenni. Annak
 ofairt az fi láttatit ú magának erőssén állani / meg lássa hog el ne
 essit. Meg meg nem foglalé tútófót egéb físi rtis / hanem ezat oll
 mánemű embereken esbetit. De hito az isten fi nem enged tútófót
 físi rtetni erőtöknek selette. Sóg az físi rtisuel egetembe io vighet ad
 hog el viselhešsitet. Annak ofairt en šerelmes atámfiái táuoztassá
 tok el az baluán imádást. Szolok entúnéket mint bölcz embereket
 itillítet meg tú az mit mondok. Az meg áldásnak poháramellet meg
 áldunk az Christus virinet nem egg másual valo főzlisei? Az kénir
 mellet el šegdelünk / nem az Christus testinet egg másual valo
 főzlisei? Mert nağ solan egg kénirint vajúnt / es egg testint.
 Mert mind náian az egg kénirból višünk rišt. Eášátot az Israel
 nípit / fi test šerint valo níp. Az fi az áldozatot meg íšit nem riše
 seti

Jéfi azetban inellek az oltáron vadnak? Annafofairs nem azt mon-
 dom hog az báluán valami ligen/auag hog az mit az báluánnak ál-
 doztanak valami legen/hanem azt mondom hog az pogánok az mel-
 letet áldoznak/érdögöknek áldozzák és nem istennek. Nem akarom
 feliglen hog tú az érdöguel főzősöfke legetek. Nem ihattok az or-
 istennek pohárabol és az érdögöknek pohárabol. Auag haragra indí-
 tati az istent? Erősetbek vagunk mi ú nálánal? Mindenekre sza-
 badságon vagon ennekem/de nem mindenek használnak. Minden-
 nekre szabadságon vagon ennekem/de nem mindenek iyyntenek.
 Senki az ú hasznát ne keresse/hanem minden az másé. Az mit az
 misérpétkben árulnak/mindent meg egetek/semmit ne tudafozuán
 hog az lelki esméret meg ne bántassik. Mert az or isteng az föld/és
 az ú telles volta. Hog ha valaki az hűtetlenek főzől lafodalomba
 biuand tütöföt/és el alartok menni/valamit előtöfke tíßnek tünelt-
 tek azt egítek/semmit ne tudafozuán hog az lelki esméret meg ne
 bántassik. Hog ha valaki tünelték ezt mondanga. Ezt az báluá-
 noknak áldozták/ benne ne egetek az emberirt az si ezt meg ielen-
 tette/és hog az lelki esméret meg ne bántassik. Mert az or isteng
 az föld/és az ú telles volta. Szolok fediglen nem az te lelki esmé-
 retedrül/hanem amaz másgrul. Mert miyrt kellen meg itilni az
 en itelben valo szabad voltomat/ az más embernek lelki esméreti-
 ne? Hog ha en az istennek kedwiböl rißes lehetek minden eledelben
 miyrt mond valaki ezirt ennekem gonóft/az mellirt en hálát adok?
 Annafofairs akar egetek/és akar igatok/és akar mit tegetek minden-
 ket az istennek ríßteßsighi re tegetek. Ollatnok legetek hog semmit
 tántorodást ne tegetek/se az Sido nipeknek/se az Görögöknek/se az
 leggházbeli nipeknek/ mißppen en mindeníppen mindeneknek ma-
 oo gamot

23 Coriuthusbelieknek írt

gamot kelletem / és nem kerestem az en tulajdon háznomot / hanem
 sokalnak háznak / hogy údvázúlljenek.

Ezeneggedik rísz

Ez hem kövessetek mikippen en és az Xristus tő-
 uetem. Dirzirek fediglen tütőföt a sámfiat hogy azo-
 fot mind e betekben tartatof az fíre en tütőföt ta-
 nítottalak / és az berzűeket azonkippen tartatof /
 az mint tütőföt tanítottalak. De a farom hogy tuggatof ezt / hogy min-
 den firsíunak feie az Xristus / az aszon embernek feie fediglen az
 firsíu / az Xristusnak feie fediglen az isten. Minden firsíu ké-
 imádfozik / auag profetál / ha valami vagon fejben / galázatual ille-
 leti az ú fejt. Minden aszon ember fediglen / ki imádfozik auag
 profetál / fejre fedelt nem viuin / galázatual illeti az ú fejt. Mert
 ez pinte askippen vagon mint ha tar volna. Mert ha fedelt nem vi-
 ben az ú fejre az aszon ember / háiat és el beretuállak. Hogy ha ists-
 len dolog az aszon embernek háiat el beretuálni / auag el hírní / be-
 fedezze az ú fejt. Az firsíunak fediglen nem kell be fedezni az ú fe-
 jét. Mert az firsíu az istennek ábrázatta / és tífteffighe. De az
 aszon ember az firsíunak tífteffighe. Mert az firsíu ninczen az
 aszon embertul / hanem az aszon ember vagon az firsíutul. Mert
 az firsíu nem teremtetett az aszon emberirt / hanem az aszon em-
 ber az firsíuirt. Annafok airt az aszon embernek az ú fejben kell ha-
 talmanak lenni az angalokirt / de maga az or isten berint / sem az
 firsíu nem lehet az aszon embernekül / sem az aszon ember az firsí-
 u nélkül. Mert mikippen az firsíutul vagon az aszon ember / azon-
 kippen az firsíu és az aszon ember által vagon / mindenek fediglen
 az

az isten:ül vadnak. Átillítet meg tû magatof főzött/ hog ha iles do
log aszon embernek meztelen füvel imadni az istent? Nem az ter
misset es erre taniti túfót/ hog az firfiunak galázatfara legen/
ha naghaiat ereft? Vissfontag az aszon embernek tisteffigibre le
gen/ha naghaiat ereft? Annafofirt hog az hon azirt adatott/hog
az feiet be fedezze. Ha fi fediglen láttatit olnak lenni/ fi vetetes
dist beret/nefunk effele polasunk ninczen/sem az istennek eggház
beli nipinek

De maga miforon azt paranczalom/

De azt nem diczirem/hog jobban nem gúltol eggbe/ hanem gonosaba
ban. Mert először miforon az eggházba gúltol/hallom hog hason
tas vagon tú főzöttetef/es valami risiben hiszem es. Mert hason
lásoknak es kell lenni tú bennetef/hog az kif isnak lelettetene/
niluán legene tú főzöttetef. Annafofirt miforon eggházba be gú
töl/nem az or isten varzoraiának itele ez/annafofirt hog minden
tú főzötetef az itel for az u tulandon varzoraiát vifi elő/ es te
mez ehhezik amaz fediglen riseg. Ninczeni házatos holott egetek
es igatof? Haug az eggházbeli nipet meg otállatofi/es bemirmes
e figuel illetitafi azofot az kifnek ninczen enniet valo? Mit mongak
túneftet? Diczirlefi ez otan túfót? Ebben nem diczirlefi. Mert
en az or istentul vum ezt/mellet előtölbe es adit túneftet/hog az
or Jesus az iel/meiken fêzbe adatet feneret vûn kezibe/es minet
otanna halat adott volna et begdele/es monda. Begitet el/egitet
meg/ez az en testem/mell tú irettetef el begdeltetef/ezt az en em
lekezetemre tegitet. Vgan azon modon miforon az varzora el vte
ghetettet volna pohart es vûn kezibe ezt monduán/ ez pohar on
testamentum az en viremben/valamenisfer iuándotof/ ezt tegitet
az en emlékezetemre. Mert valamenisfer ez fenirben êndetef/es

23. Corinthus belicsejre

az pohárból iuándotof/az istennek halálát hirdetitek/mig nem ei ió uend. Annafofart valati fülömben êndif ez fenirböl hog nem mint milto volna/ es az or istennek pohárabol iuandif/ bünös lipen az or istennek testinek/ es virinek hozza viteliben. Zonak lelle fediglen az ember ünön magát/ es vó egif az fenirböl/ es vó igif az pohárból. Mert az fi fülömben ipif auag ipif/ hog nem mint milto volna/ itiletet ipif es ipif maganak/ igaz itiletet nem tiuin az or istennek testirül. Ezirt vadnak tú főzöttetel enne forof/ es betesghet/ es ezirt halnak sofán el. Mert ha az mû mi voltunkot iol meg itiltuf volna/az itilet reant nem állott volna. De maga misforon itiletet penuedunk/az or isten fedd afforon münköt/ hog ez via lágual el ne fărhozzunk. Annafofart afamfiai miforon eggbe gúl tót enni/ eggitek az mästokot meg paria. Hog ha valakinek ighen kell enni/ott hon egif/hog az tú eggbe gúlifeste fărhozattokra ne legyen. Az egéb dolgokot/miforon főzitetbe menêndek/en magam el

Ebenkettodif risz rendelem.

3 lelti dolgofrul fediglen afamfiai nem afarom hog b értelem nélkül legetek. Euggatof hog poganos valatof/ es az nima baluanofhoz mentek vala/ az mint vißnek vala. Annafofart tudastokra adom tûneket/ hog senki nem monga atkozottnak az Zesust/ fi az isten leltitül bol. Es senki nem mondhatta vrnak az Zesust/ hanem rzak az bent lileknek általa. Az isteni aiandifot fediglen el oßtua vadnak/ de az lilek vgan azon. Az isteni fogalatof es el vadnak oßtua/ es vgan azon az or. Es az io czelekedetek es el vadnak oßtua/ de vgan azon az isten/ fi mindenelben mindenelet czelekedif. Min denek

benne ad kediglen az isten bent leltet/arra az mire kinek kinek búfá
ghe vagon/ mell magát ki telenti. Mert imennek adattatik az
bent lileknek általa bölcsé/ignei befide/másnak kediglen tudomána
nak befide/vgan azon lileknek általa/másnak kediglen adattatik
bútnak aiándika vgan azon lileknek általa/másnak kediglen adattatik
nak oruolásofnak aiándiki vgan azon lileknek általa/másnak kedig
len rzuda titeleknek tehetisuel valo volta. Másnak kedig
len adattatik iouendő mondáinak/ és irás magarázásoknak aiáná
dika/másnak kediglen adattatik ott aiándik/mellnek általa meg
tugga válastani/minemű lilek vagon mindenben/másnak kediglen
hog sok néluet taggon/másnak kedig hog külömb külömb néluetén tag
gon magarázást tenni. De mind ezeket vgan azon istennel bent lelt
ke szerzi/aiándikot oßtuán kiáltkippen kinek kinek az mint ú aforia
Mert mikippen az test egg/és sok tagia vagon/az egg testnek ke
diglen mikoron sok tagia ligen/azirt vgan egg test / ezenkippen
az Christus és. Mert az egg istennel leltinek általa mind
mű egg testé lúttunk az kereftsigben/afar Sidok legünk/és afar Bā
rógok/afar bolga rendbeliek/afar sabados rendbeliek/és mindenig
künkbe az istennel egg lelke öttetett. Mert az test nem egg tag/bā
nem sok. Ha ezt mondānga az lāb/en kēz nem vāgok/en nem vā
gok az testből/azirt ninczeni az testből? És ha ezt mondānga az
fil/en sem nem vāgok/nem vāgok az testből/azirt ninczeni az test
ből? Ha mind az eghēß test sem/hul az hallas? Ha mind az eghēß
test hallas hul az illatozás? De az isten/belt adott az testben az
tagoknak/mindeniknek ünön magának az ű belin/az mint ű aforia
Ha kediglen minden egg tag volna/hul volna az test? Azirt sok az
tag/egg kediglen az test. De nem mondhatta az sem ezt az kēznek

23. Corinthusbelieferje

minczen ennekem búfíghem te nálad nélkül / auag elmeglen nem
 mondhatra az fű ezt az lábatnak minczen búfíghem tú nálatot nél
 kül. Sóg sotal inkább búfíghet az testnek tagjai / mellett erőtlent
 befnek láttatnak lenni / és az tagoknak nagubb tífteffigbet tífűnt /
 mellett aljunt keuefbb tífteffigten lenni / és az mű testűntnek is
 selen tagainak búebb ifeffighe vagon. De az mű testűntben az mell
 tagok ifefek / nem búfósók az ifesitű nélkül / hanem az isten vó alkotā
 egge az testet / hóg az tagnak az finet fogatkozās a vala nagubb tíf
 effigbet tenne / hóg hasonlās ne legen az testben / hanem hóg az ^a
 tagok éggif māsifirt egetembe egenlő fogalmatosfāgot visellenel.
 És akar fānon embernek égg tagia / egetembe fānnak mind az több
 tagok és / akar tífteffigbet embernek éggif tagia / egetembe örűlnek
 ranta mind az több tagok és. Tú fediglen az Ebristűnak teste vat
 kol / és égg rífiben tagia. Egéb rendbelieket és berze az isten az
 égg házbeli nipeknek főzotte / először apostolokat / az vtān profetās
 kot / harmadşor doctorokat / ennek vtāna kifnek rzuda titelre tehet
 fíghet vagon / ennek vtāna azokat kifnek gogitāşofra aiānditok
 vagon / azokat kif egebetet seghnczenek / azokat kif az főz nipet id ^b
 biritā / azokat kif sok neluen tudnak. Mind náian apostoloki? mind
 profetāli? mind doctoroki? mind rzuda tiuóki? mindennek vagoni or
 uoslāşra valo aiāndifa? mindennek vagoni aiāndifa hóg sok neluen
 şollon? mindennek vagoni aiāndifa hóg nelueket magarāzron? De
 főueffitet az több aiānditokat. Meg ezelnél és fellebb valo vtas
 mutatok tūneket.

Ezēn harmadik ríş.

Ha igaz

A igaz s̄inte minden emberetnek / és minden angyal
 lofnak nélni űollak és / ha űeretet bennem ninczen
 igaz ollan vágol / mint egg czengő érű / auag egg
 pengő rimbalom. És ha profetáláfnak aiāns
 dika legen en bennem / és minden iűteni titkokat tūg
 gat / és minden tudomānt / és ha igaz minden hűtöm lēnd és / vū
 hog begetet beliből el indűz al / ha űeretet en bennem ninczen sem
 mi vágol. És ha minden en marhāimot az űeghűnűre fűlczem /
 és ha arra aggām az en testemet hog igiet / ha űeretet nem lēnd bent
 nem semmi hűűnot nem vűűet belűle. Az űeretet hűűűu idűiglēn tűrű
 tot czelekedű. Az űeretet nem hűtlenkedű. Az űeretet magat nem
 hűanna / és vafmerű kűppen nem czelekedű / fel nem űuailodű / ita
 telenűl nem czelekedű / nem kereű az űueit / haragra nem indul / nem
 gondol gonost / nem űrűl az haműűű dolgon / hanem egetembe űrűl az
 igaz dolgon / mindeneket el vűűel / mindeneket el hűűen / mindeneket
 reműl / mindeneket el vűr. Az űeretet semmiből kű nem eűl / alar
 az profetáláfnak aiandika legen semmű / alar az tűlűmb tűlűmb nűl
 uen valo űoláfnak aiandikānak legen vűghe / alar az tudomānnak az
 iandika legen semmű. Mert az rűű űerűnt vagon mű bennűnk
 mostān az tudomānnak aiandika / és rűű űerűnt vagon az profetálā
 nak aiandika. De műforū el iűuēnd az / az mű fogatkozās nűlűl vā
 gon / akkorū semmű lűűen az / az mű rűű űerűnt vagon mostān. Mert
 forū germet volnű / vū űolok vala műnt germet / vū vala értelmema
 műnt germetnek / gondolatom vūgan vala műnt germetnek. De mű
 nek vűanna fűrűű lűl / semmű lűnű en nālam az germetűűgnűk dol
 gai. Mert az mű lātāfűnk mostān vū vagon műnt egg tűtűrűnek
 űltala / egg műűűben / akkorū kűdűglēn űűnűl űűnű. lűűen / mostān
 rűű

25 Corinthusbelieket írt

Hisz berint vagon esmértem / akkoron fediglen vő lisen esmértem
mint en felőlem lűn az esméret. Mostan fediglen meg marad imez
három / hűt / reminsig / beretet / de ezek főzött nagubb az beretet.

Rizennegvők ríse

Eoglaltatot beretben magatokat / főessitet az lel
ti atándikot / de maga erre úgelyeztetek inkább hog
az irásnak értelmét adhattatok. Mert az ki maga
nak való néluen söl / nem emberetnek söl / hanem az
istennek / mert senki haluán nem érti / az ki sem li:
ketnek iblisiből söl isteni titkokot söl. De az ki irást magaráz / embe
retnek söl / azotnak ippulisekre / esentisekre / es vigasztalásokra. Az
ki magának való néluen söl / u magának ippulisire söl. De az ki irást
magaráz / az / az egg házbeli nípnek ippulisire söl. Akarom fediglen
hog tú mind náian söl néluen sölletot. De maga inkább akarom
hog irás magarázásnak atándika legyen bennetek. Mert nagubb az
ki irást magaráz / hog nem mint az ki söl néluen söl / hanem ha
meg magarázza / hog az egg házbeli níp ippulisi vegen Mostan fe
diglen atámfiat ha tú hozzatot megel söl néluen sölűn / mit hasz
nátok tőnektek? hanem ha tőnektek sölöt auag ielenisnek általa / az
auag tudománomnak általa / auag irás magarázásnak általa / auag
tanításnak általa? Sóg az lelketlen állatot es / melleketek sölöt va
gon / akar söl legen / s akar heghedű / ha vő nem sölnek / hog válastást
teheffenek / mikippen esméri meg / ha sölnek / auag heghedűnek?
Mert ha nem érthetitek az trombitának sölöt / kizoda fog kibűlni
az útfőzetre? Ezenkippen tú es ha oll beűdet nem tőtetek főzöttes
ket az tú néluetnek általa / mellek meg érthetnek mikippen fogia
meg értens vala? Mit mondotok? Mert ollatnok lőtetek mint kő az
ébe

ebbe beállanak. Pílda erről. Szóval ill nagy sok neme vagon ez
 pilagón/ és eggyé szereznek főzötöt so nélkül. Annakofairt ha nem
 tudándom az honat igazságot/ idegben nékven való ember libet annál
 az fi velem bol/ és az liuel en bolot idegben nékven való ember lie
 ben en nálan. Annakofairt tú és hog muel az lelki atándikotot főz
 uctitot/ az kerepéneknek ippúlsire úgeferezeteket ezen hog egebetnél
 teletket legetet. Annakofairt az fi magának való nékven bol/ főz
 rögion/ hog meg magarázhassa. Mert ha az nékvenuel imádo
 dom/ az imádság az libellinek általa vagon/ de az en értelmem
 háson nélkül vagon. Mit teget ichag? Imádságot ti bet libellisem
 uel/ de imádságot ti bet értelmemuel és. Ineklist ti bet libellisemuel
 de ineklist ti bet értelmemuel és. Mert ha az libellisemuel ti bet
 áldást az kerepén nipek főzött/ az fi az tudatlannak belibe vagon
 ott/ mikippen tugga vtannad mondani az Amennet/ az te hála adás
 sodra? Mert nem tugga mit mondaß. Mert te bizony iol ti bet az
 hála adást/ de más nem ippúl belöle. Hálat adot az en istenemnek
 hog inkább bolot külömb külömb nékven/ hog nem mint mind tú.
 De azt akarom hog az eggházbeli nipeknek főzött az őt ighit
 bolat az en értelmem berint/ hog egebetet és tanit az/ inkább hog
 nem mint tíz ezer ighit nékvenuel. Átfamfiat ne legetet germeket
 ebetefuel/ de gonosságuat germeket legetet/ ebetefuel fediglen foat
 főz as nélkül valot legetet. Nea vagon iria az o törűnben. Külömb
 külömb nékvenuel/ és külömb külömb aistafual foat bolni ez nipek
 és meg ig sem fogat halgatni enghemet/ az or isten monaa ezt. An
 nakofairt az nékven teletighit vadnak/ nem azoknak az fi biuel/
 hanem az fi hütötlenek. Visszontag az irásnak magarázása nem
 az hütötlenek vagon/ hanem az biuekirt. Annakofairt ha mind

23 Corinthusbelieknek írt

az egyház egy házbeli nép beűl/ és egetembe mind náian külömb
 külömb nélkülén kezdenei föl/ törtinnik fedig be menniek az tu
 datlanoknak/ auag az hűtleneknek/ nem azt kezdési mondani/ hog
 eketek el vesztet? Hog ha mind náian irást fogtok magarázni/
 és akkoron törtinnik be menni az hűtleneknek/ auag az tudatlanok
 nak/ mindeneknél hüliánliken az ű mi volta/ mindenek itiletet ti-
 nek felöle/ és ezenképpen az ű hűinek titok dolgai fe hűlatoznak/
 és ekképpen orzáiara leburuluan az istent imádni fogia/ vallást ti
 uin hog az isten igazán tú bennetek legen. Tehag mit kell tenni aám
 fiait? Valameniszer eggybe gúltok mindenteknek fölött isteni inele
 vagon/ tanításra valo aiándifa vagon/ nélkül aiándifa vagon/ is
 steni iclenisnek aiándifa vagon/ irás magarázónak aiándifa vagon
 mindenek egebetek ippúlisire legenek. Alar magának valo nélkül
 föl valaki/ két embernek általa legen/ auag mentül többen/ három
 embernek általa/ és ez változlatosságual legen/ és az eggyt maga
 rázást tegen. Hog ha magarázo ninczen/ veszteghalgasson az egy
 házbeli nép főzött/ és ez az ű magának tegen fölást/ és az istennek.
 Az irás magarázók fediglen fettei/ auag hárman föllesnek/ és
 az egebet itiletet tegenek rula. Ha fediglen az másnak iclenis lënd
 az fe melletté ű/ az első veszteghalgasson. Mert eggenfid mind
 náian magarázást tehettek/ hog mind náian tanullanak/ és mind ná
 ian vigasztalást vegenek/ és az irás magarázónak sekkiben valo ih
 lűsek ünén hatalmosban vadnak. Mert az isten nem oka az berte
 sen valo dolognak/ hanem az bűfessinek/ mint minden eggházbeli
 népnek főzötté fölött lenni. Az tú aszon emberit el veszteghalgas
 sanak az eggházbeli nép főzött. Mert nem enghettetett ünefiek/
 hog ott föllesnek/ hanem hog bűvodalom alatt legenzek/ mint az törz

űn és

híj és monga. Hogyha valamit avarnak tanulni házoknál fergik meg az ú fűnekül. Mert istelen dolog az aszoni embereknek az egg ház beli nép főzött főlni. Auag tú túletet vütti eredetet az istennek is gbie? Auag csak tú főzítelbe iutai? Ha fi láttatit tú főzöletet is rās magarāzonak / auag lelki aiānditofual telestnek lenni / érre az melleket entűnektek írok / hog az or istennek paranczolati legenek. De ha valaki nem avaria értent / am batron ne érre. Annafofac irt avarfiai erre erőföggetek hog irtat magarāzhassatok / és meg d ne tilczátok az sok helyen valo főlast és. Mindenek isten és rend berint legenek.

Tizenötödik rís

Indáskokra adom kediglen tūnektek avarfiai az es angeliomot / mellek tūnektek predikállit / mellek be és fogadátok / liben erőssén és maratot / fi által úd uössigteket és meg íeritek / mikippen hirdetem legen / ha eketekben tartátok / és ha hiába nem hitté tek. Mert előföbbe adam tūnektek előföör / melleket en és meg értet tem vala / hog az Christus megholt ligen az mü bűneinkir / az irta sok berint / és hog el temettetett ligen / és hog fel támadott ligen harmad napon / az irta sok berint / és hog meg íelent legen Zefásnak anna utāna amāz tizenkettőnek / anna utāna meg íelengé eges sembe többnek hog nem mint őt főz avarfiai / fínek főzöle soe tan vadnak meg vōgan / mind ez napiglan / nifit kediglen el és rugut tanak. Anna utāna meg íelengé Zafābnak / az utān mind az apos toloknak. Seg utolstör kediglen meg íelengé ennekem és / mint egi fídetlen germeknek. Mert en az apostoloknak főzötte mentül fűssebb vōgot / fi alkolmas nem vōgot erre / hog apostolnak biuattassam / an

24: Corinthusbelieket jrt

nafoaike hog az ilyen egy házbeli nipi háborgatam, de az istennek
 aindika vagok az mi vagok. És az aindik, mellet ennekem ada
 hiaba valo nem lün, hanem több munkát tük, hog nem mint mind
 az egebet de maga nem en, hanem az istennek aindika, mell en ben
 nem vagon. Amiafoaike afar en predikallat, és afar az egebet, ef-
 sippen predikallunk, és tük és effippen hütök. Hog ha az Xristus,
 predikaltatik halottaitol fel támadott lenni, misippen mongák nie-
 kük tük fözöttetük, hog ne legen az halottaknak fel támadása? Ha fe-
 diglen az halottaknak ninczen fel támadások, az Xristus sem tá-
 madott fel. Hog ha az Xristus fel nem támadott, bizony hiaba va-
 lo az mi predikallásunk, hiaba valo fediglen az tük hütötök és. Mi
 és fediglen az istennek hamiss tanunkat lelettetünk. Mert tanubizon-
 sagot tünk az istenrül, hog fel támadotta ligen az Xristust, az kük
 fel nem támadott, ha az vö vagon hog az halottak fel nem támad-
 nak. Mert ha az halottak fel nem támadnak, az Xristus sem tá-
 madott fel. Hog ha az Xristus fel nem támadott, hiaba valo az
 tük hütötök, meg az tük bűneitelben vattok. Azirt azok és el veszte-
 nek az kük az Xristus hütiben nyuguttanak el. Ha ez illetben ez az
 Xristusban valo reminsiguel tartuk magunkot, minden embernek
 fözötte, ighen náualások vagunk. De az Xristus halottaitol fel
 támadá, azok fözött, az kük el nyuguttanak vala, az fel támadásban
 első lün. Mert minek vtánna az embernek általa iöue az halál ez
 vtlágra, esmeglen embernek általa lün az halottaknak fel támadása.
 Mert misippen az Adamnak általa mindenek meghalnak, azons-
 sippen az Xristusnak általa mindenek életet vésnek, minden fedig-
 len az ú rendiben, kük fel támadásában az Xristus első, annak
 vtánna azok, kük az Xristushez miltof lisnek az ú el iöusiben, legos-
 tán

az őig lisen. Mikor az orpágot meg agga az istennek az ő arc
 tanak/ mikor semmíg tisen minden feietlemfighet/ és minden ha
 ealmaffagot/ és minden erővel valo birodalmat. Mert oralfodni
 kell úneft mind arzig/ mig nem minden ő ellenfighit az ő labainak
 alá vetendi. Az legvotlso ellenfig/ az halál semmíg titetif. Mert
 mindeneket az ő labainak alá vetett. Mikor fedig azt monga/ hog
 mindenek labai alá legenek vettetuin/ niluān vagon/ hog fi kell ven
 ni azt/ az fi mindeneket ő birodalma alá vetett. Mikor fediglen
 mindenek az ő birodalma alatt fognak lenni/ akkor az fiu és bi
 rodalma alatt fog lenni annak/ az fi mindeneket birodalma alá
 vetett úneft/ hog az isten mindenekben minden legen.
 Ha semmifippen az halottak fel nem támadnak/ mit fognak tena
 ni azok/ fi az halottakirt meg kereftelkednek? Miirt kereftelkeda
 nek meg ő irettel? Miirt ilunk vesedelemben mü és minden időben
 Naponkid halálra adom magamot/ az en diczediseim berint/ melf
 vagon az Christus Jcsusban az mü vrunftban. Ha az halottak fel
 nem támadnak emberi vilekedis berint/ mirzoda hasznat vifsem en.
 mikor az fene vadafual meg vünt Jcsusban? Egünt és igunt/ mert
 holnap meg halunk. Meg ne ezallon valafi tútót. Az io erkölcszós
 tót meg dögletik az egg mäsual valo gonof beßillifek. Serkenétek
 fel iol iluin/ és bünben ne illetek. Mert nifiben az istennek esmés
 rete ninczen. Mondom ezt az irt hog meg figenlítek magatokat.
 De monga valafi. Mitippen támadnak fel az halottak? Minemü
 testuel úneft elő? Eftelen. Az mi magot te az földbe vettz ilög nem
 tettef/ hanem ha meghaland. És az mi magot el vettz és/ nem
 oltan testies állatot vettz el/ az mell rayta fél/ hanem tifta magot/
 hog pilda berint pollak/ tifta buza magot vettz el/ auag valami es

23. Corinthus; belicsekjre

egéb magot. De az isten ad tesiet annak az mint ű a faria/és minz den magnaf az ű testit. Nem minden hus vgan azon hus /hanem bizony az hog az embereknek husa más /más fediglen az barimofnak más az halafnak / más az madarafnak. Vadnak egyi testes állatok és /vadnak földi testes állatok és. De bizony az hog más az mennői állatoknak dúrzóságban valo volta / más az földi állatoknak más az napnak dúrzóságban valo volta / más az holdnak dúrzóságban valo volta / más az csillagoknak dúrzóságban valo volta. Mert egg csillag külömb az más csillagtul dúrzóságban valo voltában. **E**ffippen vagon az halottaknak és az ű fel támadások. Rothadatóságban áfattatik be az földbe / rothadatlanfágban támad fel / be áfattatik vralatos állapotban / fel támad dúrzó állapotban / be áfattatik erőtlen állapotban / fel támad hatalmas állapotban / az földbe áfattatik neuendiken testben / fel támad lelki testben / mitippen meg vagon irua. Az első ember az Adám test által iló lilekre teremtetek. Az vtolso Adam lilek által eleuennő lilekre teremtetek. De nem az / az első / az mell lilek berint valo / hanem az mell test berint valo / annak vtánna az mell lilek berint valo. Az első ember az földből földi lún / az második ember az vristen az mennő orfágbol adatek. Mi nemű amaz földi ember / ollatink azof és az fí f földiek. És mi nemű amaz mennői ember / ollatink azof és / az fí f mennőiek. És mitippen az földi embernek ábrázattat viselő / az mennői embernek és ábrázattat fogiuf viselni. Ezt mondom fediglen afámfiat azirt / hog az test / és az vír az istennek orfágának öröfíghit meg nem nérhetti. Sem az rothadatosság nem vpheti az rothadatlanfágak öröfíghit.

Im isteni titkot mondok tú nektek.

Bizony az hog mind nátañ el nem nyugvunk / de maga mind el vāl: **e**roztatunk

rozttatunk údonet mentül kűssebb rűsiben / es egg ęem pillantásban
az otolso trombita ęonak általa. Mert ęol iewendőre az trombita /
es az halottak fel tamadnak / kű rothadatossag nélkül lűęnek / es mű
el váltrozttatunk. Mert ez rothadando testnek rothadatlanşagba fell
öltözni / es ez halando testnek halhatatlanşagot fell fel venni. Mert
foron fediglen ez rothadando test rothadatlanşagba öltözű / akkoron
telű be az beęűd műlű űg vagon meg űrua. Az halál be nelettetett az
gőzedelembe. Holott vagon halál az re fulakod? holott vagon pokol
az re gőzedelmed? Az halálnak fediglen fulakia az bűn / az bűnnek
fediglen hatalmassaga az törűn. De hālā legen az űstennel / kű gő
zedelmet ada mű nekűn / az mű vrunknak az ęesus ęhrűstűsnak
általā. Annałokairű ęerelmeş afamşiai alhatatosok legetek / indulas
nűkűl valok / az vű űstennel munkatában mindenkoron bűűlkűdűk / mű
koron tuggatok hűg az tű munkatok nem hűba valo az vű űstennel

Żenhatóűk rűs

A ęentek űletűre valo seghűęűgűtűl felűl fediglen /
akkűppen tegetek tű ęű / műnt az Galatiában valo
egg hűzbelű nűpeknek kűzűtte ęerzűm. ęgg ęombas
napon mindentek hűzānāl kűlűn magānak tege / es
hűlűre ęerezze az mű űonak lātűtatűk / hűg ęűntek alko
ron ne fogűatok az seghűęűgűhet tenni műkoron oda menűndek. Mert
foron fediglen kűzűtebe menűndek / valakűket űoknak űtűlűtek leueletek
nek általa / azokot kűldűm el / hűg el vűgűl űnekűk ęerusalembe az
műuel űkűt meg seghűęűtűtek. Hűg ha ęűűşűg lűnd / hűg en ęű el műnş
nek / vűgan en vűlem el űűtenek. ęű meget fediglen tű hűzűatok / mű
koron ęaredoniāba menűndek. Mert ęaredoniāt el fogom űar

23. Corinthus belicsejre

ni. Ne talām fediglen tū főzöttetel meg maradot/auag vgan ott
telelet/és hog tū fíjirietel el enghemet valahouā menēdet. Mert
nem afarlat túrófót mostān ez māsua valo vtamban meg lātm/de
reminlem/hog valami ideiglen tū nālatot fogot maradm/ha az or
isten engbedēdi. A fesusban fogot fediglen maradni ötuen napig
lān. Mert nag anto:n nilet ennetem/és oll mellmel nag ereie va
gon/és az ellensíghet sofān vadnat. Hog ha hozzōtot menēnd az
Timotheus meg lāssatot/hog fílelem nélkül legen tū főzöttetel.
Mert az or istennek dolgāban ezeledit/mim igaz en. Annafofar
irt valaki ūtet meg ne vtālla/de bifefiguel borzāssatot el ūtet/hog
en hozzām iūion. Mert vārom ūtet az afaiafual egetembe. Todāb
bā az Apollos afaiafual fclōl ezt irom. Igheh intīm ūtet hog tū hoz
zōtot menne az afaiafual/és semmitippen nem vala afaratta hog
mostān el menne. El megen fediglen miforon alfolmatoffagot ners
betēnd. Vigāzzatot/az hūtben meg maraggatot/firfiu lippen eze
leseggetel/erőssel legetel. Minden dolgotot beretetuel ligen. Kira
let fediglen túrófót afaiafiai. Tuggatot hog az Stefānānak házā
beli nipi/Archaiāban ellō ferebtenel legenel/és hog az benteknel bol
gālatfara beretzit magotot/hog tū és ez illeneknel bolgālatual lege
tel/és mindennek fi seghizighet/és munkāt tißen.

Grulōt fediglen az Stefānānak/és az Fortunatusnak/és
az Archaisnak hozzām valo icuisirul/mert az miben tū nālatot
nēkül megfogattozom vala/ezet az fogattozāst betöltet. Mert
mea vigaftalāt az en lelkemet/és az tieteket és. Annafofairt
ez ill emberek emēretsigteiben legenel. Köbönnel tūneket az A
siāban valo egā házbeli nipel. Igheh köbönnel tūneket az or ist
ben az Aquilla/és az Priscilla/az ū házānāl valo bentekuel egē

tembe. Köpöniet tünietek az arafiat mind náian. Köpönietek egg
máfnak bent ezokoláfuat. Az en köpönietem ez kezem iráfában va
don. Pál keze. Ha li nem bereti az or Iesus Xhriftus/ þam li ve
tett ligen/ Laram matha. Az or Iesus Xhriftusnak kedve le
gen tú veletet. Az en beretetem legen tú veletet minden
tefuat/ az Xhriftus Iesusban. Amen.

Az Korinthusbeliéknél írt első leuelet írtál volt Filippi néuü bároþ
bel/ az Stefánánál/ es az fortunatusnak/ es az Archaifusnak/ es
az Timotheusnak általa.

69 AZ SZENT PÁL

második leuelinek értelme/ mellet az
Korinthusbeliéknél írt.

E 3 leuelet es vgan ezen Korinthusbeliéknél írtó
bent Pál/ mell leuelnek fű értelme az első leuelből
függ. Igbirte vala bent Pál magát az ű első leuen
liben erre/ hog ű közikbe menne. Olait agga aze
írt miért nem mehetett ligen ű közikbe. Megenta
I ghefteli továbbá űneket az gonof illetbeli embert/ az mellet az első
99 leuelben.

24 Corinthusbelieket jrt

leuelben hagott vala / hog főzzölöt fi vezinnek / es inti úföt / hog fe
 relemuel úter es megleñ főzifbe fogaggat / fi illetit meg többire
 vala / fi főzzölöt annak elötte fi vezettenek vala / mikorön bűnben
 esmértik volna ilni. Fouābbā dicziri úföt az ű enghedelmeffigheiből
 hog az ű leuelre mindenkppen enghedelmelet lúttenek volna / melte
 ben úföt meg feddette vala / es örül ranta / hog az egg keues ideig
 len valo keserűsig / mellett az leuelből vúttenek vala mind únelti / es
 mind az Corinthusbelieket nag örömet hozott volna / nem külömb
 ben mint mikor az keserű iralbol / mellett az betégnel az orvos dorto
 rot adnak / nag io eghissig főuetkezik. Ezeknek felette inti úföt egéb
 kerefteneket példatara / es bent irasolbol / melletet bizon'agra hoz
 hog minden ű főzzölöt az ű marhāianak miuolta berint seghis
 ghet tegen az beghinetnek / kik Jerusalemben laknak vala. Utoljor
 az hamiss predikatorokat feddi / kik fel fualkoduāñ keulsignel miat
 ta vő mutatnak vala magokat mintba apostoli milto'agbeli ember
 rel valnának / es kik azon valának / hog bent Pält az kerefteneket
 főzötte p'alatoffa tennel külömb külömb fēle befiduel / kiknek mi
 korön sok befiduel megfelel / sokot kiserijtetik ű magarul diczekedis
 kippen solni / mell dologrul vighezetre borzanatot kir / es mikorön
 filne ezen / hog el ne hitetnek az ű tanituanis az hamiss predikato
 rot / ighiri es megleñ ű magát / hog főzifbe menne / es telen liuin
 meg latna mindeneknek illetit / kilet annak elötte bűnősrül tauul liuin
 feddett vala meg.

Az Szent Pál

42

nak második leuele/mellet

az Korinthusbelieknek írt.

első rlv. 5

Az Pál/ az istennek akarattának ál: . az Jesus
Zhrisztusnak apostola/ es Timotheus az atasiu irunk
az isten egghőzbeli népének/ mell Korinthusban vas
gon mind az bentekuel egetembe/ kik mind az es
ghisß Archaiaban vadnak. Kiuanunk tüneltet az is
tentül az mü atanktul/ es az or Jesus Zhrisztusul isteni kedvot/ es
bifelsigbet. Eldott az isten/ es az mü orunknak az Jesus Zhris
tusnak attá/ ki irgalmasságotnak attá/ es minden meg vigasztalás
nak istene/ ki meg vigasztal munkót minden saáaruságunkban/ azire.
hog meg vigasztalassuk azokat/ kik akarint saáaruságban vadnak/
az vigasztalásnak általa/ melluel munkót es meg vigasztal az isten.
Mert mikippen búsiguel esnek mü rantunk az Zhrisztusirt valo sa
naruságot/ azonkippen az Zhrisztusnak általa búsiguel vagon az
mü vigasztalásunk es. Akar fediglen saáaruságot benaedünk/ az tū
meg vigasztalástokirt/ es úduössigtekirt benueggük/ mell úduössig ezt
kerzi/ boz vgon azon saáaruságokat benueggitek/ mellket mü es
benuedünk/ akar fediglen vigasztalást vísűnk/ az tū meg vigasztalást
kirt/ es úduössigtekirt vísűnk. Nag erőss reminsigyük es vagon tū

89 7 felöletet

23. Corinthusbeli Enekre

felőletet mi foron tuggat ezt hog mikippen ríbeset vattot az mû sa
 naruságban/ azonkippen ríbeset legetet az meg vigasztalában
 és. Mert avariut hog niluán legen tûneket atamjai az mû saña
 ruságunk/ mell mû ranyunk törtinef Esiaban. Hog erónket felette
 igben nagon meg nehezítettünk vala/ annira hog ketsigbe esünk
 vala illetünfrül és. Sog mû mûmagunkban halálnak sentenciát
 vuttunk vala magunkra/ hog ne biznánk mû magunkban/ hanem az is
 tenben/ ki az halottakat fel támaszta/ ki ill nag halálból ki mente
 munkót/ és ki ment/ kiben erőss bizodalman vagon/ hog immarán
 ennek vtánna és ki fog menteni. Mert tû és egetembe seghítettet
 az mû irettünk valo imádságotnak általa/ hog sok semilekűl mû
 irettünk sok embereket halat agganak az mû nekünk adott aiándisirt.
 Mert az mû diczekedünk ez/ az mû lelki esmêretünknek tanubis
 zonfaga/ hog eggügűs igben/ és istenben valo tífstaságual forogtunk
 ligen ez világon/ nem testi bölcsesiguel/ hanem az istennel fedűnek
 általa/ ki uáltkippen fediglen tû hozzáatof. Mert nem egebet irunk
 tûneket/ hanem az mellett oluastof/ auag esmêrtet és/ hissem fedig
 hog mind vîgre és meg fogtatof esmêrni/ mikippen meg és esmêr
 tet munkót ríß perint. Mert tû mû bennünk diczekettet/ mikippen
 mû és tû bennetef az or Iesusnak napián. És ez reminsigben atarof
 vala tû hozzáatof menni/ előßör hog két kippen valo kedwen lenni
 tû nolatof/ és atarom vala/ hog az tû várstolnak általa menni
 Macedoniába/ és esmeglen Macedoniából tû kôzitetbe têrni/
 hog tû kîsîrñitet enghemet Sido orßágba. Annafofirt mi foron ezt
 forgatnam esemben/ nemde iltemi valami alhatatlanfágual? auag
 az mell dolgotrul gondolkodom/ testi perint gondolkodom? Hog az
 mi vâg vagon/ vâg legen en nálam/ és az mi nem vâg/ nem vâg ligen
 Sog

Söghitv az istenhog az mű befidünk tú főzöttetef nem volt og/és
nem og. Mert az istennek fia az Jelus & hristus / fi predikallant
tú főzöttetef en/és Siluānus / és az Timotheus nem vala og/és.
nem og/hanem og vala/ú általa. Mert az istennek minden igé
ret/ú általa nem egebet hanem og/és ú általa/nem egebet hza
nem amen/az istennek tífteffighire/mű általunk. Az fi lediglen meg
erőssit münköt tú veletet egetembe az & hristusban/és fenetuel meg
fene münköt/isten az / fi teget és tün mű rantunk/és az lileket iég
aiándikat ada az mű búunkbe. En lediglen az istent biuom tanubi
zonlagul az en lelkem melle/hog annafokairt nem mentem ligen
Zorinthusba meglen/hog tútótót fimillile/nem azirt hog az bú
tet neuzeze alatt vralfogam tú rantatof/hanem az tú örömetef
nek seghitót vagunk. Mert az búiben alhatatofsságuat maratof .

Masodik rife

Del vighezim en ezt en maga mban. hog az en tú
főzitetbe menisemuel esmeglen bánatot ne teget tú
neket. Mert ha en felerűsiguel illetet tútótót fi
Zoda vighastal meg engemet/hanem ezaf az fi
felerűsiguel illetetef en túlem/és ezirt irām meg tünettek ez dola
got/hog felerűsighet ne vennit azotul/ha hozzátot mentem vola
na/az fiktul örömet fell vala ennekem vennem. Reminlem vala ez
mind tú felöletet/hog ez en örömem mind tú örömetef legen. Mert
nag sanaruságbol/és búemnek bánatsában irit tünettek / és sof főnű
bullatatsónak általa. Nem azirt hog felerűsiguel illetetef tútótót
hanem hog meg esmérnetef/minemű nag bú berclmem ennekem va
gan tú hozzátot. Hog ha valafi felerűsiguel illetet/nem engemet

23. Corinthusbelieknek írt

írtetett felelőre/ hanem ezalatt írt berint/ hogy túrófót mind náian
 meg ne nehéztetnek. Éleg ez ilyen embernek az meg feddis/ mel-
 let sován túttetel/ és hogy viszhontag tartózkodás inkább úneki bűn
 meg borzátat/ és útet meg vighasztalni/ hogy az nagy bánatnak mi-
 atta ez ilyen hirtelen el ne vessen. Annakofairt írtetett túrófót tegítet
 ezt/ hogy az túrófózzá való berelmeteknek legen ereie. Mert ez
 vigre irtam való túnektek hogy meg esmérniet túrófót/ és bizony-
 got venniú felőletek/ hogy ha mindenekre engedelmesek legetek.
 Az finet fediglen valami bűn meg borzátat/ en és meg borzát-
 tom. Mert en és ha valami túnt borzattam meg/ az finet meg
 borzattam/ tú irtetett borzattam meg/ az J. krisztusnak előtte/ hogy
 az sátán munkát magának ne foglalja. Mert iol tuggut az ú gon-
 dolatit/ Mikorön fediglen Troasba mentem volna predikallani/
 és anto nilt volna ennefem az or istennek általa/ nyugodalmam nem
 lún az en lelkemben/ annakofairt hogy nem találám ott az Titust az
 en afamfiat/ de azót el paguán Macedoniába menit. Hala fe-
 diglen az istennek/ ki mindenkorön gőzedelmet vall mű általunk az
 J. krisztusban/ és az ú esmérnetnek illattat ki icenti en általam min-
 denbelen. Mert az J. krisztusnak io illatta vagunk az istennek/ azot-
 ban az fiú úduzóulnak/ és ezekben és az fiú el vessnek. Imezetnek/
 bizony az hogy halálnak vagunk illatta az halálra/ amazotnak fedig-
 íletnek vagunk illatta az iletre. És ezekre füzoda alkalmas? Mert
 nem vagunk ossa/ mint sován tißnek fufarot sován berint/ aruba
 octuin az istennek ighit/ hanem mint fiú tistán ezeketedün/ és
 mint fiú az istennek ihlisiból az istennek előtte folunk az J. krisztus-
 bal általa.

Sarvadik ríß

el füzgű

E kezgűt esmeglən mü maguntot tünettek aianlas
nunk. Szűköst vagunk ol leuelet nélkül fiben
mü maguntot aianlus tünettek mint nif / auag
oll leuelet nélkül fiben tū münköt aianlatot. Eū
vattot az mü leuelünk / fí meg vattot irua az
mü búunkben / mell leuelet minden emberef értenef / esoluanaf / mi
koron meg mutatfatot / hog az Ebristufnak leuele legetef / mellet
mü fogaltatánk / mellet mü iránk / nem tintaua / hanem az iló ist
ennef lestiuel / nem fū táblakō / hanem az búnek husbol valo táblā
sān. Ilten reminighünk vagon fediglən az istenben az Ebristuf
nak általa / nem hog alfolmasof legünk mü maguntul valami iot
gondolnunk / mint mü maguntul gondolno t / de ha valamire
alfolmasof vagunk / ez az istentul vagon / fi alfolmas fogalkā
tūn münköt az on testamentoninak / nem betū berint valo irasnak
hanem az lilef berint valonak. Mert az betū halalt hoz. Az lilef
fediglən illetet ad. Hog ha dúrzósigben volt az halálnak fogaltatāsa
az betűben / mellet főuefēn irtanaf vala meg annira hog az Isra
elnek fiai nem nízhetnīnek az Monsefnek orzāiāra az ū fininek
dúrzósigben valo voltairt / mellnek ereie el vēß / mitre nem volna
infabb dúrzósigben az lilefnek fogaltatāsa? Mert ha az fārhozats
nak fogaltatāsa dúrzósigben vala / naqual infabb felul halaggā az
az dúrzósigben az meg igazulāsnak fi fogaltatāsa. Mert dúrzósig
ben sem volt az mi meg dúrzóultetett imez egg rīfiben / az felettibb
valo dúrzósignek okairt. Mert ha dúrzósigben volt az / az minef ea
reie el fog vala vēßni / naqual infabb dúrzósigben vagon az / az mī
ereiben meg marad. Annakokairt mīkoron ilten reminighünk ligeni
f nag szabadfagual illünk / esnem alstippen / mīstippen Monsef tīfēn
vala

21 Corinthusbelieknek jre

Bala / ki fedelt tiben vala az ú országaiara / hog az Israelnek fiait ne
 níz nínem annak vighire / mellnek ereie el fog vala veshni. De meg
 vala az ú értelmek. Mert mind ez mai napiglan vagon azon fedel
 marad meg az o testamentumnak oluassában / és el nem vishet az
 fedelet / mellnek ereie az Christusnak általa el fog veshni. De mind
 ez mai napiglan miforón az Monst oluassat az ú búótre vagon
 vetue az fedel. De mihelen az or istenhez fordulandnak / legottan el
 vitetik az fedel. Az or isten fediglen lelki állat. Az holott fediglen az
 or istennek lelke vagon / ott szabadtság vagon. Mú fediglen mindna
 kan be nem fedezett országual níz zú az or istennek finló dúr zó volo
 tat / és azt egebeknek látni aggu mint egg túforben / és vagon azon
 ábrázatra változtatunk / egg dúr zósigból más dúr zósigbe / mint fi
 az or istennek lelkiuel változtunk el.

Rege dié rish

Atolairt miforón ez ligen az mú szolgálóim
 hog meg ielenzú mikippen hertú az irgalmassá
 got / gonosbá nem lißünk / hanem el vetettú mú tú
 unt az galázatnak titkón valo dolgait / nem iarunk
 az alárdságnak általa / sem álnasságot nein tißünk
 az istennek igbjben / hanem az igazságot ielentú fionak mutat
 uan mú magunkot / embereket minden lelki elmeretüel / az istennek
 elötte. Hog ha fedel alatt vagon meglen az euangelium / mellet mú
 hirdetünk / ezekben vagon fedel alatt / fi elvethet / fiiben ez világ
 nak istene meg valított az búótleneknek értelmeket / hog az Chri
 stus dúr zósigire valo euangeliumnak világossága világosságot ne
 enne ünethet / mell Christus az istennek ábrázata. Mert nem mú
 mag

masodik leuel.

45

magunkot predikállat/hanem az or Jhesus Zhrisztus/mű magunkot
 fediglen tú neltet Bulgatofnak lennünk az Jhesusrt. Mert az isten
 az / ki azt paranczola/hog az Ióttisicból világossag támadna/mela
 let tün az mű fúcinben/hog világossagunk lenne az istennek dúrzó
 sighinek esmérésre az Jhesus Zhristus orzáiban. Ez el renyert
 drága marhát fediglen ezerip edínékben tartat/hog az mű bennünk
 valo erőnek fellsighes voltát az istentől tartat/ es nem mű magunk
 tul/ mindenekben nomoruságot benuedünk/ de pinte el nem nomos
 redan/ iahen meg borulunk/ de seghizighet víbünk/ háborusá
 got benuedünk/ de az háboruságban az isten el nem hág/ földre ves
 rettetünk/ de el nem vesünk/ mindenkoron az or Jhesus Zhris
 tusnak halál benuedisinek saáruságot az mű testünkben visellük
 mindenütt/hog az or Jhesusnak ilete es az mű testünkben meg tessik
 Mert mű fik ilünk mindenkoron halálra adattatunk az Jhesusire
 hog az Jhesusnak ilete es meg tessik az mű ha ando testünkben. Ana
 nakofairt bizón az hog az halál ereit mutatta mű bennünk/ az ile
 fediglen tú bennetek. Mikoron fediglen az hűtnek vgan
 azon lelke legen mű bennünk/ imez irás berint. Hűtre fordulit/
 azt bolit. Mű es hűtre fordultunk/ annakofairt bolunk es/
 azt tuduán hog az ki fel támafta az or Jhesus/ múnkt es fel tá
 maft az Jhesusnak általa/ es tú veletet eggútt belheztet. Mert min
 denek tú irettetel lishet/hog az istennek io titemine/mell nag búsig
 uel lün/nag búsiguel fordullon az ú dúrzó sighire/ ewel hog nag so
 fan halát adnak únek. Annakofairt meg nem farradunk/
 illehet az mű bennünk valo külső ember römlelt víben/ de mas
 ga az belső naponkid meg vnyul. Mert az mű felettebb valo saárus
 ág benuedisínék egg sem pillantásig valo fónu volta felette igben

es nag

23. Corinthusbeli Enekre

hogy örökre való dűző: igit nagy voltát szerzi műnelünk. Miforón
nem nízunk azokra/ melleket meg láthatnak/ hanem azokra mel-
leket meg nem láthatnak. Mert az melleket meg láthatnak/ őr-
szerint való. De az melleket meg nem láthatnak/ örökre való.

Stodik rife

Mert tugguf hogy ha ez mű banlisunknak föltbél való
házarzfáia elörettetendik ipp házunk vagon az ist-
entül az menniben/ nem fészuel ralatlatott/ hanem ö-
rökre való. Mert ezért foházódunk hogy fivánkhozunk
fel öltöztetni az mű házarzfánkban/ mell menni orpágból vagon/
og hogy ha fel öltöztetvün találtatunk/ és nem meztelen. Mert fül-
ez banlisban vagunk/ naon foházódunk meg nehezítetvün/ annak
olairt hogy nem afarnok hogy levetkeztessenek/ hanem/ hogy fel öltöz-
tessenek/ hogy az halando termifetet az illet be nelle. Az isten fedige-
len az/ fi munkót erre szerze/ és vgan azon ada műnelünk az ú lele-
finet ieg atandifát. Annakolairt mindenkoron bátor búuel vagunk/ és
tugguf/ hogy miforón az testben házunknál vagunk/ az istentül tauul-
tarunk. Mert bútnet általa tarunk/ nem bútnet általa. Bátor bú-
uel vagunk fediglen és robbnak irillük ezt/ hogy inkább tauul legünk az
testül/ és ielen legünk az istennél. Annakolairt ezen erőfödünk/
hogy úneki fellelmeteset legünk/ akar házunknál ielen legünk/ és a-
kar fülül vidifben illünk. Mert mind műnelünk az Xristusnak itis-
lő befinek elötte ielen fell lennünk/ hogy minden iutalmat vegen azok-
rul az mellek az testnek általa lifnek/ az szerint az mint ezefekedett/
akar tot/ és akar gonofit. Annakolairt miforón tugguf az or istennel
gmar resteneteffigbit/ azon úgelezünk/ hogy embereknek fellelmetes-
set legünk

masodik leuel.

48

fel legünk / az istennél pedig néluān vagunk. Hiszem lediglen hog mű
 az u lelti esmēretetelben es néluān vagunk. Mert nem aianlul
 mű magunkot tú nektek esmeglen / hanem alkotmasossāgot adunk tū
 nektek / hog mű rulunk diczedheffetek / hog legen nektek valami az
 oknak ellene / hisz sinekben diczednek / es nem búolben. Mert akar
 eptelenek vagunk / az istennel vagunk eptelenek / s akar ebesek vagunk
 tū nektek vagunk ebesek. Mert az istennel berelme megborint mún
 tót / hisz ez iteleben vagunk / hog ha egyedül mindenekirt holt meg / te
 b hāg mindenek halálra voltanak fōtelesek / es mindenekirt meg holt /
 hog az hisz ilnek / ennek otāna ne ű magoknak illenek / hanem annak
 az hi ű irettel meg holt es fel tāmadt. Annakofairt mū ennek os
 sāna senkit nem esmērünk testi berint. Ha igaz esmērű es az Xhris
 tusi testi berint / de iminārañ touābbā nem esmērűt. Annakofairt
 ha hi az Xhrisusban vagon / on teremtetett állat az. Az right dol
 got el multanak / imē mindenek vjonnan beresztetinek. Mindenek
 az istentől vadnak lediglen / hi meg enghestele múnkót ű magának
 az Iesus Xhrisusnak általa / es múnkunk adā az meg enghestelif
 e nek folgālatkāt / mē az isten az Xhrisusban vala / hi ez vilāgot
 magāna meg enghestele / es bünne nem vetē űnekik az ű bünös
 tót / es hi az meg enghestelifnek bekidit mū benrűnt helyeztetē.
 Annakofairt az Xhrisus neubbe fōuefighet vifelünk / mint ha az
 isten firten tūtōt mū áltolunk / firtünk az Xhrisusirt / hiszilletek
 meg az istenuel. Mert az hi nem tudā mi legen az bün azt mū irē
 tāt / bünne tiug / hog mū ű általa az istennél igazak lennink.

Hatodik rīz.

rr ű legbūfighet

Éghérszibet tiuin fediglen írunk és / hog az isten
 nek kedvölt hűaba ne vegitek. Mert ezt monga / az
 felfő údóben meg halgatalaf tighedet / és az úduössig
 nek napian seghérsziguel lút teneked. Im mostan
 vagon az kellemetes údó / im mostan vagon az úduó
 signet napia. Sohul semmi bántást ne tegúnt / hog az szolgálát ti-
 telben vitket ne találtánat / hanem mindeneben ionaf mutassut ma-
 gunkot / mint istennek szolgál / sok túrisben / laáruságokban / búf-
 ghebben / nómoruságokban / verelighetben / tömlő / zöziletben / rez-
 ánt való támadásokban / munkalodásokban / vigázásokban / búg-
 tólisebben / tiptaságban / tudománban / io kedvel való püenedisben
 seghemessigben / pent lilek istenben / nem tettetes peretesben / igazság-
 nak befidiben / istennek hatalmas voltában / az igazságnak segheris-
 nek általa / melletk iobb kéz felől / és bal kéz felől való / tiptessig-
 nek / és galázatnak általa / bídalom befidetnek / és dicziretetnek al-
 tala / mint ha ezalárdok volnánk / de maga igazak / mint ha es-
 meretlenek volnánk / de maga esmeretesek / mint ha igaz meg-
 halnánk / és im ilúnt / mint ha veresiguel megfeddettenek volna b-
 munkót / és kik meg nem ólettettúnt / mint ha mindenkoron bántod-
 nánk / de maga mindenkoron örülúnt / mint ha seghinék legúnt / de-
 maga kik sokatot kázdaghítúnt meg / mint ha semminék nem volna /
 de maga kik mindent birúnt. O tú Corinthusbeliek az mú pánt tú-
 reátok meg nilt. Az mú búúnt ki pülesedett / nem vattok porossak
 mú bennúnt / hanem porossak vattok az tú beleitelben. Vgan il-
 len meg aiándofozást ighirek fediglen tünettek mint fiatalnak.
 Szilcségetek ki tú és / és az hütellenekuel eggigában ne táriatok /
 mert mi ríbes volta lehet az igazságnak az hamisságnak / avag mi-
 fözés rol

Foizos voltak-e az világoffagnak az sötétiségek? auaq mi egenessia
ghe lehet az Xristusnak az Belialnak? auaq mi riße lehet az hira
nak az hütetlennek? auaq mi egenessighe lehet az istennek temploma
nak az bálványosnak? mert tû vattol temploma az iló istennek mi
kippen meg mondá az isten. V bennet fogot lafozni/ es ú föstöl
fogot iarni/ es ünektet istenek lißet/ es ú lißet ennekem nípem
Annakofairt mennetek ki ú fözzölöt/ es balagátot el ú tülöt/ az or
ssen monga/ es fertelmes állator ne illessetek/ es en hozzam vißle
tútófor/ es az tû atátot helibe lißet i ünektet/ es tû lißet ennekem
fiaimnak/ es leanimnak helibe/ az mindenható or isten monga ezt.

Setedik rí

Annakofairt ferelmes asámiai mikorön illen igly
retint legenek múnékunk tistegzük meg magunkot
az testnek/ es az lileket fertelmessighiból/ illetünk
ben fogatkozás nélkül való tistóság legen/ isteni fi
lelmucl egetembe. Begetek be magatokba múnkót/ senkinek has
missagot nem tûttünk/ senkit meg nem döglettünk/ senkit telhetet
lenúi meg nem ezaltunk. Nem azirt mondom ezt hog tûtófor
farhozassalat/ mert ennek elotte meg mondám ünektet/ hog az
mú búcsúnben vattot/ hog egáitt illünk/ es egáitt hallunk. Nag bi
zodalman vagon ennekem tû felöletek. Nag diczedilem vagon
ennekem tû felöletek. Be telim vigasztalásual/ selette igben búolt
dóm örömucl minden sanaruságunkban. Mert mikorön Maredo
niaba mentünk volna/ az mütesünknek semmi nyugodalma nem lün
hanem mindenben sanarusagot benuedünk vala. Külül hadafozások
palánal/ belül rettenetességhe. De maga az fi meg vigasztalla az

II **Corinthhusbeli 2. nek 1re**

Tot / ki nomorusagba eslenek / meg vigasztala munkot az Titusnak
 hozzanak iouisinek általa. Nem ezal az u hozzanak iouisinek általa
 pediglen / hanem annal felette az vigasztalásnak általa / mell vigaz
 talást vult tul / el mitoron megbeszellek muneunk az tu muhoz
 zant valo kuanfagtofo / az tu siralmatofo / az tu en hozzam va
 lo forgalmatoffagtofo / annira hog annal nagubb oromben luttam
 ligen. Mert ha igaz pinte meg somorított alal es tutofot az en lea
 uelemnek általa / nem banom / iollehet bantam vala. Mert latom
 hog az leuel meg somorított tutofot / iollehet egg ideig. Mosian
 orulot / nem azirt hog meg somorított alal tutofot / hanem hog
 somorusagot penuettetek illeteteknek meg jobbításara. Mert isten
 berint penuettetek somorusagot / vg hog semmi nemu dologban en
 miattam tart nem vallottotot. Mert az ollan banat / mell isten pe
 rint vagon / uduoffigre valo illetnek meg jobbításat berzi / mell bana
 tot nem hoz / vifpontag ez vilagnak banatta halalt hoz. Mert az
 dolog / hog isten berint meg somorítottat volt / mené io dologban va
 lo forgalmatoffagot berze tu bennetek / sog magatok mentisiben va
 lo eleg titelt / sog miltatlan dolgoz valo meg indulast / sog silelmet /
 sog io kuanfagot / sog io dolgoznak kuetisinek buzgósagot / sog bor
 spuallast. Mert mindenben meg mutatatos hog buntelenek legetek
 az dologban. Annakofairt iollehet irak turetetek / nem tum ezt
 az emberirt / ki megfertett vala / sem azirt ki meg fertetett vala /
 hanem ezirt / hog nisan leate tu fogottetek az istennek elotte
 az mi trettunk valo forgalmatoffagot. Annakofairt vigasztalast
 vunt az tu vigasztalásotba / s az annal felette nagubb oromben lunt
 az Titusnak oromert hog az u leltit tu mind nian meg rugottatol
 ligen. Az ha valamit u elotte tu felolerek diczelettem / figen
 ben nem

ten nem maradtam ligen/ hanem hog mindeneket igazan boltam
ligen tunceltet/ azonkippen az mu diczekedisunt es /az melluel ila
tem valo az Titus elott/ igaz dolog lun. Es felette igben nag io bu
uel vagon tu hozzarot/ mikor en meg emlegheti mind az tu engedel
mes voltototot mikippen nag filelemuel fogattatol ligen utet. Oru
lef ranfa hog minden dolgotban bizhatom tu hozzarot.

Malczadit rife.

Bzonossá ti felet fediglen iutokor atamsiai az isten
nek fedwes aiandisatul/ mellet ada az Macedoni
abanvalo eg gharzbeli nipesnek for be. Mert az
sot saharusag benuedisnek altala/ mellben iotnak les
tettetinek/ nag bu lun az u oromot/ es az u nag mill beghinligbel
ti arrada az u egg ugu voltotnak fardagsagpira. Mert bizonyosok
tisek errul/ hog minden ereiek berint/ meg ereiek felett es tisek vas
lanak/ nag tirelmisuel kiruin munkot/ hog az u adomankot el vena
not/ es ufot az benteknek valo polgalatban tarsul vennot mu hoz
zanf/ es nem ezaf anniban lunet segbedelemuel az meniben remina
suk valo/ hanem annak felette unon magokot es hatalom ala adal
elosfor az istennek/ annak otanna munkunt es az istennek afara
lanak altala/ erre hog intenot az Titust/ hog mikippen el kezdette
volna/ azonkippen el es vagerne ez tu hozzarot valo io titeminif
es. Sod mikippen mindenutt buolfotot hutnek aiandisaua/ kulomb
kulomb neluen valo polasnak aiandisaua/ es minden bergulmatot
saquol valo polgalatnak aiandisaua/ ez mu hozzanf valo beretets
not aiandisaban es/ tegitek ezt/ hog ez io titeminben es buof lege
tek: Nem paranczolat berint bellet/ hanem forgalmatossagnak alig
la az

23. Corinthusbelieknek írt

la / az tû egebelhez való tîpîta berelmeteknek mi voltát és ioā hâg-
aān. Mert tuggátok az or Xelus Xprîfîusnak az mû rrunknak is
tîtemînt hog tû írtetetek begbînné lûtt legen / mîfaron fâzdag vol-
na / hog tû az ú begbînsîghîael fâzdagga lennîtek.

Es ebben tanârzot adok / mert ez tû nektek hâsnâl / kî nem ezâk fo-
gátok íot tenni / hanem annak felette âfâratotok berînt és / el fâzde-
tek ez el mult eztendôben. Mostanêdîg vîghezîitek el azt és az
mit el fâzdettetek vala / hog mîkippen az tû âfâratotok fîp vala / azon
fîppen el és vîghezîîtek / abbol az mit tehettek. Mert ha elôfôr
az âfârat fîp lîsen / az âfâratnak fîp volta kellemetes / annak mi
volta berînt az mit valâfî bîr / valamîczoda az / nem annak mîvol-
ta berînt az mit nem bîr. Mert nem vîg kell âdâkozni / hog egebel-
nek munkâtul való tâgulâst regen / tûnektek êdîg munkâlodâsban va-
llo nômorkodâst / hanem vîg hog egenlô fîppen való dolognak mînd kêt
felrûl való meg tartâsâbol / ez mostani ûdôben / az tû bûsîguel való lî-
teltek segbîncîguel legen azoknak bûsîguel való lîteleknek / és azok-
nak és bûsîguel való lîtelek segbîncîguel lîgen az tû bûsîguel való
lîteleknek / hog az egenlô fîppen való dolognak mîvolta mînd kêt fel-
rûl meg tartâst. Mîkippen meg vâgon írva. Az kînek sôt vala
annak semmi felette nem vala / és az kînek keves vala annak és sem-
mîuel kevesebb nem vala.

Valâ az îstennel êdîgen / kî azon
Borgalmatossâgot adâ az Xîtusnak bûibe tû felôletet / kî az en intise-
met meg fogadâ / sôa întâbb mîkor îghen Borgalmatos volna / ûnôn
Babad âfâratâ berînt mîene tû hozzâtot. El kûldôt êdîgleñ ú vele
egetembe az âfâsiat / kînek dîczîrete vâgon az euangelîomban / mîns-
den egghâzbeli nîpek berte. Nem ezâk ez êdîgleñ / hanem valâstâ-
tek és az egghâzbeli nîpektûl / hog târsunt volna az mû vron valâ

Pálunkban/ez adománial/mell mü általunk szolgáltatik vgan azon or
 istennek tisztessigire/és az tő alarattotnal adakozásra való fiő dol
 tának meg mutatására/ezt el távoztatván/hog valaki munkót meg
 ne szoljon ez alamosnálkodásban/mell mü általunk szolgáltatik be/
 tisztessighe dologra ügetezuin/nem ezaf az or istennek elötte/haz
 nem embereinek elötte és. El küldöl fediglen ü veleket egetem

be az mű asánfiat és / kit ionaf találunk vala sőt dolgoiban / és ga
 tort a bõrgalmatosnal / mostan kedrglen soku al bõrgalmatosbna / az
 en nag bizodalmban / melt vagon tû hozzátol / afar az Titus ne
 ue alatt / ki ennekem tarsom / és seghedelniem az tû hozzátol. valo
 bõlgalatomban / afar az egebetnek netwet alatt / kit mû netunt asant
 ftai / és az eggbāzbeli nipetnek fõueti / kit az Zbristiusnak dūrzõs
 ghire padna. Annafofart mutassátol meg az eggbāzbeli nipetnek
 elõtte és ű hozzátol az tû asafiu berelmeteknek ielenfighit / melb
 nál tû felõletet birzettem.

Silenced it is

Mert az seghiezig felől / mellett az benteknek kell vol
gáltatni / nem büssig hog en tünestel irial. Mert toll
tudom az tū aharattolnal liss voltāt / meltrul tū felō
letel diczedem az Macedoniabelieknek / hog az
Archaia liss erre mind az el mult estendotul fogua / es az tū pildā
tol sokatol egebetet es iora indita / de mind az által es el lūdime
az ahasiatol / hog ez en diczedisem hiaba valo ne ligen ez risie
ben melluel diczedem tū felōletel / hog mikippen mondor vala
lisset legetel / hogha el iouendnek en velem az Macedoniabeliek / es
lissen tūtolol nem talalnal / valamikippen ez ne törtennit / hog en
sigen

✠ Corinthusbelieketnek jre

ſigenben maraggal ez dicze fedisnek beſidiben/hog ne mongalal tū
 tōfōt ſigenben maradni. Annakofairt ſűſigheſnek alntām az aras
 fiaſot erre intenem hog előſſor tū hozzātōt menninek/ēs eggbe ſer
 zenek azt/az mit az űlegbhiczighekre būōn eggbe ſettetek / mellre
 ennēk előtte magatōtōt.igbirtitet vala/hog az tiſen legen/vg mint
 būſegbhizig/ēs nem vg mint telhetetlenſig. Ezt mondom
 kediglen / hog az ti ſűfōn tiſen vetiſt/ez ſűfōn fog aratni. És
 az ti vetiſt tiſen örōmeſt/ēs tegelmeseſn adatozuān/bűſiguel fog ar
 ratni/minden az ſűnek el vighezett akarattā ſerint/nem vg hog eb
 bōl bāntaſt vegen valaki/auag ezt tiſeritſippen tege. Mert azt
 ſereti az iſten az ti vigan adatozik. Mert teheti kediglen az
 iſten/hog mind ez eghiſſ io titemin būſiguel tūreātōt fordullon
 hog mindenēſben minden būſiguel liuin/bū indulattoſ legen minden
 io műelkedetre mint meg vagon iruān. El oſtā/az ſegbinelnek ada
 az ű igaz volta meg marad mind örōkē. Az mell iſten kediglen ma
 got ad az mag vetōnek/aggōn ſereret ēs eledelre/ēs agga ſapora
 ſagāt az tū veteminteknek/ēs őregbhicze meg az tū igaz voltotoſa
 nak haſnāt/hog mindenēſben meg būōjūlletet minden eggūgūſig
 re/mell dolgot ſerez az iſten mű általunk/hog az iſtennek hāla
 agganak. Mert ez ſolgālatban valo munka titel/nem ez at azōt
 telkeſiti be/az melteſben az ſenteknek fogatkozāſot vagon/panem
 annak ſelette nag būſigheſ tiſen ez vigne/hog ſol einberelnek általa
 hāla adaffit az iſtennek/ſit ez mű ſolgālatunknak io hāgāſanaſ
 általa diczirit az iſtent/ebbōl hog tū egg akaratuſ az Zhriftuſnak
 euangeliumāra hanlātōt/ēs az tū eggūgū ſippen valo ſeghedelem ti
 telteſit/mellet űnekiet tūtōt/ēs mindenēſnek/ēs az ű imādſagos
 ſit/mellet tū iſettetek tiſnek/ſit liuānnak tūtōt az iſtennek tū
 benne.

masodik leuel

50

bennetek valo nag aiändstairt. Hala fediglen az istennek az u meg
mondhatatlan nag aiändstairul.

Tizedik riss

Quabbā en Pāl kirlet túrófót az Xhrisufnal teget
messighinet es engbedelmessighinet általa/ ki bün
zón az hog kemil berint maga viselő ember nem va
gok tú főzöttet/ de maga táuul litemben mériss
sighet mutatot tú hozzáot. Kirlet fediglen túrófót hog
ielen litemben es olan mérissighet ne mutassak tú hozzáot/ mi
nemű mérissiguel láttatom lüttem lenni/ nififnek ellene/ til az
alitat hog mű test berint iärunk. Mert iol lehet hog tesiben iärunk
de maga nem test berint vitézkedünk. Mert az mű vitéssé
ghunknek segueri/ nem test berint valet/ banem hatalmosok az in
stennek általa/ az erőss alkotuanoknak le rontásara/ mellekuel em
beretnek tanarzit le rontul/ es minden magass állatot mell tel
emelfedik az istennek esmēretinek ellene/ es minden gondolatot fog
ua visünk az Xhrisufban valo engbedelemre/ es tiffen vagon bo
sfa állasunk/ minden engbedetlenstignek ellene/ mikoron be telēndik
az tú engbedisiet. Éa: kátoki az mellek elöttetel vadnak? Ha
valaki u maga felöl bizakodik hog Xhrisuf folgōia ligen/ ezt es
meg gondolla u magābol/ hog mikippen u Xhrisufnal folgāta
azonkippen niu es az Xhrisuf vāgunk. Mert ha vakamenire na
subb diczekedisi tiffel es/ az en hatalmam felöl/ az mellek az or te
sten ennekem adott az tú iopūlistekre/ es nem romlāstokra meg nem
fiaenūlnik/ hog ne láttostam ollnak lennem/ fi meg rettentetilek tú
fótót leueleimnek általa. Mert ezt mongak. Bizet hog az Pálnak
leuelei nagot rōmnak/ es ereiekben vadnak/ de az u testinek ielen volta
es ij erőlen

✠ Corinthusbelieket nek jre

erősen / és az ú befide vtálatos. Esiibe vege ezt ez il-
len ember / hog az minemű vagot befidemben leuelemnek általa
cauul liem' en / ollan vagot ezeledisemben ielen voltomban és .
Mert reā nem birhatom magamot / hog azofnak főzibe firtes-
sem / auag azofhoz hasonlatossā tegem en magamot / hisz egg nis
hānān ū magotot kelletik. De azof nem értik hog ū ū magothoz
mirtiklik magotot / és ū magotot ū magothoz hasonlat. De en fe-
lettibb nem diczekedem / hanem az mirtiknek igaz mutato pers-
sāma szerint / mellet mirist tūn az isten ennekem / hog igaz tū
főzitekbe iutais. Mert ki nem terieptem en magamot fe-
lettibb / mint ha főzitekbe nem iutottam volna. Mert igaz
tū hozzátot és el iutik az Ebristufnak euangeliumában / nem dicze-
kedem azirt mirtikletlen az egebelnek munka titeli felölireminsigben.
Iuiñ hog főuetkezit ez / hog minek vtānna az hūt fog neuekedni tū
bennetek dicziretet veget / az en diczekedisemnek igaz mutato mirs-
tike szerint / hog ez nagubban ki terieggem / hog az tartomānosban és
predikāllat / mellet tul vadnak tū rantatot / nem mās embernek igaz
mutato mirtikinek általa / hog az ollandolgofrul diczekeggem az
melletet mās ember tūtt / hanem az ki diczekedni akar istenben di-
czekeggik. Mert nem az itiltetiti ionat lenni / az ki ū magat diczi
si / hanem az kit az vt isten diczir.

Ez negyedik rix.

Arha el túrtetel volna enghemet egg leuelle az en-
kelen voltomban. Sög el és túrtot enghemet.
Mert felettie ighen peretlet en tútót isteni peres-
tetuel. Mert egg firsifhoz foglalalat tútót / hog
en mutanātos magatol az Ebristufnak mint egg tista búz / de
filet

masodik leuel.

51

filek tanta hog azontippen el ne vesseſſit eſeteket az egg ugusigneſ
 miatta/melluel az Zhrisiushoz valatol/milippen az figo az Zuas
 meg ralta/ az uſot dologban valo inczelkedisuel. Mert ha az/
 fi kozitkebe iu/mas Zesust predikall/kit nem predikallottunk/auag
 ha mas leſket viſtek mellet nem vuttetek/auag mas euangeliumot
 mellet nem vuttetek/miltan turtetek volna el. Mert azt alntom
 hog semmiuel alabb valo nem voltam en az fu apostoloknal. Ha id
 gaz tudatlan legel es az beſid titelben/de nem az tudomanban. De
 mindenutt mindenekben niluan lunk tu hozzatoſ. Vitkeztemi abban
 hog en magamot ala valotippen viſelim/hog tu fel magasztaltatna
 tok hog ingenibe predikallottam ligen tunektek az istenneſ euange
 liumot? Az egéb egg hāzbeli nipeket el predalam ilisre valo pinze
 viuin u tulot/hog tunektek ſolgálnik. Es mikoron tu nalatol vol
 nit/ es ſuffighem volna/ſentinel neheſſighire nem lukt. Mert az/
 mi fogatkozāsom vala ennekem/ azt be tellesitget az aſiaſat/ſit
 Macedoniabol iuttenel vala/ es mindenekben vgtartom vala en
 magamot/hog valakinek neheſſighire ne volnit/ es iouendore es vg
 tartom. Az Zhrisiusnak igasſaga vagon en bennem/hog ez en dia
 czeledisem el nem ſakad en ellenem az Archaianak tartomaniban
 Miirt? azirti hog nem ſeretlek tutotot? Az isten tuggaezt. De
 az mit tiſtel moſtan/ vgan azont meg tiſtem iouendore es/ hog el
 vagiam azoknak alkolmatoffagot/az ſit alkolmatoffagot ſiānnaſ
 hog abban talallat uſot az mirul diczelednek/milippen muntor es.
 Mert ez illen hamisſ apostolok alnak ſagban ilo muelok/ſit az apos
 toloknek ſemilit viſit fel/ es nem czuda/mert az ſatan es el vala
 toztatta u magat mint ha vilagofſagnak angala volna. Annaſokaire
 nag dolognak ne lattaffit ha az ſatannak ſolgai es oll ſemilit viſ
 es in nek

242 Corinthusbelieftneftes

nek fel/ mint ha abban tegenet foglalatot/ mimodon kellen meg
 igazulni/ kinek az u' illetenek vighe az u' czelekedeteket kerint lißen
 E meglen mondom. Valaki e'ftelennek ne aligzon engemet/ a
 uag ha v'g fell/ am vegetek v'g engemet mint e'g e'ftelent/ hog en
 es valami firzinne diczekeggem. Az mit mostan bolok ez d'c
 czeledisnek kezdett befidiben/ nem az or isten lelke kerint mondom
 hanem ott mint e'ftelensigne'k a'ltala. Miuel ho'asofan diczekednek
 resti kerint en es diczekedni fogok. Mert orome'it el turitek az e'fte
 leneket/ mikoron bolczek legetek. Mert el turitek/ ha fi tutofot fog
 galatra fi'bernt/ ha fi rantatok il/ ha fi rantatok v'iken/ ha fi mas
 gat fel magastaila/ ha fi tutofot arczul v'er/ az bolbulag kerint va
 lo dologrul bolok. Mint ha mu' erotlenek voltunk volna/ seg valami
 ben merissighe vagon valokinek/ merissighe'ni vagon enne'em es /
 ezt e'ftelensigne'k a'ltala mondom. Sido nembol tamattanok azot/
 en es. Az Israelnek nipi kozzol bolok azot/ en es. Abrahamnak
 magzati azot/ en es az va'gok. Istent fogai azot/ v'g bolok mint e'f
 telen/ fellebben vagok en. To'bb munkalodasokban forgottam en/ hog
 nem mint azot. Veresighe'ken sokual to'bben/ foglagokban nagubb
 bu'stauel/ iletemnek veszedelmiben g'aforta. Az Sido'stul o'fkor/
 egg h'ian ne'guen czapast vut fel/ ves'botuel h'aromkor verettetim meg
 eggker meg loueztetim/ h'aromkor tengheri veszedelemben voltam
 tiel es napual az tenghernek milsighiben voltam/ sok otat tuttem ga
 ferta/ solo vizeiben g'aforta voltam veszedelmekben/ latrol kozot
 g'aforta voltam veszedelmekben/ az en nemzetisighembeli nipe'k mi
 att g'aforta voltam veszedelmekben/ az pagan nipe'k miatt g'aforta
 voltam veszedelmekben/ g'aforta parasteli veszedelmekben/ g'aforta
 pusztaban valo veszedelmekben/ g'aforta tengheren valo veszedelmek
 ben

masodik leuel.

52

ben/gáforta hamissz afaftat főzött való veszedelmekben/gáforta voltam munkálodásban és nehezsíguel való dologban/gáforta voltam vigázásokban/gáforta éhsíguel/és þomiuságnak þenuedisiben/gáforta voltam itleníguen/þideglíguen/és ruhátlaníguen/ezeknek felette az minemű dolgot fűlűl törtínnel minden egg házbeli nipeknek naponfűd való gonga en rantam vagon. Kírzoda erőtlen az þűfben/íuuel en erőtlen nem ragok? Kírzoda botrántokí meg/íuuel en tűzben nem íghet? Na kell diczekedni/azokrul diczekedem az mellett az en erőtleníghembek valóf.

Ébenkettődik rífe

3 isten/és az mű vrunknak az Jhesus Zhríftusnak attafínek diczíret legen mind örökké/tugga hog þamissat nem mondot. Damaskusban az Areta kírálnak nípínek tevedelme/örízefet vetett való Damaskus városban akar uán enghemet meg fogni/és az ablakon egg kofárban borzattatam alá az kű falon/és kí þaladik az úkezeiből. Mízon nem íllik enne kem diczekednem/mert az látásokra és az íelenísekre megek mellett az vr ísientűl lűnek. É ímérí egg embert az Zhríftusban tízen níg ebteendőnek előtte/tesíbeni nem tudom/tesí fűlűli/nem tudom/az ísten tugga/hog ez íllen el ragattatott való mind az harmad égíig Jén/és tudom/hog ez íllen ember el ragattatott való az paradíczomba/tesíbeni/tesí fűlűli/nem tudom/az ísten tugga/és halla títof beþedeket/melleket embernek nem szabad meg mondani. Éz íllen ember rűl diczekedem/en magamrul ledíg nem diczekedem/hanem ezak az en erőtlenígh ímrűl. Mert ha diczekedni akarok/nem lífel ebte íllen/mert igazat mondot. De meg tűrém magamot/hog volaki en rufam

23 Corinthusbeli Enefste

Tulam ne gondolkogék annál felette az minet engemet lát lennem
 maug az mit hall en iulem. Es hog az iszeni telensiket felfighe
 boltanak miatta magamban fel ne emelkednim / adattarott vala
 en ream eften az tesinetaltala-melt az satannak foute vala / hog
 engemet ofoluel verne / hog felettibb magamban fel ne emelked
 nim. **¶** Zirt harombor kirim az or isient hog el tauozne en
 Tulam es ezt monda ennekem. **¶** Be tolti **¶** az te fogarhozodot az
 en aiandikom. Mert az en erom az erotlensiket altala vigheztes
 kit el. Annakofirt igben oromest diczekedem inkabb az en erotlens
 sikhimbol / hog en bennem hanlist berezzen az Xbristust erele
 Annakofirt kellemetes vagot en magamnak az en erotlensikhime
 ben / miltailan dolgoznak benuedisiben / bufsikhimben / haborusag
 benuedisimben / az Xbristust valo homorusagoknak benuedisiben.
 Mert mikoron erotlennel esmerem magamot / akkoron vagot eroff
 Estelennel luf diczekeduin. Tu lifierijitet engemet / mert tunek
 tel fell vala engemet diczitetel. Mert semmi dologban alabb va
 lo nem voltam az fu apostoloknal / tollehet semmi vagot. Mert an
 nak ielensighe meg mutatam tu tozotteket / hog apostol legel / min
 den bifelehemuel / es ielensigheket / es ezuda titelimuel / es hatal
 mas czelekedetimu. Mert miczoda az / miben alabb valot vol
 tatol az egéb eggharbeli nyeknel / hanem hog en neheffigetekre
 nem luf tunektel? Borzastatol meg ennelem ez hamiss dolgot. Ime
 harmadbor telles alaratom azon vagon / hog tu borzatos menhel
 es most sem alarot neheffigetekre lennem. Mert nem kerese azos
 tot az mellet tigte / hanem vgan tu magatokat. Mert nem az fi
 alnak fell gunteni az u atfoknak / hanem az atfoknak fell gunteni az
 u fioknak. An fediglen igben oromest tisek toltisighe / es en maga
 mot

mŉt ęs elkŉltetem / az tő leltertekt / iollet en nagubban ęeretilek
tőfŉt tő keutsebbe ęeressetek enghemet. De ęm legen vę / en tőfŉ
kŉ meg nem neęezittetelek / hanem miforŉ ęlnak volnit ęlnak
ęagual fogalak meg tőfŉt. Eęi fogatkozęst marhatolban tőnektek
ęzolnak ętala az kŉt tő hozzętok boręotik? Kŉrim az Titust ęs ő
vele egetembe tő hozzętok boręatęm az męs ętasiut. Vőtti vę
lamiť erőuel tő tőletek az Titus? Nem ęę lilek ęerint ięrunkię
Nem vęę ęę rŉmditokbani? Eę meg ęlętętoki hŉg mő magunkŉ
menęő tőnektek? Az isten elŉtt az Zhristus hőte ęerint ęolunk.
Nem / hanem az tő ippőlistekre tőbőnt mindeneket ęerelmes ętęm
fiat. Mert filek ręnta / hŉg ha tő hozzętok menędek / nem olęanŉ
nak talęlęt tőfŉt / az minemőnek ętęrnęm hŉg talęlnęlę / ęs en
ęs olęannak ne talęltęssęm tő tőletek / az minemőnek nem ętęrnę
tok. Hŉg valamikępen veteledęsek ne legenę tő kŉzŉttetek / ęs hitlen
sighę / ęs harag tartętok / hębortodętok / ręęalmazętok / ęę mętra
valo sugętok / fel suęlętok / fel indulętok. Hŉg ęsmęęlę mifor
rŉ tő kŉzŉtębe menędek / az ęn istenem ęlęzatŉ ęővő emberę ne
ęęę enghemet tő kŉzŉttetek / ęs hŉg solętok ęzŉ kŉzŉl ne siręlę
sat / kŉ elŉsęr vękęztęnek volt / ęs nem bęnkŉttęnak az ő fertelę
mę voltŉtrul / ęs buia voltŉtrul / ęs fęntalan voltŉtrul / az mellek
tőttęnek.

Eęęharmadik rŉs

Eę enętem harmadik męętem lŉęę tő hozzętok.
Kęt ęuęhęrŉm tanunak ętęęual valo vallęsbę
fog meg ęllani minden bęfid. Mert mondęm / ęs
meg mondŉm mint miforŉ ęsmęę tęlę volnit /
tt ęzŉ

23. Corinthusbelieknek írt

azonkppen mostan és taual liuin / irot azotnak az tit először vitést
 tenek / és egebetnek mindeneknek / hog ha vjonnan főzitetbe menéndek
 nem fogok engbedni. Mert bizonyágot akartok venni az Xristusul
 ti en bennem jól / ti tú hozzáot nem erőtlén / hanem hatalmas tú
 bennetek. Mert iol lehet megfeszítetett volt az emberi termiűetnek
 erőtlén voltáirt / de maga il az istennek ereiből. Mert mű és erőtle
 nek vagunk ú benne / de ilni fogunk ú vele egetembe az istennek eres
 ből / mellett tú hozzáot mutatunk. Kísírtitek meg tú magatokat /
 ha az bűtben legetek. Lássátok meg tú magatokat / ha iot vartok.
 Nem esmêriteti tú magatokat / hog az Jesus Xristus tú benne
 tek vagón? Hanem ha valamiben gonótok vartok. De reminlem /
 hog meg fogjátok esmêrni / hog mű gonótok ne legünk. Kiuanom ke
 diglén az isten előtt / hog valami gonóft ne tegetek / nem hog mű
 iotnak tessünk tûnetek / hanem hog tú azt tegitek / az mi tiűstessis
 gbes / mű kediglén ollatinok legünk / mint ha gonótok volnánk.
 Mert semmi teűstisgünk ninczen az igazságnak ellene / hanem
 az igazság mellett. Mert örülünk ranta / miforon mű erőtlének lút
 tunk legen / tú kediglén erőstet lúttetek ligen. Ennek felette kediglén
 ezt kiünnül / az tú io illetben valo ipp voltotokot. Ezeket azirt irom
 taual litemben / hog miforon ielén lëndek kemin ne legel az en hatal
 mam szerint / az mellett az or isten ennelem ada ippúlíre / és nem
 romlásra. Vigbezetre atámfiat legetek egyűssigben / legetek ippet /
 legen vigasztalástok / legetek egű akaratuat / bilesigben illetek / és az
 beretetnek és az bilesignek istene tú veletek lisen. Köűnnetek egű
 másnak bent ezolásual. Köűnnetek tûnetek az bentek mind náian
 Az or Jesus Xristusnak kedwe / és az istennek szerelme / és az bent
 íleteknek főzőnsiguel való birodalma legen tú veletek mindentsuel.

Amen

masodik leuel.

24

Az Korinthusbelieknek írt második leuel küldetett volt Macedoniának városából / kinek Filippi neve / az Titusnak / és az Lukának általa.

Az Szent Pál leuelének

értelme / mellet az Galatiabelieknek írt.

Ez leuelet írta Szent Pál az Galatiabelieknek / mellet nek vőgan azon értelme vőgon / az mellet az Romabelieknek írt leuelnek. Mert ez két népnek egy tiueghiselt törtint vala / de az tiueghiseltnek külömb külömb oka vala. Mert mikorön az Romabeliek először az kereszten hűtrül az Sido töruiñre tértenek volna / annal vőtan na e helybe vüet magokot / és az tiueghisből ki térinek. Az Galatiabeliek mikorön igazán tanítottanak volna az hűtre az Szent Pál apostoltul / az hamiss profetáknak általa az Sido töruiñre vonattatának vala. Azirt azon vőgon ez leueliben Szent Pál / mint egéb leueliben és mindenütt / hog az Moisesnek töruiñinek szolgálattából az euangeliumnak szabadfagára hjon / és meg bizonyítja hog nem az Moisesnek töruiñiből hanem az Jesus Zhrisztusnak hűtiből adassik az üdüössig minden népnek / Sidoknak és egéb pogánoknak.

2Kzent Pál

apostolnak leuele / mellett

az Galatiabelieknek irt.

1. Első rlv. 9

2K Pál ti nem emberekül / sem embereknek általá a
vagos apostol / hanem az Deus & krisztusnak / és az
az a istennek általa / ki fel támasztá azt halottaiból /
és mind az atasiat / kit en velem vadnak / irtul ez
leuelet az Galatiaban valo eggházbeli nipeknek.

Kiánunk tünettek az istentül / az mű asántül / és az mű vrunk
Jesús & krisztustul isteni keduet / és békésigbet / ki ű magát adá az
mű bűneinkirt / hog ti venne műntöt ez ielen valo gonosz világbol /
az istennek az mű asántnak akaratra perint / kinek dirziret adassit
mind örökkön örökké. Amen Zudálok ranta

hog az & krisztustul / ki el hívta tütötöt az ű hozzátok valo keduek
általá / illen hamar más euangeliumra vitettek / mell nem egéb has
nem vadnak nikit / kit megháborítanak tütötöt / és avariát el fordíta
nt az & krisztus euangeliumat. De meg ha en magam predikállanik
és / auag az ongal predikállana az menni országbol tünettek euangeli
umot / ennek külüle az mellett predikállottunk tünettek / atkozott do
log legen. Mikippen ennek elötte és meg mondám / mostan és ese
meglen meg mondom. Ha valaki predikálland tünettek euangelium
mot ennek külüle az mellett vütöt / atkozott dolog legen. Mert mostan e
ymb

emberi dolgotra íntek / aua'g isteni dolgotra? aua'g embereknek uga'
 kezemi magamot feltetnem? Mert ha ez ideiglen embereknek fel-
 tettem volna magamot az & hrisztus szolgálata nem volna. Meg te-
 lentem fedig. n' tünettek a'famsiat az euangeliumot / az mellet en
 predikallottam / hog nem ember által vagon. Mert en nem ember
 s'ul vuttem azt / sem embertul nem tanultam / hanem az Ihsus
 Ihsusnak meg ielenisinek általa. Mert hallottatok mikippen for-
 gottam legen en / az Sido toruinben righente' / hog felette ighen
 haborgatom vala az istennek egghazbeli nipe / es pu'ztom vala
 azt / es garapodon vala az. Sido toruinben sokasnak felette / ki az
 en nemzetemben en velem egg' sorul valanak / mikor on felette ighen
 attam volna magamot az en eleimtul berzett dolgotra. De minek
 otanna ionak lattat' ez az istennek / ki maganak ki valasztott vala
 enghemet / meg az en anamnak mihiben / es el p'ua az u' fedw'inek
 általa / ez v'igre hog ki ielenteng az u' fiat en általam / hog predika'
 lanam utet az poganosnak kozotte / meg nem lattatam mind iaras'
 az euangeliumot az tessuel / es az viruel / sem meg nem terit Jeru-
 salembe az en elottem valo apostolokhoz / hanem el menit Arabi-
 aba / es onnonan terit meg Damaskusba. Annak otanna harom
 estendonek otanna Jerusalemben meg terit hog meg latnam Peteret
 es u' nala tizenot napon laozam. Az apostolok kozzol fediglen
 egebet senkit nem lattam / hanem Galabot / az or istennek attasi
 at. Im az isten elott / hog hamissat nem mondok ezekben az mellez
 ket irok. Annak otanna Sirianak es Silicianak tartomana'ba me-
 nit. Es meretlenvalit fediglen semilem berint az Sido orbagbani
 valo egghazbeli nipek kozott / ki az Ihsus hutiben valanak.
 Hanem az az bir vala u' nalog. Az ki egg'et haborgat vala munkot
 it is am

212

Galatiabelieknek írt

am mostan az bűtöt predikálta / melléket righentén romlására vala
és dicziretet tífneket vala az istennek en bennem .

Masodik rife .

3 vtañtizen nig eptendönet vtañna esmeglenfel me
nít Zerusalemben / Barnabasual egetembe / Titust és
mellem viuin. Fel menit fediglen isteni ielenisból /
és hozza vetim az euangeliumot az u euangeliumot
hoz / mellet predikállof az pogánoknak főzötte. De azofual rza
u magofual / fit nag berzületben valának / hog valamifippen hñaba
ne futnit / auag futtam volna. De meg az Titust sem enghedim hog
fíberingze valaki főrnül metelkezni / ki en velem vala / iol lehet Sö
fög nemböl valo vala / az hamiss acafiakirt / fit azon főzbe főzint
be iútteneket vala / hog meg kimleneket az mü szabadfagunkot / mell had
badfagunt oagon az Xristus Zesusban / hog munkót foglalattra
fíberingeneket / fitneket rza valamifideiglen sem adánk belt / og hog
magunkot birtokot ala vetnök / hog az euangeliumnak igazsaga helin
maradna iu nálatok. Ezektül fediglen fit valaminek láttatnak va
la lenni / semmit nem vút / fit minemüt lútteneket ligen valaha / sem
mit vele nem gondolok. Az isten az emberi semilt nem nizi. Mert
azo! / fit láttatnak vala berzületben lenni / semmit hozza nem tün
nek. Sög vishontaglun / mikor láttak volna / hog en ream biztat vol
na az főrnül meteletlen nipeket főzött valo euangeliumnak predikála
lasat / mifippen Peterre az főrnül metelt nipeket főzött valo euange
liumnak predikálásat. Mert az mell isten erejt ielente Peterben
az főrnül metelt nipeket főzött az apostolságra / erejt ielente en beriz
nem és / az pogánok főzött. És mikoron Zafab / és Peter / és Za
nos

nos / kif fúlabaiknak láttatnak vala lenni / megésmértit volna az
ennekem adatott aiaánditot / fezelet adát ennekem / es Barna
basnak az társaságra / hog mű az pogán nipek főzött viselnint az
postollágot / út fediglen az főrnül metelt nipek főzött / azt hog ers
re gondot viselnint / hog az beghinetrül meg emlékeznint / mell do
fogban forgalmatos lút / hog azt be tellesítenim. Mikorön fedige
len Peter Antiorhiaba iütt volna / sembe állit vele / annakofairt /
hog meg feddetett volna. Mert minek előtte Jakabtul oda iúttene
volna nifit / az pogánofual egetembe ífít vala / mikorön fediglen be
iúttene volna azok / el mine főzölök / es el válelt ú túlót / fíltuín
azokat kif az főrnül metelt nipek főzöl való valának / es tetteti
fítet vala ú vele egetembe az egéb Sidoi es / anníra hog egetem
be Barnabas es az ú tetteti fítre vonattatne. De mikorön láttam
volna / hog nem egenes lábual iárnának az euangeliumnak igazságá
ban / mindeneknek előtte Peternek ezt mondám. Ha te Sidoi liuín
pogánul ífít / es nem Sidoul / mire fíperítet az pogánofot az Sidoi
fíuetni? Mú es kif termíftet fíerint való Sidoi vagunk / es nem az
pogán nipek főzöl való bünöfök / miuel hog tugguk hog nem igazuk
ember az o törünnel czelekedetiből / hanem az Zhrisztusban való hű
nek általa / mű es az Zefus Zhrisztusban hűttünk / hog az Zhris
tusban való hűből úduózúllunk / es nem az o törünnel czelekedet
ből / annakofairt hog az o törünnel czelekedetiből egg test sem igaz
zul. Ha fediglen az Zhrisztusnak általa úgetezünk meg igazulni mű
es bünöföknek találtatunk lenni / annakofairt az Zhrisztus az bün
nek fíolgáltatoiai? Ne legen ez. Mert ha esmeglen íppíteni feze
dem azt / az mit eggíper le rontottam / azt fíftem / hog az törünn
nek meg fíeghóie lehet. Mert en az on törünnel általa az o törünn
nek

Galatiabelieknek írt

nek megholtam. Hogy az Christusnak írt / az Christusval egyetend
be megfeszítettem. De maga írt immáran nem en / hanem az
Christus il en bennem. Az mell illetet kediglen mustan viselet ez
resiben / az istennek fiában valóhútnak általa viselem / ki enghemet
szerete / és ű magát adá en írettem. Nem akarom megválni az
istennek keduit. Mert ha az o törünnel általa vagon az meg igaz
zolás / tehát az Christus hűbába holt meg.

Sarmadik ríft

Éstelen Galatiabeliek / kizoda igbizett meg túró
fót / hog ne hinnitek az igazságnak? Kifnek semek
előtt ennel előtte az Christus Jelus fel vala irua /
tú főzöttetef fészítetett vala meg. Ezak ezt akad
rom meg értenem túletet / hog ha az törünnel cze
lekedetiből vútót az bent lelket / auag az hűtnel predikállásából? Oll
éstelenek vattofi / hog mikoron lilek berint túttetef volna kezdisi /
mostan test berint tíftet vlghezist? Ill sokat benuettetef hűbába / ha
maga hűbába. Annafofart az ki bent lelket fogáltat túneket / és
annak általa / zudafot tífen tú bennetef / az törünnel czelekedeti
ből tífi ezt / auag az hűtnel predikállásából? Mikippen Abraham
és hűn az istennek / és az ű hűte meg igazulásirt vitetef ű túle. An
nakofart túggátot hog az ki hűből vadnak / azot az Abrahamnak
fiat. Mikor kedig annak előtte meglátta volna az irás / hog hűből
igazíga az isten az nipeket / először örüendetes dolgot úzene Abra
hamnak. Meg áldatnak vő mond iouendőre te benned minden nipek.
Annafofart az ki hűből vadnak / meg áldatnak az hűv Abraham
nak. Mert valaménin az törünnel czelekedetiből vadnak / atofban
vadnak

badna. Mert megvagon iruan. Atfozott minden fi meg nem ma
rad mind ezekben / az mellet az o toruinnek konuiten meg badna ir
ua / hog azot be tellesize. Hog fediglen az o toruinnek czelekedeti
bol senki meg ne igazulton az istennek elotte, niluan vagon. Mert
az igaz / hurbol il. Az o toruinben valo meg igazulas fediglen nem
hurbol vagon / hanem az fi azot be telleszendi / ilte lisen azotban.
Az & hristus meg valta munkot az o toruinnek atofiaabol miferon
mu irettunk atofia lun. Mert meg vagon irua. Atofban vagon min
den / fi fan függ / hog az Abrahamnak ighirt aldäs az Jesus & hris
tusnak általa az pogän nipekre állana / hog az hurbol általa / az
meg ighirt kent leltet el venniök. Atamfiat / ember berint
bolot. Vagon valami testamentum / kit tollehet ember berzett /
de maga ha azt ioahattak / senki meg nem fenti / es valamit hozza
nem tisen. Az Abrahamnak luttenek vala fediglen az ighiretet /
es az u magzatának. Nem rongä / magzatának / mint ha isofafrul
bolna / hanem mint egärul / es az te magzatodban / fi az & hristus.
Ezt mondom fediglen / hog az o toruin / mell az ighiretnek otanna
nig päz / es harmincz ektendouel kezdetek / erölenne nem tibi az
ighiretet / hog azt semmi tege / mellet annak elotte az & hristusire
az isten ereiben haga. Mert ha az o toruinbol vagon az öröf / im
maran ninczen ighiretbol. Aiandison ada fediglen az isten az Abra
hamnak / ighiretnek általa. Mert vagon tehag az toruin? Az tor
uintelenfighetirt adatott vala hozza / miglen az magzat el ünne
firul ighiret lutt vala / mell toruin angalosnak általa berzettet / az
közbe iaronak keziben. Az közbe iaro fediglen nem egge / de az isten
egg. Annafokairt az o toruin az istennek ighiretin / ellene vagoni?
Ne legen ez. Mert ha az toruin erre adatott volna / hog illetet ad
v v bat

Galatiabíráknak írt

batna/bizon az törvénből volna az meg igazulás. De az iras mindeneket az bűnnek birtoka alá rekesztett/hog az hit az Jelus & Jhesusban valo hitnek általa nérmeg meg az ighiretet. Minet előtte kediglen az Jhesusban valo hit fi nilatkozott volna/az o törvénnek birtoka alatt őriztetűnk vala/ az hitre be rekesztetűnk mell iő uendőre fi nilatkozit vala. Annakofairt az o törvén viselők vala múnkűnk az Jhesushoz/hog az hitnek általa nérmeg meg az igazulást. De minet otánna el ioue az hit/nimmaran több nem vagunk az gyermek viselők birtoka alatt. Mert mind tū az istennel fiait vattok/annakofairt hog hitot az Jhesus Jhesusnak. Mert vala: hit meg keresztesztetet/ az Jhesust vuttitek fel. Ninczen Sidos ninczen Görög/ninczen Bolga/ninczen Babados/ninczen firsia ninczen aszoniállat. Mert tū mind egget vattok az Jhesus Jhesusban. Hogha tū az Jhesus nipi vattok/tehag Abrahamnak magzati vattok/ es az ighiret berint örökösök.

Regeedik rís

Be mondom kediglen valamente ideiglen az örökös/ gyermek/semmben nem kúlomb az Bolgatul/ id lez bet mindeneknek ora legen/panem az neuelőknek/ es az dolgofoknak birtokot alatt vagyon/mind arczig mig az ű atta ezt el vighezte. Ezenkippen mū es miforon gyermekel volnánk/ez világhi teremtetett állatoknak birtoka alatt valánk/es Bolgálat alá valánk vet tetűnk. De minet otánna el iutt volna az űdönök be tellesedise/ el borzátá az isten az ű fiat/ es aszoniállattul sűletet/ es fi az o törvén alatt lún/hog meg váltaná azokat/hit az o törvénnek birtoka alatt valának/hog űneki fiait len-
nint

ninl/fitet ű fiáiuā fogoda. Hó miuel fediglen az isten fiaí dattol
 az isten az ű fiánal leltit az tū bútetelbe borzátā/ mellnek általa
 imád-sagunfban ezt fiáltut. Áta aia. Annafofáirt iminārañ nem
 vag belga-banem fiu/hog ha fiu vag/az istennek örófófe es vag az
 Zhrisiusnak általa. De meg aller miforon az istennek esmēretire
 nem iutottatof volna azofnak tištet vala fogálatot/fik termišet be
 rint nem istenek. De mostañ minek vtānna az istennek
 esmeretire iutátot/ sűg infabb minek vtānna az isten tūtófót az ű
 esmeretire hozā/ mi modon fordultot vgonnañ ez világhí erót-
 len/ es magānak io tehetetlen teremtetett állatokra/ es mi modon
 alartot esing vgonnañ azofnak fogálni? Napotot es holdnapo-
 tot/es űdófót/es ektendófót eggmāsiul megvāiaštuan űdóltot. Fil-
 telet tūtófót/hoghqāba ne tūttein ligen munkāt tū veletet. Átāmfē
 oi lirlet tūtófót/legetet og mint en vagot/mert en es og vagot mint
 tū. Semmiben meg nem lērtetsetet enghemet. Zuggātót hog az
 tesin: erőtlen voltānak általa predikāllām en tūnetet az euangeli-
 umot ennek elōtte/es az en felőleni valo bizonság vitelt/mell az
 tesiben vala/meg nem vtālatot/sem el nem vetget/banem og tar-
 sātót enghemet mint egg istennek angalāt/mint az Zhrisius Je-
 sus. Annafofáirt hul vagon az tū bodogsagtót? Mert tanutot vagot
 etben tūnetet/hog ha lehetett volna kemeitetet es fi vālattātót
 volna en irtetem. Annafofáirt az igaz mondasírt ellenfigghē vūtō
 fi enghemet? Nem iol fiuānnak tūtófót birni/sűg fi afarnak tūtō-
 fót zārlani/hog űköt fiuānatossāguat kōuessitet. Ho dolog fediglen
 is dologban fiuānatossāguat kōuetnetet mindenforon/es nem ez af-
 asforon miforon tū nālatot ielen vagot. Fiarzkaím/fitet es meglen
 vgonnañ fezdet pūlni mind ar/iziglan mignem az Zhrisius tū
 vv ű ben

bennetek ábrázatot vegen. Afarnám hog ielen volnit tú nálatok/
 és elváltotatnám az en bomet/merit nem tudom mit teget tú fe-
 lőletek. Mongátok meg ennefein/ki az o törünnel birtosa alate
 astartok lenni/az törüint nem halgattátok? Mert meg vagon ir-
 ua/hog Abrahamnak két fia volt/eggit az folgalo renden valo aspon-
 tul/és eggit az babad renden valotul. De az fi az folgalo renden
 valotul pületek/teft berint pületek/az fi fediglen az babad rendben
 valotul/isteni ighiretnek általa pületek/mell dolgot majunna
 vüte befidnek általa mondattatnak. Mert az két testamentumot a
 tegzik ezek/és ezefnek eggit az Sina hegrül vün eredetet/folgá-
 latra nemzuin/mell heg Agarnak és hiuattatik. Mert az Agar
 vagon azon heg Arabiaban/mellet Sina hegnef hiunak/az város
 felv vagon fediglen/mellet mostan Jerusaleminel hiunak/folgálat-
 ban il fediglen az u fiaual. De az Jerusalem/mell oda fel vagon
 babad állapotban vagon/mell mindenikünnel anna. Mert meg va-
 gon irua. Örül te meddó aspon/ki gyermeket nem pül/ faszad ki
 bedot/és fialez ki gyermeket nem kezdesz hozni/merit az el hagott
 asponnak több fiait liűnek/hog nem mint annak/az tinef firie va-
 gon. Mú fediglen afamfiai az ighiretnek fiait vágunk/az Isak
 berint. De misippen afforon/az fi teft berint pületek vala/habor-
 gatta vala az/az fi lilef berint pületek vala/vagon azonippen va-
 gon mostan és. De hog mond az iras. Veld el túled az folgalo
 renden valo aspon/az u fiaual egetembe/merit örökös nem liűen
 az folgalonak fia az babad állapotbeli asponnak fiauel. Annakofa
 írt afamfiai nem vágunk az folgalonak fiait/panem az babad álla-
 potbelinek.

Stodiek rü

Annakof

Anafolairt az szabadtságban maragátoſ meg/mell
 uel az Xhrifius múnſót meg szabadíta/és eſ meg
 len az ſolgalatnak igitaba magatofot ne kötelezzis
 tet. Im en Pál ezt mondom tüneltet/hog ha ſór
 nül meteltettek az Xhrifius tüneltet/semmit nem
 haſnāl. Vallāſi tiſet ſediglen erūl/hog minden ember köfeleſ ſi
 ſen eghiſſ az ſórinnel megtartōſára/valaſi ſór nül meteltediſ/és
 tüneltet az Xhrifius hūba valo ſiſen. Valaſi az o ſórinnel ā
 tala aſartof meg igazulni/az iſtennel ſeduiból ſi eſtetet. Mert mū
 ſileſ ſerint az hūból vāriuf az meg igazulāſnak remiſſighit. Mert
 az Xhrifius Jelus hūtiben/ſen annaſ ninczen valami ereie/hog
 valaſi ſór nül meteltediſben vāgon/ſem hog valaſi ſór nül meteliſnē
 ſul vāgon/hanem az hūtnel vāgon ereie/mell ſeretetnel ātala ma
 gāt ſi telenti iſt ezeleſeduiñ. ſol futtoſ oala ſirzoda ſi ſőztete meg
 tūſōfōt/hog ne hinniſtet az igazſāgnak? ſiluan az oſi dolognak el hē
 tele/mell nem az iſtentul vāgon/ſi tūſōfōt az hūtre hū. E g g ſeueſ
 ſouāſ eghiſſ az tiſtat meg ſouāſolſa. En bizafodom tū ſelōletek
 az iſtenben/hog vāgon azon ērtelemben maragátoſ meg. Az ſi ſe
 dig tūſōfōt meg hāboriſt/valaſi lēnd az/az iſtennel ſiſetiſ viſeli.
 En ſedig aſāmfiai/ha meg eſ az ſór nül meteliſt predikāllom/mē
 ſi ſenuedet meg eſ hāboruſāgot? Tehāg ſemmiē lūtt az ſereſſa
 ſiſt valo meg botrānſozāſ. Vanha el eſ vāgattatnānak tū tūleteſ
 azot/ſiſ meg inditānak tūſōfōt. Mert aſāmfiai az iſten az ſabad
 ſāgra hūa tūſōfōt/azot az ſabadſāgual az teſtnel ſiuanſāgāra ne
 illeret/hanem ſeretetnel ātala ſolgāllatof eggāmfiaſnak. Mert az
 eghiſſ ſōruinēz egg bēſidben teſteſediſ be/tudni illiſ ebben. Szē
 ſeſſed az te közel valo emberedet/mint te magadot.

egymást marítatol és egymást íbűtet meglassatol hog egymást a
ne fogassatol. Ez mondom fediglen/ lilek berint iariatol/ és az
testnek gonosz kívánságát be ne telleszítet. Mert az test az lilek
ellen kíván/ az lilek fediglen az test ellen. Ez fétő fediglen egymás
nak ellent tart/ hog azotot ne tehesse az melleket astartol. Hog ha
lilek berint viselitet magatokat/ nem vattol az otörutnnek birtoka a
latt. Milyen vadnak fediglen az testnek ezeledeti/ mellek ezel
Házasság töris/ parázna/ fertelmessig/ testi fantalan/ báte
uán imadás/ ember íteris/ harag tartatol/ versenghis/ gúlosigbet/ ●
haragot/ meghasonlatot/ párt útiset/ irigysigbet/ galkosságot/ ríbe
ghettediset/ dobzodást/ és egyéb ezelhez hasonlatos bűnöt/ lítrül
ezt mondom tünettek/ mikippen ennek elötte és megmondám hog
az kik illenekben leleczzenek az istennek orkában örökösöt nem líst
nek. Viskhontag az lileknek gómölcsi ezel. Szeretet/ öröm/ bife
sig/ engbedelmessig/ tegelmessig/ ísfag/ hűt/ felid sig/ mirtitlletessig
Ez illeneknek ellene ninczen törutn. Az kik fediglen Xhrisius nipi/
az únón testekben meg öltik az bűnt/ minden gonosz indulatual/
és gonosz kívánságatual. Ha lileknek általa vagon íletünk/ iará: ●
unk és lilek berint legen. Híto dúzósígnak ne legünk ítuánol/ és
egymást ne ingbertül/ és egymásra ne irigleggünk.

Satodik rísz

Ez amsiat megha foglalatos lënd és valamell ember
valami künben/ tú kik lilek vattol ez illen ember
nek íppúlure legetek felid signet lilekuel/ meg gona
doluán te magadot/ hog te és lísirtetbe ne essél.
Egymásnak terhit viselitet/ és ekkirrenn telz a
leszaz

leuel.

80

leírózitek be az Zhrisiusnak törvint. Mert ha valaki láttatit ő
 magának voluminet lenni misoron semmi ne legen/az ő maga vi
 kesco isiben meg ezaratit. Minden ember meg lassá fedigien az ő
 ezeket enit ha is/ es effippen ezaf ő magában fog únelti diczekedi
 le semmi/ es nem miaban! Mert minden ember az únón terbit fog
 ta ojeini. Az fi isteni befiduel tanntatit fedig/ript tegen minden
 marhabol annaf/az fi ütet tannta. Ne tiuelegitetek. Az isten meg
 nem móuehetetitek. Mert valami vetemint tünd ember/vóam
 azont fogia aratni. Mert az fraz ő testinet általa tißen vetemint
 az testbol rorhadast arat/ de fi az lileket általa tißen vetemint/
 az lilekból örök iletet fog aratni. Tot tiuin meg ne fárraggunk.
 Mert misoron annaf idele lißen/aradni fogunk/ha meg nem fárra
 dunk. Angafokait miglen údont vagon/ tegunk tot/ minden ember
 refuel/ielesben fediglen az kereksten búntet házabeli niptuel. Látta
 tot mell leuelet irtam túnektet az en tulandon kezemuel. Valakik
 afariát magokot kelletni túnektet semilek berint az tesiben/azot fia
 semgenet túrófót/hog fórnúl metelleggetek/ezaf azirt hog az Zhrí
 sius kerekte taitait háboruságot ne benueggenek. Mert az tit fórn
 nál metelkednek/meg út sem tarták meg az törvint/de azirt alar
 iát hog tú fórnúl metelleggetek/hog az tú testetekben diczekeggenek/
 Xauul legen fediglen en túlem hog diczekeggem egébbenhanem ezaf
 az or Jesus Zhrisiusnak kerekte fáiban/mell Zhrisiusnak általa
 ez világon ennekem megholt/ es en es ez világnak. Mert az Jesus
 Zhrisiusban sem annaf valami ereie ninczen/hog valaki Sido/sem
 annaf hog valaki pogán/hanem az on teremtetett állatnak vagon ere
 le. Es valakik ez igaz mutato mirtit berint iarnak az istennel bife
 lighet/ es irgalmassága vagon azotual/ es az igaz. Israél niptuel/
 mell

Galatiabelieknek írt

mell isten nipe. Innét toua senti ennekem bántasomra ne legyen.
Mert en az or Jesus testin valo veresigheket helet az en testem
ben viselem. Az mu vrunk Jesus Xpistujnak kedue legen az tu let
ketesuel atamfiai Amen.

Az Galatiabelieknek írt leuel Romabol küldetett volt.

Az Szent Pál leuelinek

értelme/mellet az Xesusbelieknek írt.

Az Xesus városbeliek báluán imádot valának/tiualé
tippen kediglen imággát vala az Dianát/tinek nag
templomot es raftanak vala/mell mind ez files vi
lagon hires vala/mellrül az pogánok es az u irások:

ban sok helyen emlékezetet tißnek/ ezek órdóghi tudománokban vala
nak foglalatosok. Kit mikor on hallottak volna az apostolosnak pres
dikacioit az u órdonghóssigrul valo fónuótót eggybe hordak/ es meg
igheget/ mell fónueket nag drága pinzen berzetteket vala/mint az
apostolosnak ezeledisekrul valo fónúten meg vagon iruán. Annako
kairt hog az városbelieket enne tiuelghisból fi vehetne sent Pál há
rom este ndeig lafozok u fózóttól/mindent tiuin az mi az u üduóssis
ghetre hasznal vala/ tinek ott sofán ellene mondanak vala. Ho
lort az Xpistus neuere sokat þenuede/mert ez városban fene vas e
dak

'euel.

6.

doſnaſ eſ veteſ ūtet / hog ūtet el veſteneſ / de iſtenneſ ſegbirezigha
böl meg ſabaduluān / eſ ū ez vāroſbol fi menuin az Eimotheuſi ba
gā ū főzöttöl. Znti azirt ūföt ez leuelneſ általa / metteſ fogſágbol
ira / hog miſippen az hűtben meg marattanaſ vala / azonſippen
eouābba eſ meg maradnānaſ / eſ fogat ſorāſ nélkül valo garapodāſ
vennineſ. Vighezetre iſetneſ moggāt ir ūneſieſ / eſ meg iſenti ūne
ſieſ mit ſellen ſouetnieſ / eſ mit ſellen el tãuoztatnieſ / miuel tartoz
zanaſ az ſirieſ az ū ſeleſigheſneſ / az ſeleſigheſ az ū ſirieſ
neſ / miuel tartozzanaſ az arāſ az ū ſioſnaſ / az ſiaſ
az ū attoſnaſ / miuel az voraſ az ū ſolgāioſnaſ /
az ſolgāſ az ū vroſnaſ.

ff az ſent

2K Pent Pál

apostolnak levele / mellett

az Ejesusbelieknek írt.

1. Első r. 1. 1.

1. Pál ti az istennel aharattánál általa az Je-
sus Zhrisusnak apostola vagot / irom ez levelet
az Ejesusban való benteknek / és tit hívet az
Zhrisus Jესusban. Kiánok rúneket az istentől
az mű atánkul / és az or Jესus Zhrisustul isten
ni feduet és bítelighet. Eldott az isten az mű orunknak
az Jესus Zhrisusnak attá / ti meg álda munkót az Zhrisusban
minden lelki áldásual az mennelben. Mikippén el válasta munkót
ú benne / annak előtte / minel előtte ez világnak fundamentomi fel-
vettet ninel / hog bentel lennink ú előtte az bereteket általa / és ol-
tal / titben lenki semmit meg ne fedhessen / ti elől el válasta mún-
kót / hog fiaiu fogadna az Jესus Zhrisusnak általa ú magában
az ú aharattánál io fedue berint / hog az mű hozzánt való feduinel
fellighes volradirzireffik / melluel berelmetesek tün munkót az
ú berelmes fiának általa. Ki által vagon az mű válságunk / és
az ú orinek általa bűneinknek boczanatssa az ú mű hozzánt való fed-
uinel fardagsága berint / mellből búsiguel ríft tün múnentink min-
den adománban / és bölcsesigten / meg ielentyin múnentunk az ú az
farat

Paratának titok voltát az úio ledue berint/mellet el vighezett va
 la ú magában/miglen be tellesedninet az údót/az melleket erre ber
 zett vala/hog summa berint mindeneket meg ippintene az Chris
 tusnak általa/mind ki az mennieken vadnak / s mind ki az föld
 dón/vgan azon általa/ki által az istenuel örössigben riessé tite
 tinf/és elől el válastatant az istennek el vighezett akarattá berint
 kinef ereitől mindenek lifnek az ú akarattának decretoma berint
 hog mű az ú felfighes voltának tiessigbire legünk. Kit egebelnek
 d előtte reminsigbunket az Christusban vetők/ kiben mű és reminsig
 gbunköt versűt/az igazságnak befűdit meg haluán/az euangeliumet
 kiben tűneket úduössiget vagon/ mellett meg és tegzinel tütőfő
 az meg ighirt bent lilefűel/ minek vāanna az hűtre fordulatot/ mell
 bent lilef/az mű örössigbunket tele/az meg nért öröknel vált sága
 ra/az ú felfighes voltának dicziretire. Annafofűit en és miforon
 hallottam volna az tú Christusban valo hűtötőfűt/ és minden ber
 telhez valo berelmegetet/ nem sűnóm meg hālāt adni tú trettetel/
 imādsāghimban emlékezetet tiuīn tú rulatol/hog az mű vrunk Je
 e sus Christusnak istene az dűczősignet atta/aggon tűneket bent lelke
 kinef általa az hűtöt nagubban meg értbessitet/és meg esmērbessit
 et/és az ú esmēretire iutbassatol/ és hog az tú lelki beremeitene
 vilagossāg adattassit/hog tuggatol mell naglegen az reminsig/az
 mellre ú hűtt/és az ú örössighinet/ mell kardag dűczősigbe vagon
 az bentelben/és az ú mű hozzant valo hatalmassāgának mell iz
 ghen nag volta legen/ki hűsűnt ú benne/ az ú erőss voltának ereie
 berint/mell magát ki telenti/mell erőt az Christusban és ki telene
 te afforon/ miforon fel tāmāstā ütet halottaibol/ és több felől út
 f telg ú mellg az mennieken/minden feiedelemsignet/és hatalmassāg
 fr ij nak

23. Eſus belicſneſire

nal/és erőſſigneſ/és praſagnal/és minden neueſ ſelette/ alara
mi neueſ neuezteſſik/ nem ezaſ ez világon/ hanem annaſ ſelette
az iouendő világon és. És mindeneket lábai alá vete űneſi/ és űtet
ada hog ſeie legen az egg házbeli nipeſ mindenekneſ ſelette/ mell
űneſi teſte/és annaſ betelleſtőic/ſi mindeneket mindenekben be tölte.

Masodik rife.

Es mikorön megholtatol volna az vitéſekneſ és
az bűnőſneſ miatta/ melleſben nimirön iaratol a
ez világnal őróf ideie ſerint/és ez világnal ſeideſ
me ſerint/ſineſ birtoka az éghen vágon/ és az lelki
induláſon ſi moſtañ az ſo fogadatlan ſialon mutatta ereit/ſineſ
közötte forgunk vala mű és mind náiañ / az mű teſtűnkneſ go
noſ ſiuánſaghiban/ az ſi ſiñ az melleſ az mű teſtűnkneſ és ſeda
vűnkneſ kellenek vala/ és termiſet ſerint haragnal valánk ſial
mint egebeſ. De az iſten ſi lazdag az irgalmaſſagban/az ű nag ſe
relmeiri/az melleſ múnkót ſerete/ meg akkorön és mikorön meg
holtunk volna az bűnőſneſ általa egetembe meg eleveníte múnkót
az Chriſtusual egetembe/az iſtenneſ ſedutneſ általa menekediteſ
meg/és ű vele egetembe az mennieieſ között űteteſ az Chriſtus Je
ſusban/ hog meg mutatná az iouendő világon/ az ű ſerelmineſ
ſelette igben nag bű voltát/az ű műhozának valo io voltaual az
Chriſtus Jeſusnal általa. Mert az Iſtenneſ ſedviből meneked
diteſ meg/az bűneſ általa/és ez nem tū magatolból vágon. Iſten
neſ atándika az/ nem io műelledetefneſ általa/hog valaki ne dicze
ſeggiſ. Mert ű teremtetett állati vágunk/ teremtetűñ az Chriſtus
Jeſusban/ io műelledetefre/ melleſet elől meg ſerze az iſten hog aſ
20f.

zostan iárnān. Annafoairt emlekezete meg tusa / hog' tū nimē
 teron az tesiben pogānos liuin / fōrnūl metelis nélkül való nipeknek
 biuatiot vala / az niptul mell az tesiben fōrnūl metelkedő nipek hi-
 uattatit / mell fōrnūl metēlis fezekuel lißen / hog az ūdōben az & hri-
 sius nélkül valatof / es el ideghenültetef vala az igaz Israeltnek né-
 pinet io tōruinben ilō vārosātul / es ideghenel valaot az istennek igbē
 retinek testamentomātul / remin / igtef nem vala / istentelenek valas-
 tof ez vilagon. Mostan kediglen az & hristus Jesusnak általa / es
 az ū virinek általa fōzel valof lūtōf / kif ennek elōtte tāuul valof va-
 latof. Mert ū az mū bifefighunk / ki fēt niptul egget berze / es az
 kerntisnek fōz falāt le rontā az ū testinek általa / az harag tartāst
 az emberi berziseiben való paranczolatofnak tōruinē semmiē tū-
 uin / hog fēt nipek teremtene ū magāban egg on emberrē / bifefighet
 berzeuin / es hog megengheftelne az istennek mind ez fētōt egg
 tesiben / az kereft fanak általa / mellnek általa az harag tartāst es
 meg ōle / es el iūuin bifefighet hirdete tūnektef / kif tāuul valatof /
 es azofnak kif fōzel. Mert mūnekunk kif fēt fēle nipek valānk ū āl-
 tala vagon menetunk egg lilekben az afa istenhez. Annafoairt im-
 mārān nem vattof vendig nipek / es iōueuinē / hanem az bentefuel
 egg vārosbeliek vattof / es az istennek hāzabeli nipi / kif az apost o-
 lofnak es az profetāfnak fundamentomāra felul rafattatātōf / az Je-
 sus & hristus fū beghelet fū liuin / mellben valami rafas eggbe il-
 lettetit / az bent templommā neuefedit az or istenben / siben tūne-
 ket es egetembe ippulistef vagon az istennek hāzarz lāiāban az bent
 lileknek általa.

Sarimadik rē

213. ERESZ BELITKESRE

3 okirt vagot en Pál az Xhrisius Jესusnak foglár
 tú irettetef pogánokirt. Mert hallatof az istennel
 keduinek dolgosságát/mell dolgosságot ennekem ada
 bog tú főzöttetef viselnél/hog ielenis szerint ki nia
 latkozata ennekem az ú istent titkiat mint ennek
 előtte leues befíduel meg irám/mellből meg értetitek az en értef
 memet/mell az Xhrisiusnak titkiában vagon/mikoron oluastatof/
 mell isteni titof egéb üdőkben niluán nem volt az embereknek fia is
 na/mint mostán meg ielent az ú bent apostolinal/és profetainal
 az bent lileknek általa/hog az pogán nipel és az öröklyhet egetem
 be biriák/és egg testet tegenek/és az istennel ighiretiben rişefek les
 genek az Xhrisiusban az euangeliumnak általa/mellben şolga lúf
 az istennel en hozzám valo keduinek aiándikának általa/mellet az
 ba ennekem az ú hatalmasságának ereie szerint. Ennekem/ki min
 den bentel főzött/leg lúşşebb vagot/adá az isten ez aiánditof/hog
 az pogánoknak főzötte predikállam az Xhrisiusnak karzagságát/
 mellnek vighire nem mehetnek/és vilāgra hozzám mindeneknek/és
 meg mutassam az isteni titoknak főzönşiguel valo uiele mell nag
 legen/mell el vala rentetuin öröktúl fogua az istenben/ki mindene
 ket teremte az Jესus Xhrisiusnak általa/hog niluán legen mostán
 az egg ház nipel általa az istennel felette ighen fúlomb fúlomb
 şippen valo bölczesighe/azofnak/ki az mennelben şú állapotban/és
 hatalmas állapotban vadnak az örök üdők szerint/mell üdőköt elentül
 fogua erre vighere/mell egg házbeli nipel şerze az mû vruntban
 az Xhrisius Jესusban/kinel általa bátorşagunt vagon/és bizada
 lomual valo hozzā menetunt/mell bizodalmut vagon az ú benne
 valo hűtuntnek általa. Annakofairt şirtet hog meg ne fogatkozoz

hol az bűbék az én saáruság benuedismirt / melleket tū irettetel
 benuedet / mell tūneket dirziretetetre vagon. Az dolognak oláire
 meg bantom az en terdeimet az mū orunknak az Jesus Xristus
 nak arcának / titúl mint főzőnfighes afānkul / minden rāfonsāga
 nak neuezeti vagon / mind az mennelben / s mind az földön / hog aga
 gon tūneket az ű dūrzófighinet fāzdag volta berint crót / tiuel meg
 erőssülletet az ű bent lelkinek általa / es belső emberre legetet / hog
 az Xristus laforzik az tū bűtetben / az bűnek általa / es hog az
 bűben gūfret verietet / es fundamentomot vessetet / es hog meg
 foghassatot mind az egéb bentekuel egetembe az istennek io volta /
 mell ighen el tericdett legen / es mell hōsβān el hatott legen / es mell
 ighen mill legen / es mell tghen felsighes legen / es hog meg esmēe
 bessitet az Xristusnak mū hozzānt valo berelmīt / mell minden
 emberi tudomānt felúl mul / hog be telleséggetet az istennek minden
 telles voltāual. Annak lediglen az ti mind ezeknek felette / az mel
 letet kirunk / auag gondolunk az ű ereinek általa / mell mū bennünk
 magāt ielenti / mindent nagbūsiguel be tellesighet / legen dūrzófig
 az egāhāz beli nypnek főzotte az Jesus Xristusnak általa / ez via
 lāgnak minden örōffōn örōffē valo ideiben / Amen.

Megeedik risz

Anakofairt intelet tūfōfōt en ti fogol vāgof az
 or istenirt / hog vā iāriatof mint milto az hie
 uatalhoz / melluel az isten el biua / minden alāa
 zatofāgual / es belidfiguel / es engbedelmessiguel /
 eg mālnek tūruin az beretnek általa / es arra űgelezzetet hog
 az bīfesignek fōtele által az lelki eggesighet meg tarzātot. Az ā

az test/és egg az lélek mitippen el és bízattatátok/ az tú bízattatol
 solnat egg reményigiben. Egg az or/egg az bút/egg az kerekség/
 egg az isten/ki mindeneknek atja/ki mindeneknek felette vagon/és
 mindenekén vagon/és tú bennetek mindentekben. De maga minde
 nekünknek adott az isten aiaánditot az Christusnak adománának mir
 eke berint. Annakokairt monga. Mikorón az magasságba fel ment
 volna/az foglagon fogva viug/és aiaánditot ada az embereknek. De
 emezoda hog ezt monga/fel mine/hanem ez hog le és állott volt
 először az földnek leg alfo rífiere? Az ki le állott volt/ vgan azon
 az ki fel és mene minden egheknek felibe/ hog mindeneket be tölte
 ne. És vgan azon ada nimelleket hog apostolok lenninek/nimellek
 ket hog irás magarazok/és nimelleket hog profeták/nimelleket ke
 dig hog euangelium hirdetőt legenek/nimelleket hog pásttorok és
 tanító/ hog az ú munkaiotual az benteknek szolgálóának/ és az
 Christus Jesusnak testit ippitenek/ mind aczíg mig nem mind
 niaian az bútnek egges voltába iussunk/és az istennek fiaiak esmere
 tire/és hog írt emberre legünk/ és az mû üdöntnek mirtike berint
 tellesfiguel valo írt üdöuel az Christushoz legünk hasonlatosok/ hog
 annet toua gyermeket ne legünk/ki az vizen valo habnak hasonlatos
 sága berint ide és toua veressünk minden tanúságnak belüel/embe
 reknek alnakságának általa/és zalárdságának általa/melluel mûn
 kót meg kezdenek/hog munkót meg zallanak/hanem az bereteben
 igasságot követvün mindenestül fogva abban neuefeggünk fel/az ki
 nekünk feiünk/az az/ az Christusban/ kiben az egkiss test/ha az
 egéb tagotual egerembe erőssén eggbe foglaltatik/és eggbe ragas
 zik/az tagoknak minden eggbe ereftisinek általa/és az tagokba az
 egkiss testből ilő erő szolgáltatit/és az testnek minden rífiiben az ú

eteinek miuoltat meg mutatko / anníán mené naósága az testnek
 ríbinék vagon / neuefedist ad az testnek / úmagának ippúlísre / az be
 retetnek általa. Annafofart ezt mondom / es bizonylágot tífet az
 er istennek általa hog ennek utánna ne iariatok affippen / mint az
 egéb pogánok iárnak az úafaratofnak híuságában / fínek az ú lel
 kékét fótisig fogtabe / fí el ideghenúltene az isteni leltúl az tudat
 lánfaghirt / az mell ú bennék vagon / es az ú búónek meg vasulásas
 irt / fí minek utánna arra iutának / hog búófrúf valo bánat nélkűf
 d illenek / ú magokot fantalan iltre adák / hog minden fertelmes bűnt
 naót elhetetleníquel tenninek. Tú fediglen nem effippen tanulatók
 meg az Xhrisust. Mert az ú befidit halgatatók / es abban erre
 tanítának túófót / hog mikippen az Jesusban igazság vagon / azon
 szippen le kell vetnetek az o embert az ú elebb valo illetiuel egetembe
 mell el rothad / az ú tiuelghísinek tiuánlágbi berint / meg kell fedig
 len vnyulnotok az tú értelmetekben az bent lileknek általa / es vny em
 berbe kell fel óltóznótok / ki isten berint teremtetett / az meg igazus
 lásnak / es igazságnak bentíghinek általa. Annafofart az hamiss
 befídet el haguán / minden igazat állson az ú fóz el valo emberiuel.
 Mert eggmás tagiai vagunk. Megharagoggatók / es ne vitkezzet
 tek. Az nap el ne nyugoggik az tú haragtófon / es ne aggatók helt az
 vādolonak. Az ki oroz valo / touabbā ne orozzonhanem inkább munkā
 lóggik / kezeiuel io munkāt tiuin / hog odhasson annak az kinek búfíghet
 lēnd. Semmi fertelmes befíd az tú bātófbol ne iúion / hanem ha
 mell io / es ippúlísre valo / es anníssor lísen mennísser búfíghet / hog
 fedues legen ozolnak az fí halgatták. Es meg ne bōnorízzátok
 az istennek bent lelkít / kinek általa iegezve vattok az vālságnak nap
 l taglān / Minden mtreguel valo befíd / es fel fuallodās / es harag

Christus beliet nek jrt

U minden fel fonal valo feddödis / es minden átkozodás ki veltetse
 kit tu közzöletet minden gonosságualegetembe. Egymáshoz fedig
 ben is legetet / közzöletetes búuít / egymásnak adalozot / mikippen
 az isten es az Christusnak általa adalozet tünettek.

Stodiek rik

Annafofakirt az istennet közzöletet / mint berela
 mes fia / es berelemben iariatot / mikippen az Chri
 stus es berete munkot / es u magat ada mü irettünk
 atanditül es áldozatul az istennet / mell is illatint
 lün. Konabba az paraználfodást / es afar mi fertela
 messigbet / auag fősinfigbet ingen ne hallanak tu közzötet / mint
 az beretkez illit / auag istelen befidet / auag balgatag befidet / auag
 ezuf befidet / mellet nem illehet / hanem inkább hala adas. Mert ezt
 sugáratog bog sem paraználfodonat / sem fertelmesnet / sem fősinnet
 ki báluán imado / örösigbe ninczen az Christusnak es az istennet
 orfagaban. Senki tútofo meg ne ezallon hiaba valo befidetuel.
 Mert ennetofakirt fofott iuni az istennet haragia az fofogadatlan
 fiafra. Annafofakirt ne legetet u velet közzöfo. Mert ennet előtte
 fofitfigbet valatof / mostan fediglen vilagosságot vattot az or istens
 ben. U g iariatot mint vilagosságnak fia. Mert az lileket gómof
 ez minden isfagban / es ártatlanfagban / es igasságnan vagon / is
 meg látuan / az mi az or istennet kellemetes legen. Es ne közzö
 sületet az fofitfigbet hasznalatlan müeltedetibez / főg inkább azon
 fot es meg mutaffatog bog nem is. Mert az minemü dolgot ez
 illenet fiffet tiffon / istelen ezal mondant es. De mindenet niluan
 fiffet mitoron az vilagosságtul ki jelentetnek. Mert valami által
 palami

valami dolog ki jelenik/világossá az. Annafofáirt mengő. Ser-
 kén fel ki alosból/és fell fel halottaiból/és világosságot fog tenni
 teneked az Xristus. Annafofáirt meg lássátok mikippen fogat-
 zás nélkül iáratot/és nem mint estelenek/hanem mint bölczek
 és az időnek allosmas voltát aron és meg vegitek/hog miuel az
 emberi életnek napiat nag veszedelemben foregnak. Annafofáirt e-
 stelenek ne legyetek/hanem meg érzitek mi legen az or istennek a-
 ratta. És borual meg ne rißegülletet/mellben mirtilletet
 den illet vagon/de be telteleggetet bent lileluel/és túmagatolnak
 beßilletet ineliseket/és isteni dirzireket/és lelki ineketnek álta-
 la inekeluin/és dirzireket tiuin az or istennek az tú bútetelben/han-
 lát aduán az istennek/és az atának mindenekrül mindenkoron/az
 mú orunknak az Xesus Xristusnak neuioe. Eggmásnak birtoka a-
 latt legetek az istennek filelmiuel. Felesigbet az tú tulaydon sirie-
 telnek birtoka alatt legetek/mint az ornak. Mert az sirn feie az fe-
 lesignet/mikippen az Xristus és feie az egg házbeli nípnek/és
 vagon azon az ki eghissigbet ad az testnek. Annafofáirt mikippen az
 egg házbeli níp birtoka alatt vagon az Xristusnak/czentkippen az
 felesigbet és birtokot alatt legenek az ú sirietnek mindenekben. Fir-
 tet/beressitet az tú felesigbetelet/mikippen az Xristus és beres-
 tet az egg házbeli nípnek/és ú magát halálra adá azirt/hog azt meg
 bentelne/mell meg tistintatott az moso vizben az ighinek általa/
 hog ú magához fogná az egg házbeli nípnek/hog dirziretes legen
 és olt/mellen vndoflag/auag rantz ninczen/auog valami egéb ez
 félé/hanem hog bent legen/és olt kiben senki semmit meg ne fedt-
 sen. Mikippen fell beretni az sirietnek az ú felesigbetelet/mint ma-
 f landon az ünöntestetet. Az ki az ú felesigbit bereti/ú magát ber-
 ny ny retá

Mert senki seha az únon tulandon testit nem gúllotte / sóg neug
li / es taplalta azt / misippen az or isten es az egg házbeli niper.
Mert vgan azon testnek vagunk tagjai / es vgan azonnal vagunk
testből / es tetemiből. Ez dolognak okait el fogia hadni az ember
az ú atfát es az ú annát / es az ú felesighihez foglalta magát / es
ez kettőből egg testi lisen. Ez isteni titok nag / de en fölct az Chris
tusul / es az egg házbeli nipur. De maga tú es eggenfid ezt tes
glet / hog minden az ú felesighit peresse / mint únon magát. Az se
fig fediglen ezt tege hog beczülte es tistelle az ú orát.

Gatodik risz

G fiaf bauat fogaggátot az tú ataitolnak az or
istenben. Mert igaz ez. Tistelled az te atadot es
anadot / mell elő poranczolat az ighireben / hog
iol legen teneked dolgod / es hoszu iletú lig ez földön.
Tú ataf haragra ne indczátot az tú fiaitot / hanem iol neuellitel
fel úfot / tanntasnak es isten perint valo meg feddisnek általa. Tú
fogaf bauat fogaggátot azofnak / lit orát test perint / filelemuel es
retteghisuel / es az tú búcteknek egg úgúlighiuel / mint az Chris
tusnak / nem sembe valo fogalatot tiuin / mint ha embereknek ú
geteznitet magatokat kellezni / hanem mint az Christusnak fogai /
io keduel meg tiuin azofot az melleket isten akar / io akaratal
fogaluán az or istennek / es nem embereknek / azé niluán tuduán hog
minden az mi iot tiben arrul irdemet vissen az istentúl / akar fogal
legen s akar sabados. Es tú orát es vgan azonkippen rzelekegge
set ú velet / el haguán az fenjitefben / ezt niluán tuduán hog az tú
orátot es az mennorbagban vagon / es semilnek tekintete nins e
! ren.

ezen annál. Vigyeztet / en a sámfiat legetet erőset az ur istennel
 általa / és az ú ereit hatalmának általa. Vegitek reátok az isten
 nel minden fejuerbeli öltözetit / hog meg alhassátok az ördögnek al
 naflághit / mell gártja meg út. Mert ninczen múnclúnt banywa
 sunt az testnek és az vörnek ellene / hanem az ofnak ellene / ki feiede
 lemisigben vadnak / az ofnak ellene / ki hatalmas állapotban ílnek / a
 z ofnak ellene / ki ez világnak orai / és ez világnak jótisighinek biz
 rai / és az égben való gonosz belleteknek alnak / ághinak ellene. Ana
 nakofáirt vegitek reátok az istennel minden fejuerbeli öltözetit / hog
 ellenet alhassátok az veszedelmes napon / és mindeneket meg berezs
 uia belleteket meg tarthassátok. Annakofáirt állatok meg és igazság
 nak általa öuer / zöuel által öuer / zítet derékaitokat / és az igazságnak
 melluajába fel öltözzetek / lábaitokba való öltözzetek / legén hog ki
 bel legetek az bilesignek euangeliumára / mindeneknek felette / edig
 lenfel vegitek az hitnek párfát / melluel amaz gonosznak minden tú
 zes nílát meg olthassátok. És az üdüössignek hísfát és fel vegi
 tet / és az lelki fejuert / mell az istennel ighte / és lileiben imádsá
 got tegetek minden üdőben / minden főörghisben / és kirisben / és
 minden forgalmatosfáguat erre vigázzátok / és továbbá erre hog te
 mádságot tegetek minden bentekirt / és en irtetem és / hog az isten
 aggon ennekem szabadfáguat való befidet az en sámna fel hitáfá
 ban / hog ki nílatoztassam az euangeliumnak isteni titkfát / mellet
 en hirdetek / mellre az isten enghemet válastott / és mellirt fogfá
 ban vadok / hog szabadon polhassak az euangeliumban / misippen fell
 ennekem polnom. Hog tuggátok / ediglen tú és az ofot / az mellet en
 bozzám tartoznak / és mit ez eleféggem / mindenekről bizohossá ti
 ben tútok az Tichirus / ki ennekem berelmes sámfia / és az ur
 ny in iste

istenben hito folgām / hit tū hozzátot küldt ez vigre hog értelme
 denmit az en dolgaim felöl / es hog meg vigasztalna az tū búcsitese
 Riuanom az ata istentül / es az or Iesus Xristustul / hog bíte
 sigbet legen az acasiatnak / es eggmáshez valo kerelmet / hütuel
 egetembe. Az istenket kedue legen mindenekuel / hit tistān peretit
 az mū vrunk Iesus Xristust / Amen.

Az Ihesusbelieknek itt leuelet kültit
 volt Romából Eyrhikufnak általa. a

Az Szent Pál leuelinek

értelme / mellet az Filippibelieknek irt.

E leuelet az Filippibelieknek irta Szent Pál / melle
 ben miltān diczirí útót / hog az hütben meg marat
 tanak vala / mellet eggyet fel vüttenek vala / es az ha
 miss apostoloknak sauokot be nem vüttit vala mint
 az Korinthusbeliek / es az Galatiabeliek. Annafofā
 itt dicziruin útót inti hog az hütben meg maraggana / es abban
 garapoggana / inti touabbā az eggmáshez valo egenessigre / mel
 nem lehet azok főzött / az hit fel sualkottana. Vighezetre meg bā
 soritā az ű búót az hamiss apostoloknak ellene / hit mindenütt az
 zōn űgeleznek vala hog az kerekstenelet az Sido hütre rongāt / hitet
 ebeknek neuer / es gonos műeseknek / es az Xristus neuinek
 ellenfighinek / es ott embereket hit az űnön basokot isten helyē tist
 eelnek / sobul niluābban ű ellenek meg nem induluān / mint ez leuel
 beno. az Szent

Az Szent Pál

apostolnak levele / mellet

az Filippibelieknek írt.

Első r. 1.

Pál és Timotheus Jézus Krisztusnak szolgál-
 triuk ez levelet minden szenteknek / kik az Krisztus
 Jézus nevére vallak / és kik Filippiben vadnak / azok
 ual egetembe / kik ott püspökök / és egg házbeli nipek
 nek szolgálai. Kiüanunk tünettek az istentől az mű az
 lantól / és az or Jézus Krisztustól isteni kedvet és bilesighet.
 Pálát adok az en istenemnek / valaménisszer tú rulatok meg emleke-
 zem mindenforon minden imádságomban / nag örömmel imádságot
 tiuin tú írettetek mindentekirt / hog az euangeliumnak főzónsiguel
 valo virehire iutottatok az első naptul fogva / mind ez ideiglen / dila-
 uán hiuin ezt / hog az ki az io dolgot el kezdette tú bennetek / el és vi-
 ghezi az Jézus Krisztusnak napiaiglañ / mikippen igaz dolog hog
 en ezt higgem tú felóletek mind náiañ. Annafofaiit hog búemben
 vattok tú ennekem mind foglágimban és mind magamnak meg iga-
 ziságában és mind az euangeliumnak erőssén valo vallásában / mila-
 ron tú mind náiañ az istennek keduiben en velem ríbeset legetek.
 Mert bizonságom ennekem az isten / mell igben kiüannialat túrófót
 mind náiañ az Jézus Krisztusnak főhóruletes búiben / és iohában

23' Filippibelieknek írt

És ezen és írem az istent hog az ú beretettel innét toua és na
 pontid nagubban ki mutassa magát az isten esmêretiben / és min
 den értelenben hog azokat haggátok ioa / mellett felfighes dolgoz /
 és hog ti írtát legetek / és ollat hog senkinek tantorodására ne legetek
 az Christus napiaiglan be teluin az meg igazulásnak gémöszire
 mell az Zesus Christusnak általa történik / az istennek búzósighire
 és dízire. Afarom fediglen atamfiai tudastokra adnom hog az
 en rantam valo dolgoz infabb az euangeliumnak neueledisire esinek
 og hog az en fogságim / mellett az Christusirt benuedik / nluan
 lúnek az feredelemnek eghis házaban / és mind egebetek / és
 hog az or istenben valo atafiatnak főzöle soka az en fogságim
 bol bizodalmat viuin / batrobbat lenninek az istennek bebidit filelem
 nélkül hirdetni. Niki bizony az hog irigysigbol / és versenysigbol predi
 káltak az Christust / niki fediglen io aharatire és. Az ki fediglen
 versenysigbol hirdetik az Christust / nem ti írtán hirdetik / ki azt alij
 kál hog úf evel az en fogságimban nagubb sariaruságot hozzanak
 en ream / niki esmeglen beretetbol / ki tuggat hog az euangelium
 nak oltolmára vetettene legenghemet. Mert mirzodo? De ma
 ga afar minoden legen / afar bin alatt és afar igasságnak általa ha
 az Christus hirdettetik / és ezen örülök mostan / fog ez otan és
 örülni fogok. Mert tudom hog ez úduössighemre lißen ennekem az
 ú imádságtoknak általa / és az Zesus Christusnak tessinek általa /
 mellett ennekem szolgálat / az en várósom / és remnysighem berint /
 hog semmi dologban meg nem bigerültetem / hanem milippen minc
 denkoron cüttem azonkippen mostan és minden sabadságual valo be
 biduel fel magasztaltatik az Christus az en testemben / afar illek
 és afar hallak. Mert ennekem iletem az Christus / és halalom né
 relig

refig hog ha ilnem törtinik az tesiben/ez gömölze az en munkam
 nek/ es mit valaszt magamnak nem tudom. Mert meg borit en
 phemet ez két dolg. Xiuānek az tesül el bakadnom/ es az Xhrist
 fusual lennem/ sokual es nagual iotb. De az tesiben meg maradnom
 fűsighetb tú irettetel/ es ezt bizonyual tudom/ hog meg maradand
 do leget/ es mind tú veletel meg maradando leget/ az tú garapos
 dástolirt/ es az hűtnek örömeirt/ hog az en bennem való diczetes
 dislet nagubb túsiguel ki terieggem az Xhristus Xesusnak általa/ az
 den tú hozzátof való meg terisemnek általa. Ezak affippen illetel
 emberek főzött/ az mint milto az Xhristusnak euangeliumához.
 Hog akar akkoron mikoron főzitekbe meget/ es tútötet meg látal
 s akar mikoron táuul vagot hallam tú felöletel/ hog mind lilefue
 s mind akaratual egget vattot/ eggütt viuan bant/ az euangelium
 nak hűte mellett/ es semmiben meg ne rettennetek az ellensighektül
 mell dolog bizonyozofnak veszedelmeknek oka/ tünettek fediglen üduof
 sigeteknek oka/ es ez az istentül vagon/ mert aiándik adatott tünettek
 az Xhristusirt/ nem ezak hog ű benne higgetel/ hanem annak fe
 lette hog beueggetel es ű irette/ vgan azon ban ütuástot vagon m
 nemus láttatof en bennem/ es mostan es hallotof en bennem.

Masodik risz.

Enakofairt ha mi vigasztalástot vagon tünettek az
 Xhristusban/ ha mi peretetek vidamsága/ ha mi
 bent lilefue főzónsiguel való volta/ ha valami főnő
 rületes fűet/ es iohot vadnak tú bennetel/ es irgala
 masságot/ tellesigzitet be az en örömemet/ hog egg lelki indulás
 legem tú bennetel/ egg perelmetel/ legen/ egg akaratual legetel/

egy értelműel/hog valami fő-tetek ne legyen ver'ensignei általa/as
 uag h'u dúc'ósignei általa/panem lilieknek alá'atos volt'ának álta
 la/eggitet más'otot ú magánál ieles'bnét itille. Eggitet se nizz'e
 az óu'git/panem mindentek az nizz'e/az mellet eg'be'le. Ez lelke
 indulás legyen t'ubennetek az mell az X'ristus J'f'uban es vala/
 ki mikor'ón az istennek b'emiliben volna/nem alnt'a er'uel p'ú:t d'os
 lagna'k lenni ezt/hog istenhez egenlő ligen/pan:m u magat úress'e
 tiue/so'lg'ának ab'razattat o'u'it' fel/es embere'nek hasonlatoss'ág'aa
 ban bel'hez'tet'et/ es tipe b'erint v'g lelettet'et/mint egy ember/meg
 alá'zó u magat/eng'pedelmez l'u'it' mind az b'al'á'igla'ñ/az b'al'á'ig
 la'ñ fedigle'ñ/mellet az kere'pt f'án b'enue'de. Anna'sol'airt az isten es
 na'g'ón f'ei magat'ala'útet/es o'lt' n'uet ada ú'nek'i/mell minden ne'v
 net felette v'agon/hog az J'es'us n'eu'ibe minden t'ér'd meg b'atollon
 mind menn'ie'iek'nek/ s mind föld'ie'iek'nek/ s mind föld' alatt val'ok'nak
 t'ér'de/es minden n'el'v' vallást' tegen/hog az J'es'us X'ristus v'r/
 az a'fa istennek t'is'te'ss'ig'h'ire. Anna'sol'airt en b'erelmes a'f'ám'fiat
 mi'kippe'ñ mindent'or'ón eng'ettet'et/nem ez'at mint az en ielen'li'v'
 temben/panem most'án az en t'au'ul litemben/tegetek munk'at az b'
 t'ú'ú'v'oss'ig'et'ben/f'ilelemuel es rette'gh'is'uel. M'ert az isten az ki
 t'ú'ubennetek ere'is mutatta/hog mind a'f'ari'át'ot/s mind be telles'ig'et
 et/io a'f'arat b'erint. M'indeneket zugod'ás'ot n'él'kül tegetek/es v'ere
 fed'is'et n'él'kül/ollat legetek hog sen't' t'ú' fel'ö'letet ne pan'as'ol'kod'pass'it
 es t'is't'at/es mint istennek f'iat/tiket sen'ki meg ne fed'essen/az
 nem igaz/es v'is'ba fordult nem'zet'signei f'öz'ötte/f'it f'öz'ött v'ila
 goss'á'got tegetek/mint az v'il'ág'ot ez v'il'ág'ón/meg tartu'án az i'let'nek
 b'es'p'id'it/hog d'ir'zet'ed'be'tem az X'ristus napi'án/hog b'rá'ba nem
 tart'am f'öl'tem legen/sem h'ia'ba nem munk'alott'am ligen. D: b'a
 igaz

igaz bñte meg áldozna/ és engemet az tú bñtőtőfne/ áldozattana/ felette/ örülő ranta/ és egerembe örülő mind tñneket. Annafofá iri fediglen/ és egerembe örülő ennekem. Reminlem fediglen az Jhesus & krisztusban/ hog en az Timotheusi roud údön tú hozza/ eot fogom földeni/ hog en és vig búl leget/ meg értuin mi állapaf ban legetek. Mert lenfi ninczen fi en velem egenlő lilekuel ligen/ fi illen igazán viselle gongat az tú dolgotofna. Mert mindenek az ougt kerest/ nem azofot/ az mellet az Jhesus & krisztus. Eud gátot fediglen az ú io voltat hog mint egg fiu en velem/ mint atfás ual fogalatot tútt ligen az euangeliumban. Annafofáirt reminlem hog ezt tú hozzatot fogom hozatni/ legottan mibelen az endole gaimhoz látandot. Reminfighem vagon fedig az istenben/ hog en magam és roud údöben tú hozzatot meget. De bússigbes dologna/ állim/ hog tú hozzatot hozassam az & pasroditus afafut/ és fi ennekem tarlom/ és fiuel eggútt vitez fedem/ fi tñneket apostolto/ fi ennekem az en bússigbemben fogal. Mert igben fiuan vala tñ tőfot mind nátan/ somoru fedwú lüin annafofáirt hog hallottatof e volna hog ú betegsigbe esett volna. & bizon az hog betegsigbe esett vala/ vó hog balalához lőzel volna/ de az isten meg fönörüle ranta/ és nem ezaf ú ranta/ hanem en rantam és/ hog egg fándalmamon más fándalmam ne volna. Annafofáirt fogalmatof fagual túkimo el útet/ hog miforon látangatof útet/ onnonan örülletet/ és ennekem és feuelebb fándalmam legen. Annafofáirt fogaggatof io fedwél útet az or istenben/ minden örómuel/ és azofot berzületben tarza/ eot/ fi efféle emberet. Mert az & krisztusna/ dolgot igaz balala hoz lőzelgett vala/ illetuel nem gondola. hog be tellesigne az az mi meg vala bússibbuluin/ az tú en hozzam valo io müeltedisteb ben.

23. Filippibeliknek írt Sarmadik rő

Anaf váma afamfiai örülletel az or istenben. Va
 gan azonokrul irnom tünettek/en bizon nem refela
 lem/tünettek fediglen bátor dolog. Täuoftaffatol
 el az ebeket/täuoftaffatol el az gonof müeket/täu
 uoftaffatol el az el metelt nipef. Mert mü magunk
 vagunk az kőrnül metelt nipef/fi lelkünkuel tißteltül az istent/és
 az Zhrifthus Zhusban diczekedünk/és nem bizunk az testben/tol
 lehet en bizon az testben és. Ha valaki egéb láttatik bizni az test
 benven inkább bizon. Kőrnül metelinet enghemet holczad napon
 Nemzetfihem ferint az Israel nipe kőzzöl valo vagol/és az Be
 niominnaf ágazattabol/Sido vagol az Sidof kőzzöl/az tőruin fe
 rint farifeus vagol/istenhez valo ferelmem ferint/az egg házbeli
 nipef háborgatoia lük/az tőruinbeli igazulás ferint/olt valik fi
 senki meg nem feddhet vala. De az mell dolgot emekem háfnomra
 valánaf/azokat az Zhrifthusirt kárnaf alitám. Sóg annaf felette
 mindeneket kárnaf alitof lenni az Zhrifthus Zhusnaf az mü vrunk
 naf esmérinetnek felfighes voltairt/kiirt mindeneket kárnaf alitit
 és vó tartof mint el vetett állatofot/hó az Zhrifthus meg heriem
 és hóg ű benne onaf találtassam/fi az en meg igazulásomat az
 tőruinból nem vallom/hanem az meg igazulást vallom/mell az
 Zhrifthusban valo hűtnek általa vagom/mell az hűtnek általa/isten
 eül valo igazulás/hó meg esmeriem ütet/és az ű fel tāmadasa
 naf hatalmasságat/és az ű sanarusághiban valo kőzós voltomof
 mitoron egenlő ábrázatu lihet az ű halálához/ha valamikppen
 az halottafnaf fel tāmadasára iutbassak/nem hóg meg fogtam vol

ha az mire űgefezem/adağ immāran fogatkozās nélkül legel de
 az oiañ vagoť/ ha megfoghatnam/ misippen az Xhristus Jē
 susul meg vagoť fogva. Áramfiai/ en meg nem aligom hog meg
 nertem legen az mire űgefezem. De ez egg dolgoñ vagoť hog az o
 tot el felenyem az melleket hatra harram/ es azokra erōlōggent
 az mellek elōttem vadnat/ az fel rūt rīl berint lietel menni az
 Xhristus Jēsusnak általa/ az istennel mennei hiuatalanať diadala
 māra. Annaťokāirt valamēn fogatkozās nélkül valot vagunk/ i
 len értelemben legunk/ es ha mit kúlōmben értetel/ ezt es meg ien
 lenti iouendōre tūnektel az isten. De maga az mit meg nertunk ara
 ra egg igaz mutato mirtifuel kīfűltunk/ hog egenessig legen kōzōta
 sūnt. Áramfiai egetembe enghemet kōuessetel/ es vegitel iol eřetel
 be az oťot/ az kīf eřkippen iarnat/ misippen en tūnektel pildāul va
 goť. Mert nag sōtan iarnat kúlōmben/ kītrūl gāforta sōltam tūne
 ket/ mostān fediglen sīruān es sōlot/ kī az Xhristusnak euangelis
 mānak ellenřighi/ kīfnet az ű vighet vefedelem/ es kīfnet istenet az
 űnōn hasot/ es kīfnet az ű dīrzedisť az ű gālazatos vōltōkban va
 gōn/ kī ez az földiekre vīfelnet gondot. Mert az mū nātas ietūn
 az menhelben vagon. Ebbōl vāriut es az mū űduōr nōnťot az v
 Jēsus Xhristusť/ kī mās sīnre vāltōrtatta az mū alā valo tēstīn
 űť/ hog azt tege/ hog egg ābrāzatu legen az ű meg dūrōult tēstī
 bez/ az ű tēbessigbe berint/ melluel egebet es mindenet ű ha

Megeđit rīš

talma alā vethet

Annaťokāirt en berelmes es kīuānatos āramfiai kī
 ennelem űrōmem/ es coronām vāttot/ eřkippen mās
 raggatot meg berelmeg āramfiai az v iűten bűt

213' Filippibelieknek írt

ben. Kirem az Euodia és az Syntyche / hog az or istenben egy
 mäsual egenesek legyenek. Kirek bizony tighedet és io igaz
 felem / lig seghetziguel az asponofnak az euangeliumban / kif veße
 delemben forganak en velem / az Klemenuel / és egebetuel és /
 kif en velem egetembe munkalodanak / kifnek neuet az ilo konuben
 vagon. Örülteket az or istenben mindenkoron / és esmeg mondom
 örülteket. Az tu io voltotok niluan legem minden embereketek. Az
 or isten közel vagon. Semmi dolog felöl forgalmatosok ne legetek /
 hanem mindenben / imadsagban / és hāla adasual valo konorghisben
 az melleket kirek / ki nilatkozzanak az istennel. És az istennek bife
 sighe / mell minden értelmet felül mul / meg orizi az tu büeteket
 és az tu értelmeiteket az Jzus Xristusnak általa. Fouabba atam
 fia azoktul legem gondotok az mell dolgok igazak az mellek tistess
 ghesek / az mellek nem hamissak / az mellek tista dolgok / az mellek
 alkotmatosok / az mellek io neuut / és ha mi ioßagos / és ha mi dicz
 reteo dolog vagon arrul / melleket meg és tanulatot / és el és vutol
 és hallatot / és latatot és enbennem / ezeket tegitek / és az bifelise
 nek istene lifen tu veletek. Jghen örülök fediglen az or istenben / hog
 immāran vighezetre meg öregbule / és vyonnan erot vün / az tu en
 felolem valo forgalmatosßagtok / az dologban az mellben forgalma
 tosok és valatok / de alkotmatosßagtok nem vala hozzā / nem hog
 az en büssighem berint állak. Mert en meg tanultam azoktul
 meg elegyednem az mi ennekem vagon. Tudom ala valo lippen ma
 gamot viselnem / tudom fellebb és magamot viselnem / mindenütt
 és minden dolgotan tanusagot vuttem / tudok mind meg elegyeda
 ni / s mind ehezni / s mind büssighen lenni / s mind büssighet szenvedni
 Mindeneket tehetek az Xristusnak általa / ki engemet meg erős
 íg

Írt. Demaga iol tótót/ hog' egetembe rišeset lútót az en saharusa-
gomban/ mert tuggátót tú és filippibeliet az en predikállásomnak
kezdetiben/ mitoron Macedoniabol el mennit/ egg' eggházbeli nipi
sem tün egetembe valo seghézhiget ennekem/ hog' valamit ada-
na/ auag' en és valamit/ vennit / hanem ezat tú tiuáltkippen.

Mert mitoron Tessalonicaban volnit és / nem egg'ber túdítet en-
nekem az mi búllig vala/ nem hog' aiánditot tiuánnat/ hanem ti
uanom tú irettetet/ hog' bú gómólrzótót legen. Demaga mindent
elegyet vút tútúletet/ és búlligben vagot. Be telim minek vtánna
el vüm az Apasroditusul azotot az melleket túdóttetet vala/ mell
az istennél io illatot tišen/ és mell úneki kellemetes / és kedues ál-
dozat. Az en istenem fediglen be tellesíti tüneket valami búlligetek
lišen/ az Jesus Zhrisufnak általa/ az ú kardságághi berint/ mell
nag' felsiguel vadnak. Az istennek fediglen és az mü asáknak de
eziret legen mind öröktön örökté. amen.

Röpsonnetek minden benteknek tit az Zhrisufus Jesusban vadnak/ röpsonnet tú-
néket az asafiat tit en velem vadnak. Röpsonnet tüneket minden
bentek teleiben fediglen tit az ezabárnak házabeli nipi lözzöl vad-
nak. Az mü vrunknak az Jesus Zhrisufnak kedue legen tú veletek
mindentekuel. Amen.

Az leuel Romabol kele Apasroditus által.

Az Szent Pál leuelünet

értelme/ mellet az Zoloffebeliyeknek írt.
3 Zoloffebeliyet titnek ez leuelet írta bent Pál
nem látta vala. Mert más apostolnak predikállás
sora fordultanak vala az Zhrisufus búttre. Az

nipe

nipek vñ felette tghen valának az hamiss apostolok / és ezenn
 ügeleznék vala / hog úfót gonosz tiuclghisbe entenék / gonosz tanua
 sagolnak általa / és erre taníták vala úfót / hog az istennel fia
 nem volna az üdvössignek oka / hanem az angaloknak általa volna
 menet az afa istenhez / és hog az istennel fia ez világra el nem iútt /
 sem el nem tüne / és ezt evel bizonyíták vala / hog az o testamen
 tomban és mindenek az angaloknak általa szolgálattanak legyen ki.
 Touábbá az Sida törvint / és az vogán bölcsesignek hiába valo tu
 dománát eggbe eluegíték vala az Xristus tudománával. Még
 tartanak vala nimelleket az törvinnel paranzolatiban / és hiába va
 lo istent fílelemuel tisztelik vala az napot / és az holdot / és az ezil
 lagot / és egéb teremtettt állatokat / mellékből ez világ vogon / és a
 ra taníták vala úfót hog úf ezeknek köteleffig alatt tartoznának föl
 galatot tenni. Annafofáirt efelbe iutatta ünelték az keresken hű
 tót / az mellet fel vűttenek vala / meg mutatván ünelték / hog vala
 mit ez ideig hertenek volna / nem az angaloknak általa hertik volna
 hanem az Xristusnak általa / ki az angalokat teremte / ki az ő ma
 ga volna az eggházbeli nipeknek fete / azirt az üdvössig sentitül e
 ggetül ne legyen / hanem ő tüle. Inti touábbá úfót forgalmatoson / hog
 az hamiss apostoloknak nagyságos befidelnek / és hazugságolnak ál
 tala ne engbednek megczalatni ő magokat / és touábbá semmi tiu
 clghisbe magokat ne engbednek esni. Vighezetre inti úfót kereske
 ni iofágos műelkedetekre / fiuáltkippen meg irván mineműnek kel
 len lenni az felesignek az ő firijhez / mineműnek kellen lenni az firm
 nek az ő felesighihez / mineműnek kellen lenni az afának az ő fiak
 hoz / mineműnek az fiainak az ő atfokhoz / az szolgáltnak az ő or
 rokhoz / az oraknak az ő szolgáltofhoz.

Az Szent Pál

apostolnak levele / mellett

az Kolossabelieknek írt.

első r. b. o

Pál ki az istennel akarattánál általa az Je-
sus Christusnak apostola vagok / és egerembe az Ti
motheus atafiu. Írult ez levelet azoknak kik Kol-
osséban vadnak / és kik az Christusban bente / hito
atafiak. Kiuánnul tünettek az istentől / az mű a
sántul / és az or Jesus Christusul / az istennel kedűt és bítshigle
Pálát adunk az istennel / és az mű vrunknak az Jesus Chris-
tusnak attánál / mindentoron tú felőletet / mikoron imádságot ti-
sűnt / mert meghallot az tú Christus Jesusban valo hűtőfőte /
és minden bentehez valo berelmeteket / mellett tístet az reminis-
ghirt / mell meg vagon berezuin tünettek az menni orságban / mella-
rúl az euangeliumnak igaz befűdinet általa előfőor hallottatol valo
mell euangelium tú főzitetbe és el iuta / mikippen mind az eghisű
világon és gómőlczőt tisten / mikippen tú bennetek és az naptul
fogua / mell napon meghallatol / és meg értetel az istennel kedűt
az igazságnak általa. Mikippen meg és tanulátol az Epafrafius
ki münetűnt berelmes polga tarsunt / ki tú írettetel az Christusnak
bítshighe polgálatot tisten / ki meg és befűllé münetűnt az tú lilek-
ben valo berelmeteket. Annakofairt mű és mell naptul fogua hallot
Ha meg

213. Colossé belicfnesire

meg nem bűnint imádni tő itetett/ és fírni az istentől hog be tet
 lcségetet az ú a farottanak é'méretuel/minden tudomauat/ és
 belli bölze iguel/ hog eg iariutot mint mltto az or istenhez / hog
 mindenestül fogua kellenietet/ legetet/ gőmölzör tiuin min
 den io ezeledetben/ és neueleduin az istennek esr éretiben/ min
 den eruel meg erőssöduin/ az ú dűrzőigbinek hat almassaga ferint
 minden tūirre/ és örömucl valo bifehghes benuedisre/ palat aduān
 az afa istennek/ ki azt tiue hog eleghet lenniat az benteknek örökli
 g'etnek ri. es voltara az vilagossagban/ ki/ ki vūn mūntot az lőtisi a
 ghetnek hatalmābol/ és az ú berelmes fiōnak orhagaba hozza/ ki ala
 tal vagon vāltfagun/ az ú pire hullasānak általa/ és tūneintnek bōr
 ezanatta/ mell tiu az lathatatlan istennek ābrāzatta/ minden tea
 remtett āllatnak fōzōtte ellō bűlōtt/ miuel hog ū általa teremtetinek
 mindenek/ mellett az mennékben vadnak/ és mellett az földön/ mind
 mellett lathatat/ s mind mellett nem lathatnak/ akar bētes an
 galok legenek/ s akar vrasagban valok/ akar feiedelemfigben va
 lok/ akar hatalmassagban valok. **M**indenek ū általa/ és ū ben
 ne teremtettenek/ és ū minden āllatoknak ellōte āllatta bē
 rint vagon/ és mindenek ū általa vadnak āllando āllapathan/
 és feie az egg házbeli nipnek tessinek/ ki minden āllatoknak
 kezdetē/ ellō bűlōtt az halottaknak fel tāmādāsaban/ hog ū le
 gen mindenekben ellō. **M**ert ū benne lūn kelleme
 tes az afa istennek/ mind ez egbiss āllatoknak teljes voltāt ilni/
 és ū általa ū magānak mindeneket meg engheftelni/ bifehgre
 hozuān vgon azon āltal/ mind kī az földön vadnak/ s mind kī
 az mennékben/ és az ū vīrinek āltala/ mellett ki onta az kereft faā
 valo kī benuedisiben. **T**ū és kī righenten el ideghenűtetet vala az
 istentől

isten:ül/ és alaratót ferint a lensighi palátot az gonosz ezelede-
 tetben/ mostan meg engedte az ű testben mellet halálra ada hog
 pentz tenre túsólt/ és ollanoffa/ silet senki meg ne feddhesen/ és
 űelőtte büntelenelk. Na az hűben meg marattot/ meg fondáltat
 uan/ és alhatatott/ és ki nem indult az euangeliumnak remin-
 ghiból/ az mellet hallottat/ mell predikáltatott minden teremtet
 állatnak főzött/ mell az ég alatt vögn/ mell euangeliumnak pres-
 dikállásban en Pál solga vagot.

Mostan örülöt az tú irettetk valo saharusagbimon/ és be tóltom
 az en testemben az Xhrisus saharusagbinak maradtit/ az ű
 testeirt/ mell az egg hárteli nif/ mellnek en Pál solgaia luf/
 mint az isten el vighepte valo ez dolgosságot/ és enrekem ada
 hog be tóltom tú főzöttet predikáluan az istennek ighit/ az
 isteni titkot/ mell el valo rentetuin örökiül fogua/ és minden nema
 zersighektül fogua. Mostan kediglen meg nilatfoztatfa az isten az
 ű ben:inet/ az lisenk akarta meg telentent/ mell igben nagot leaenet
 az isteni titoknak dűrűsighi/ és kardagsaghi az pogánoknak főzöt-
 te/ az Xhrisus túbennetk/ az reminsignek dűrűsighi/ mell
 Xhrisusi mű predikallant/ intuin minden embert/ és tannguā
 minden embert/ minden bölzefigben/ hog minden embert fogara
 főzās nélkül valóa tegūnt az Xhrisus Jesusban/ mell dologra es
 tótódóm és/ fialkoduan vgan azon istennek ereie perint/ mell en ben
 nem moact telenti az ű hatalmas voltānak általa.

Paradise rife

Ert azt akerom hog tuggatol mene forgalmazossas-
 gom legen tú rulatol/ és azokul fíe Ecediciaban vad.
 Na n na

nat/és mind azokrul/ kik engemet semil berint nem láttanak ez
 restben/hog az úbbúol vigasztalást vegen/mikoron az beretiben egg
 be foglalua lëndnek/ és minden bizonyual valo hütetnek értelminek
 fazdagágában az istennel/mind az atánat/és mind az Xristusnak
 eistának esmêretiben/ liben el rentuín vagon minden rentet berint
 valo istent bölcsesig/és tudomán. Ezt fediglen azirt mondom hog
 valaki tútokót meg ne ezallon hitetó befiduel. Mert iol lehet tes-
 tem berint táuul leges/de maga lellem berint tú veletet vagot/orul-
 uín és látuan az tú iletetefnek rend tartásat/és az tú Xristusban
 valo hütötöknek ipp voltát. Annafofáirt az mikippen meg tanulá-
 tot az Xristus Jesust az mú orunkot/azonkippen ú benne iariatol
 güteret veruín ú benne/és az hütet általa ú benne fel ippúluín/és
 meg erőssüluín/mikippen meg tanítának tútokót búólköduín az hüt
 ben hála adálual. Meg lassátog hog valaki tútokót meg ne predál-
 lon/pogán bölcsesignet/ és hiába valo ezalárd tudománnak általa/
 mell embereket berzise berint vagon/és ez világhi teremtet áll-
 tokrul/és nem az Xristus berint. Mert ú benne lafozik az isten
 signet ú telles volta test berint/és be tellesettetek ú benne/ki min-
 den feiedelemsignet és hatalmasságnak feie/ ki által fórnúl és me-
 telfedtek/oll fórnúl metelisuel/mell kezek nélkül liben/mikoron le-
 vetetek az bünöknek ú testit/husát/az Xristusban valo fórnúl mee-
 telfedisnek általa/ kik ú velet egetembe el temettetitek az kereftig-
 nek általa/melliben egetembe ú vele fel és támadátog az hütet ál-
 tala/mell által az isten ereit mutattra/ki fel támadta útet halotta-
 ibol. Tú és mikoron megholt árook volna az tú bünieteknek/és testes-
 setnek miatta/mell fórnúl meteletlen vala/ ú vele egetembe meg-
 eleuengete/meg borzátuan nekünk minden bünietet/ és el kenuín

az műellenünk való kézi irást / mell ellenünk való műnelünk az tör-
 unnek paranczolatina által / és azt el viue főzzölünk / és az tes-
 teit fāhoz begez / és az pokolbeli hatalmas fejedelmeket meg fōst
 uan mindeneknek láttára gőzedelmet vūn azokrul / ű magának álta-
 la. Annakofairt senti tútokot ne itillen itelben / auag italban / auag
 űdnepek valami risiben / auag az vñ holdnak napiában / auag az
 bombatofnak napiában / mellet fōuetkezendő dolgotnak árniſa / de
 az Chriftus teste. Valaki az diadalmat túletet ſānt ſāndifual
 el ne vege az angalofnak alá való vltotnak / és nem igazān való tiſt-
 teliseknek általa / ſeuilen iaruān azokban az melletet nem latott / hñ-
 ba fel fualkoduān az ű testiñet értelmitul / és az fūt nem biruān /
 mell fūtul az eghisſ testi az eggybe ereſtiseknek / és eggybe foglalafoka-
 nak általa eggybe alkottatuañ / és eggybe ragasztatuañ / neueſediſt vñ
 ſenolt neueſediſuel / mellet az isten ad. Annakofairt ha megholtatok
 az Chriftuſual / és ki holtatok ez vilāghi teremtetett állatotbol / mñt
 foglaltatok meg emberi törüñeknek miatta / mint ha ez vilāghi ile-
 tet viſelnitek? Ne illeſſed / ne koſtollad / és ne irteſſed / mellet mind-
 el veſinek ewel hōg gonoful ilnek velet / az embereket paranczolat-
 toknak / és tanuſagotnak mi uolta ſerint / mellet beſid ſerint bōlze-
 ſignek ſinit viſelik / nem igaz iſteni tiſteteletnek általa / és lileknek
 alāzatos veltānak általa / és teſinek meg ſertifinek általa / nem va-
 lami tiſtetelekre / ſem az teſinek megeleghitifinek általa.

Sarınadıſ riſ

Annakofairt ha az Chriftuſual egetembe fel tām-
 tatok / az mennet dolakra ſiqelmezzeſet / holott az
 Chriftus vagon az iſtenen jobb felöl ű uin. Az men-

Het dolgozra viselletek gondot / nem az földietre. Mert megboltatol
 es az tú illetet el vagon reytetuin az istenben az Christusul. Va
 hamiforon az Christus az mű illetunk meg ielenendit / akkoron tú
 es ú vele egetembe meg ielentet az dúrzősigben. Annafokairt öltis
 ket meg az tú ez földi tagaitokban az bűnöt / az paráznašagot /
 az fertelmessigbet / az nima bűnt / az gonosťtuánšagot / az fővins
 sigbet / mell bákuán imādas / mell etkēle bűnőširt az istennek parag
 sa az űo fogadatlan fiafra űotot túni / kistet főzötte iartot vala ene
 nel elötte / misoron ezekben ilnitet. Mostan fediglen tú es táuoz
 eaffatol el mind ezeket / az paragot / az lilekben valo dúbőšis
 gbet / az gonosťagot / az átkozodási / az itelen bešidet az túšas
 tošbol / Éggitet az máštoknat ellene hamisť bešidet ne mongon / mi
 nek vtanna se veskezitet az o emberből / es az úzeleledetinek ellene
 mondatol / es on emberbe öltözitet / ki meg vnyul az úesmēretire /
 es az ú átrázatsára / ki úet teremte. Holott sem Görög ninczen
 sem Sido / sem főrnűl metelkedő nip / sem főrnűl metelkedis nél
 űl valo nip / sem ideghen nip / sem Demitabol valo nip / sem űol
 ga állapatsbeli ember / sem űabados rendbeli ember / hanem min
 denekben az Christus minden. Annafokairt legetet öltözue mint
 istennek valaštott nipi / es mint űentet / es mint kist bešelmetešet
 vattot / főnőšületes űűbe / io erőlezebe / alázatossagba / űelidsigke / ene
 gbedelmessigbe / eggmásnal túruin / es eggmásnal meg főczötuan
 ba valakinek valaki ellen panasokkodása rağon / misippen az Chris
 tus es megbozátatúnket / azonlippen tú es. Mindeneknek fe
 lette fediglen űeretetbe / mell az fogatkozás nélkül való dolognal
 főtele. Es az istennek bűštohe diadalmat vegen az tú főntelben
 mell bűšfigre el es űiua az isten egg testben / es palalatolof lege
 set

tel. És istennel befide laozzit túbennietel nag búsiguel/ és mán
den búrzefiguel. Tanjzátot eggmáfi/ és inczitet/ és inellettet
az or istennel az túbúerestben/ inellettet és dicziretetuel/ és lelfi
ineltetuel/ és ezetnek kedue legen. És valamit tándetel befidetek
ben/ és titemintekben/ mindeneket az or Jesus neube tegetek/ ha
lút aduán az istennel és az atának ú általa. Tú felesigbet az túb
tulandonfirteteknek birodalma álati legetek/ mint illik az or isten
ben. Tú firtetkeressitet az túb felesigbetek/ és ne legetek mireguet
valobefidüet ú ellenet. Tú fiat/enghegetek az túb ataitofnak min
denekben/ mert ez ighen tellemet és az or istennel. Tú atát haragra
ne indjzátot az túb fiatotot/ hog magot búolben bánaiba ne es
telfik. Tú fogat mindenestül fogua engbedelmeket legetek azotnak
az fiktünetek rest berint valo oraitot/ nem sembe valo fogalatot
tiuin/ mint ha embereket úgeleznetek magatokat telletni/ hanem bú
stetnek eggúgúsigbiuel/ az istentül filuin. És valamit müeltetek
telletet berint tegitek mint az or istennel tengetek/ és nem az em
bereket/ tuduán hog az or istentül az öröljinek iutalmát vöfitek.
Mert az or Christusnak fogaltot. Az fi kediglen vöfitezit/ az vö
feli az mit vöfite. És ninczen semilnek telintete.

Rege di rífi

Ió orat az túb fogaitothoz igassagual illetek/ és en
genlósigbet rarczatot ú hozzáiot. Tuduán hog túb
nekiet és vrotot vagon az menni orfágban. Szü
netlen fönörögietek az istennel/ és abban vigázza
tokhala adáual caetembe/ mü irettünk és imádfoz
szatolhoá az isten antot nisson münetünk az istennel befidire/ hog
predikalhassuk az Christusnak titliát/ mellire fogua és vöfot/ és
hog

23' Colossabelicnek írt

hog' ki íelemzem azt / mikippen' ennekem boldom kell. Bölcsen' is
 felírtet magatokat azolhoz / k' az hűtnek fűlül vadnak / és az údonak
 alkalmatoſſagát áron' és meg váltuan'. Az tú beſídetek mindenfor
 ron' fedues legen ú nálok / és bölcselignek ize legen benne / hog' tuga
 gátok mikippen' kellen' tűneketek mindennel meg felelnetek. Minden
 en dolgaim felől bizonyoſſá ríſen tűtötök az Enghitus az en berel
 mes atámfia / és ki az or' iſtenben ſolga tárlom / k' tú hozzatok to
 rzátit / hog' meg tugga mit rzeleſéggetek / és meg vígaſtalla az
 tú ſüeteket az Onesimusual egetembe / k' h'w és ſerelmes atáſiu
 k' tú főzzöletet való / ezet mindeneket tűneketek meg mondanak az
 mi dolgok itt liſnek. Köſön tűneketek az Ariſtarchus / k' en velem
 fogva vagon / és az Marcus k' az Barnabasual atáſiu germek / k'
 felől paranczoltam tűneketek. Na tú hozzatok menénd / fogaggátok
 to feduel útet / és az Ieſus k' Juſtusnak hiuattatit / k' az kórniul
 metelt nipek főzzöl való. Ezet r' al ú magok munkás tárlim en
 nekem az iſtennel orſágára / k' vígaſtalaſomra lűnek ennekem. Kö
 ſön tűneketek az Apafraſ / k' tú főzzöletet való / az Chriſtusnak
 ſolgáia / mindenforon' nag' ſorgalmatoſſagual munkát tuiñ tú irt
 tetek az ú imödsághiban / hog' álbatatofok legetek / és fogatkozás nēl
 ſül való / és ollak / k' be telletek az iſtennel minden atarattáual.
 Mert tanubizonſaga vágok únek' hog' nag' ſorgalmatoſſaga legen
 tú rulatok / és azokrul / k' Hierapolisban vadnak.
 Köſön tűneketek az ſerelmes Eufarz orvos doctor / és az Demās.
 Köſönnetek az atáfiaknak / k' Eadiceaban vadnak / és ezet főzött
 az Nymfának / és az ú házabeli kereſſeneknek. És mikoron' tú
 főzötteteket el oluaſtattátok ez leuelet / tegítek azt / hog' az Eadicea
 ban való egg' házabeli nipeknek és oluaſtaſſit el / és az leuelet az mel
let

let Laodiceából írt / tő és okuastatol el és mongatol ezt az Archipapustnak. Lásd hozzá az te boldogulatodhoz / melyet fel vól az yr istenben / hog azt be telleszred. Az en főbónetem ez en kezem irásanak általa vagon Pál keze. Emlékezzetek meg az en fogasghimrus. Az istennek kedue legen tú veletek. Amen.

Romából költ az Enchiriusnak és az Onesimusnak általa.

Az Thessalonicebelieknek írt

első leuelnek értelme.

3 leuelet írta az Thessalonice városbelieknek / kik az eggyer fel völt hűtben anné alhatatosságuat maradának meg / hog az nipelnek rantsol valo páboruság titelit alhatatoson / és io keduel benuedik vala el az kik főzött ilnek vala / és az hamiss apostoloknak semmi intiseiuel el nem hantathatának az euangeliomi tanúságrul. Tuduán azirt bent Pál az hamiss apostoloknak gonosságot / és az tanítuánokat ú túlot fíltuin / mikoron ú maga úköt meg nem látogathatná / Timotheust küldé ú hozzáiol. Ki mikor meg tért volna bent Pálhoz / meg érte ú túle az ú hűtben valo alhatatosságot / dicziri azirt úköt ebből / hálát aduán errúl az istennek. Touábba taníga úköt külömbb külömbb kereskeni ióságos műelkedetekre meg telentuinhog volnának ú főzöttök kik mindenestül fogua meg tístál nem volnának minden buiaságotul / és kik tuñaságban iluin

és nem munkálodván az egyéb kereszteneket meg nehezítene. Azaz
 kippen kék nyugtatlanok liuin meg háborítanak az eggy házbeli ni
 peknek rendezsiben valo ileteteket / kiket hagyja hog meg fegyenek.
 Touabbá tanítja azokat / és meg erőssíti úfót az hűben / az kék az o
 tólso fel támadás felől az hűben meg elegghe erőset nem valónak
 és kék az halottakat affippen sirtatnak vala mint ha el vesztene vol
 na / és nem vő inkább mint ha jobb állapotra multanak volna ki.
 Valának esmeglen kék vetekettenek vala ű főzöttök az or istennek o
 tólso ez világra iouisinek napiarul / mint ha ezt meg tudhatná vala
 ki / és először meg mondhatná / mell nap mindeneknek bizontalan /
 de maga azé monga hog az nap hirtelen iű el / és mellett embereket
 ingen nem vártak volna / hog minden sem pillantásban inkább kék
 ket legünk :

az bent

